

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 1
------------------------------	----------------------------	----------

Školský vzdelávací program

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – ISCED 1 NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – ISCED 2

	Vypracoval	Kontroloval	Schválil	Vyjadrenie
Meno a Priezvisko	Mgr. Júlia Čurillová	Mgr. Miroslava Javorská Mgr. Andrea Saxová	1.Pedagogická rada 2.Rada školy	p. František Žiga
Funkcia	riaditeľka školy	zástupkyne riaditeľa školy	1.v.z. vedúce MZ Mgr. Tkačiková Mgr. Jankovičová Mgr. Gardošíková vedúca PK Mgr. Kontrošová 2.v.z.predseda Rady školy Mgr. Jankovičová	starosta obce
Organizačná Jednotka	vedenie školy	vedenie školy	1.poradný orgán RŠ 2.samosprávny orgán	Zriaďovateľ Obec Bystrany
Dátum	august 2021	august 2021	august 2021	august 2021
Podpis				

MOTTO ŠKOLY

„Tisíc míľová cesta sa musí začať jednoduchým krokom.“

Lao - C

P.S.

Nie každý z nás dospelých dokáže vždy a za každých okolností pracovať podľa noriem spoločnosti na jednotlivých sociálnych statusoch, ktoré zastáva, rovnako ani od dieťaťa a nemôžeme vždy vyžadovať normované výkony.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 3
------------------------------	----------------------------	----------

OBSAH

1. Názov vzdelávacieho programu.....	5
1.1 Charakteristika školy.....	5
1.2 Charakteristika žiakov.....	6
1.3 Charakteristika pedagogického zboru.....	6
1.4 Organizácia prijímacieho konania.....	9
1.5 Projekty.....	9
1.6 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením.....	9
1.7 Vyučovací jazyk.....	10
1.8 Študijná forma.....	10
1.9 Druh školy.....	10
1.10 Zásady a podmienky spracovania ŠkVP.....	10
2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania.....	12
3. Stupeň vzdelania.....	17
3.1 Primárne vzdelávanie – 1.stupeň základnej školy.....	17
3.2 Nižšie stredné vzdelávanie – 2.stupeň základnej školy.....	23
4. Zameranie, profilácia školy.....	27
5. Dĺžka štúdia a formy výchovy a vzdelávania.....	35
5.1 Dĺžka štúdia.....	35
5.2 Organizačné formy a metódy vyučovania.....	35
5.3 Zavedenie písma Comenia script.....	40
5.4 Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti.....	40
5.5 Plán aktivít na podporu rozvoja finančnej gramotnosti.....	44
5.6 Plán aktivít na podporu rozvoja prírodovednej gramotnosti.....	52
5.7 Plán aktivít na podporu rozvoja matematickej gramotnosti.....	57
5.8 Plán aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti.....	59
5.9 Začlenenie prierezových tém do výchovno-vzdelávacej práce.....	62
6. Učebné osnovy.....	69
6.1 Učebné osnovy pre 0.ročník.....	69
6.2 Učebné osnovy pre 1.cyklus.....	70
6.3 Učebné osnovy pre 2.cyklus.....	70
6.4 Učebné osnovy pre 3.cyklus.....	70

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 4
7.	Učebný plán.....	71
8.	Vyučovací jazyk.....	73
9.	Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	73
10.	Personálne zabezpečenie.....	73
11.	Materiálno-technické a priestorové podmienky.....	75
12.	Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	77
13.	Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov.....	80
14.	Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy.....	87
	14.1 Hodnotenie školy.....	95
15.	Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.....	99
16.	Podmienky pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP).....	106
	16.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.....	108
	16.2 Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia.....	111
	16.3 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácií s mentálnym postihnutím.....	120
	16.4 Zapracovanie špecifických podmienok na úpravu obsahu vzdelávania žiakov so ŠVVP v 0.,1.,2.ročníku.....	121
	16.5 Vyučovanie špecifických vyučovacích predmetov žiakov so zdravotným znevýhodnením.....	122
17.	Primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....	123
18.	Učebné osnovy – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....	126
19.	Učebný plán – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....	127
20.	Primárne vzdelávanie – žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia.....	131
21.	Učebné osnovy – žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia.....	134
22.	Učebný plán – žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia.....	135
	Prílohy.....	139

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 5
------------------------------	----------------------------	----------

1. Školský vzdelávací program

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – ISCED 1

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – ISCED 2

Základná škola, 053 62 Bystrany 13

Predkladateľ:

Základná škola

053 62 Bystrany 13

IČO: 35545984

Riaditeľka školy: Mgr. Júlia Čurillová

Koordinátor pre tvorbu ŠkVP: Mgr. Andrea Saxová, Mgr. Miroslava Javorská

Ďalšie kontakty: Mgr. Štefánia Tkačiková, Mgr. Andrea Jankovičová,

Mgr. Jarmila Kontrošová

Zriaďovateľ:

Obec Bystrany

053 62 Bystrany 121

Starosta obce: p. František Žiga

Platnosť dokumentu: od 01. 09. 2021

1.1 Charakteristika školy

Základná škola so sídlom v Bystranoch je orgánom štátnej správy na úseku základného školstva v danom regióne. Je samostatnou rozpočtovou organizáciou na základe zriaďovacej listiny, ktorú vydal Okresný úrad v Spišskej Novej Vsi, Štefánikovo nám. 1, 052 01 Spišská Nová Ves dňa 06.06 2002 pod č. j.: 013747-001. Zriaďovacia listina ju klasifikuje ako rozpočtovú organizáciu s právnou subjektivitou. Dňa 01.07 2002 bol vydaný starostom obce Bystrany Dodatok č. 1, na základe ktorého v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona č.542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších zmien a doplnkov

prechádza zriaďovateľská funkcia Základnej školy v Bystranoch, na Obec Bystrany. Základná škola je plneorganizovanou školou. Je situovaná mimo hlavnej cesty obce v kludovom prostredí. V súčasnosti kapacita žiakov školy prevyšuje jej priestorové možnosti v dvoch hlavných objektoch a škola prevádzkuje dvojzmenné vyučovanie.

1.2 Charakteristika žiakov

Základná škola je školou v rámci Školského obvodu so Školským úradom Smižany.

V rámci primárneho vzdelávania a nižšieho stredného vzdelávania sa na škole vyučujú:

- žiaci so zdravotným znevýhodnením integrovaní v bežných triedach
- žiaci so zdravotným znevýhodnením v špeciálnych triedach pre mentálne postihnutých žiakov
- žiaci v bežných triedach, vrátane nultého ročníka

Výchova si vyžaduje humanistický prístup ku každej vychovávanej osobnosti, teda i k osobnostiam odlišných národností a kultúr. Nakoľko na našej škole je takmer 100 % žiakov z MRK, pri ich výchove kladieme dôraz na rozvíjanie ich národnej identity v harmonickom súlade s výchovou k porozumeniu iných ľudí.

1.3 Charakteristika pedagogického zboru

Na našej škole pracuje priemerne 40 pedagogických zamestnancov a 2 až 4 asistenti učiteľa a odborní zamestnanci.

Pedagogická a odborná spôsobilosť učiteľov spĺňa všetky požiadavky kladené na výchovno-vzdelávací proces školy. Na škole pracuje odborne spôsobilý výchovný poradca, koordinátor prevencie drogovej závislosti, koordinátor environmentálnej výchovy, špeciálni pedagógovia v špeciálnych triedach a školský špeciálny pedagóg

Ďalšie vzdelávanie učiteľov podlieha zákonu č. 138/2019 Z. z. v znení neskorších predpisov – kontinuálne vzdelávanie.

Realizácia Štátneho vzdelávacieho programu vo výchovno-vzdelávacom procese si vyžaduje zodpovedajúce personálne podmienky, ktoré by zabezpečili efektívnosť vzdelávania a vytváranie spolupracujúcich sociálnych vzťahov medzi účastníkmi procesu vzdelávania.

Pedagogickí zamestnanci:

- spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené zákonom,
- preukazujú odborné a pedagogicko-psychologické spôsobilosti, ktoré využívajú pri pedagogickej komunikácii, motivácii žiakov, ich diagnostikovaní, hodnotení, pozitívnom riadení triedy a udržaní neformálnej disciplíny,
- riadia svoj sebarozvoj a celoživotné učenie v odbornej oblasti a osobnostnom raste,
- sú ako súčasť kolektívu schopní vzájomnej efektívnej a ľudsky podporujúcej komunikácie, spolupráce, práce v tímoch a kooperatívneho riešenia problémov.

Vedúci pedagogickí zamestnanci:

- svojimi manažérskymi spôsobilosťami vytvárajú predpoklady pre fungujúce, motivované a spolupracujúce spoločenstvo v škole s náročnou profesionálnou klímou a podporujúcim prostredím,
- zaujímajú sa o svoj odborný a osobnostný rast, ako aj všetkých členov kolektívu a vytvárajú preň podmienky.
- sú schopní poradiť učiteľom a obhájiť ich pred negatívnymi faktormi, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali ich pedagogické pôsobenie.

Odbornú pomoc pedagógom, žiakom a rodičom poskytujú: školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, školský psychológ, asistent učiteľa a pri žiakoch so zdravotným znevýhodnením aj ďalší špecialisti podľa potreby.

Asistent učiteľa

- pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov s mentálnym postihnutím, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia.

Školský špeciálny pedagóg

- vykonáva odborné činnosti v rámci špeciálnopedagogického individuálneho, skupinového alebo hromadného poradenstva a intervencie deťom a žiakom s mentálnym postihnutím, sluchovým postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s vývinovými poruchami a s poruchou správania, poskytuje špeciálnopedagogické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom detí alebo žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení. Pripravuje podklady pre odborných zamestnancov poradenských zariadení.

Sociálny pedagóg

- jeho činnosť je zameraná na prevenciu, intervenciu a poskytovanie poradenstva najmä pre deti a žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi, zo sociálne znevýhodneného prostredia, drogovu závislých alebo inak znevýhodnených detí a žiakov, spolupracuje s pedagogickými zamestnancami, koordinátorom prevencie, výchovným poradcom, školským psychológom, zameriava sa predovšetkým na primárnu prevenciu, počas ktorej realizuje jednorazové aktivity, krátkodobé a dlhodobé programy zamerané na predchádzanie vzniku sociálno-patologických javov. Realizuje programy prevencie šikanovania – v súčasnosti kyberšikanovania, prevenciu exklúzie žiakov (na základe sociálneho statusu, vzhľadu či iného kritéria), prevenciu prejavov násilia a kriminality žiakov, prevenciu látkových a nelátkových závislostí.

Školský psychológ

- vykonáva odborné činnosti v rámci orientačnej psychologickkej diagnostiky, individuálneho, skupinového psychologického poradenstva, psychoterapie, prevencie a intervencie k deťom a žiakom s osobitným zreteľom na proces výchovy a vzdelávania, vykonáva aj odborné činnosti psychologického poradenstva v oblasti rodinných a ďalších sociálnych vzťahov. Poskytuje psychologické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom školy, pripravuje podklady pre odborných zamestnancov poradenských zariadení.

Školský logopéd

- logopéd s odbornou a pedagogickou spôsobilosťou platnou v rezorte školstva. Školský logopéd vykonáva odborné činnosti v rámci logopedickej diagnostiky, terapie a prevencie žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou. Poskytuje odborné poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom školy.

Pomocný zdravotnícky personál

- poskytuje individuálnu pomoc žiakovi so stredným stupňom mentálneho postihnutia pri sebaobsluže.

1.4 Organizácia prijímacieho konania

Zápis do prvého ročníka sa na škole realizuje formou testu (Kernov test) za prítomnosti špeciálneho pedagóga a školskú zrelosť posudzujú následne aj odborní zamestnanci príslušných školských zariadení. Deti prechádzajú vyšetrením v SCPPP a SCŠPP a po ich odporúčení a súhlase zákonného zástupcu sa zaradzujú buď do nultého ročníka, prvého ročníka alebo špeciálnych tried. Podmienky prijímania žiakov do škôl pre žiakov s mentálnym postihnutím určuje § 7 ods. 1 až 4 vyhlášky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách.

1.5 Projekty

Škola poskytuje žiakom nielen základné vzdelanie, ale umožňuje im aj zapájať sa do rôznych vzdelávacích projektov, čím zvyšuje humanizáciu výchovno-vyučovacieho procesu. Podobný prístup má škola aj vo vzťahu k pedagogickým zamestnancom, ktorým umožňuje prostredníctvom kontinuálneho vzdelávania a profesijného rozvoja zapájanie sa do dlhodobých i krátkodobých projektov, ktoré zvyšujú ich odbornú pripravenosť.

Žiaci základnej školy sa zapájajú do súťaží a olympiád podľa vlastných možností a schopností, a tiež do ďalších aktivít organizovaných príslušnými inštitúciami a organizáciami v rámci školského obvodu a okresu.

1.6 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením

Triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov. Najvyšší počet žiakov v triede pre žiakov s mentálnym postihnutím (ŠZŠ - variant A) sa ustanovuje takto: prípravný a prvý ročník 6 žiakov, druhý ročník až piaty ročník 8 žiakov, šiesty ročník až deviaty ročník 10 žiakov.

Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch.

Pri žiakoch so stredným stupňom mentálneho postihnutia:

- dostatok času v dennom režime venovať jednotlivým zložkám tak, aby sa denne vystriedali všetky činnosti v primeranom rozsahu,
- optimálny režim výchovno-vzdelávacej činnosti v súlade s vekovými možnosťami, špeciálnymi potrebami žiakov, zohľadnením dochádzajúcich žiakov v zhode s obsahom vzdelávania a vhodnými spôsobmi učenia,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 10
--------------------------------------	-----------------------------------	------------------

- optimálny režim života školy v súlade s potrebami žiakov a ich bezpečnosti (režim odpočinku, pohybový režim, stravovací a pitný režim, dodržiavaním hygieny, záujmová činnosť, mimoriadne situácie),

uplatňované metódy, formy a prístupy pri vzdelávacom procese, spôsob delenia tried, zlučovanie žiakov z rôznych ročníkov podľa platnej legislatívy.

1.7 Vyučovací jazyk: štátny jazyk – slovenský jazyk

1.8 Študijná forma: denná forma (prípadne forma individuálneho vzdelávania)

1.9 Druh školy: štátna

1.10 Zásady a podmienky spracovania ŠkVP:

Štátny (celonárodný) vzdelávací program škôl (ŠVP) je podľa školského zákona hierarchicky najvyšší cieľovo programový projekt vzdelania, ktorý zahŕňa rámcový model absolventa, rámcový učebný plán školského stupňa a jeho rámcové učebné osnovy. Predstavuje prvú, rámcovú úroveň dvojúrovňového participatívneho modelu riadenia škôl. Vyjadruje hlavné princípy a ciele vzdelanostnej politiky štátu, ako aj demokratické a humanistické hodnoty, na ktorých je národné vzdelávanie založené. Vymedzuje všeobecné ciele škôl ako kľúčové spôsobilosti (kompetencie) vo vyváženom rozvoji osobnosti žiakov a rámcový obsah vzdelania. Štátny vzdelávací program podporuje komplexný prístup pri rozvíjaní žiackych spôsobilostí poznávať, konať, hodnotiť a dorozumievať sa i porozumieť si na danom stupni vzdelávania. Je východiskom a záväzným projektom pre vytvorenie individuálneho školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) školy, kde sa zohľadňujú špecifické lokálne a regionálne podmienky a potreby.

Voliteľný obsah vzdelávania je napĺňaný v školskom vzdelávacom programe školy, ktorý predstavuje druhú úroveň participatívneho modelu riadenia.

Školský vzdelávací program (ďalej ŠkVP) základnej školy vydáva riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade školy, rade školy a písomnom súhlase zriaďovateľa školy podľa školského zákona.

Riaditeľ školy zodpovedá (na základe dohody s vyššie uvedenými subjektmi) za súlad školského vzdelávacieho programu so Štátnym vzdelávacím programom daného školského stupňa.

Prijaté zásady pre rozpracovanie školského vzdelávacieho programu (ŠkVP):

- ŠkVP si vypracovala škola na základe všeobecne platného a všeobecne záväzného Štátneho vzdelávacieho programu. V ňom odráža poslanie, funkcie a zameranie svojej školy, ako aj stratégiu, ktorú určuje vedenie školy spolu s regiónom a obcou. Zohľadňuje potreby a možnosti žiakov, pedagogického zboru.
- ŠkVP je výpoveďou školy o predstave kvality poskytovaného vzdelávania.
- ŠkVP tvorí spolu celý pedagogický zbor.
- Pre tvorbu ŠkVP využila škola voliteľné hodiny a vypracovala si vlastný učebný plán. V učebnom pláne školského stupňa sú využité všetky hodiny, ktoré má škola k dispozícii.
- Škola uplatňuje viacero školských učebných plánov, nakoľko má triedy s rôznym zameraním – učebné plány v bežných triedach, učebné plány v špeciálnych triedach.
- V učebnom pláne školského stupňa je uvedený aj nový predmet, ktorý nebol zaradený do Štátneho vzdelávacieho programu.
- V ŠkVP je špecifikované uplatnenie prierezových tématických oblastí.

2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania školy v súlade so školským zákonom č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov:

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi:

- a) získať vzdelanie podľa tohto zákona,*
- b) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti, a kompetencie v oblasti technických prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,*
- c) ovládať anglický jazyk a aspoň jeden ďalší cudzí jazyk a vedieť ich používať,*
- d) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,*
- e) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi na praktických cvičeniach v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo s aktuálnymi požiadavkami na trhu práce,*
- f) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,*
- g) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj úctu k zákonom a osobitne vzťah k prevencii a zamedzeniu vzniku a šírenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti,*
- h) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,*
- i) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,*
- j) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeludské etické hodnoty,*
- k) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.*

Základná škola vo svojom ŠkVP uplatňuje moduly primárneho vzdelávania – 1. stupeň základnej školy, nižšieho stredného vzdelávania – 2. stupeň základnej školy s modulmi pre žiakov vzdelávaných v bežných triedach a žiakov vzdelávaných v špeciálnych triedach pre mentálne postihnutých žiakov ako aj žiakov v nultom ročníku.

Naša škola sa zapojila do pilotného overovania Rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov.

Obsah vzdelávania na prvom stupni ZŠ a druhom stupni ZŠ v bežných triedach je rozdelený na 3 ucelené časti vzdelávacieho programu (cykly):

1.cykly - 1.- 3.ročník ZŠ

2.cykly - 4.- 5.ročník ZŠ

3.cykly - 6.- 9.ročník ZŠ

Reálny svet vždy bol, stále je a bude plný zmien. Nič nie je trvalé. Čo bolo pred chvíľou – nie je, teraz je niečo iné. Grécky filozof Hérakleitos z Efezu to vyjadril presne: „*panta rei*“ – *všetko plynie*.

Škola je základnou výchovno-vzdelávacou inštitúciou civilizovanej spoločnosti. Je to útvar spoločenský, funguje ako špecifická sociálna inštitúcia a jej poslaním je na jednej strane všestranná kultivácia žiakov v procese socializácie a prakticko-výchovné pôsobenie na strane druhej.

Edukácia však nie jednotvárny proces a vzdelávanie i výchova nie sú totožné pre všetkých žiakov. Sú závislé od špecifik, ktoré určitých žiakov znevýhodňujú vo výchovno-vzdelávacom procese v porovnaní s ostatnými žiakmi.

Naša základná škola poskytuje základné vzdelanie; zabezpečuje rozumovú výchovu v zmysle vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie poskytuje mravnú, estetickú, pracovnú, zdravotnú, telesnú výchovu a ekologickú výchovu žiakov; umožňuje aj náboženskú výchovu a športovú prípravu a pripravuje žiakov pre ďalšie štúdium a prax. Škola má deväť ročníkov, nulté ročníky a tiež špeciálne triedy.

Podporuje rozvoj osobnosti žiaka vychádzajúc zo zásad humanizmu, rovnakého zaobchádzania, tolerancie, demokracie a vlastenectva, a to po stránke rozumovej, mravnej, etickej, estetickej, pracovnej a telesnej. Poskytuje žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej a ďalšie poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v živote a v spoločnosti a na jeho ďalšiu výchovu a vzdelávanie.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 14
------------------------------	----------------------------	-----------

Vychádzajúc z legislatívy plní naša škola nasledovné funkcie:

- vzdelávaciu – vzdelávací proces
- výchovnú – tesne spätá so vzdelávacou a prakticky ju nemožno oddeľovať, utvára osobnosť žiaka a jeho vlastnosti,
- operatívnu – označuje riadenie vývoja a utváranie svetonázorovej orientácie,
- poradenskú – zahŕňa poradenské služby v rámci školy,
- opatrovateľskú – je okrajovou funkciou realizovanou napr. tým, že škola zabezpečuje stravovanie žiakov a sčasti aj zdravotnícku starostlivosť,
- rekreačnú – škola ju realizuje v dobe mimo vyučovania prostredníctvom školských klubov, záujmových útvarov a pod.

Výchova je najzložitejšia a najťažšia činnosť, ak sa má uskutočňovať profesionálne. Uskutočňuje sa neustále, nezávisle na čase a priestore, má najrozmanitejšie formy, metódy, nemá rigorózne predpísané témy, postupy.

To si vyžaduje od učiteľa (vychovávateľa) vysokú mieru flexibility, tvorivosti, odbornosti, profesionality v metódach a teóriách výchovy, morálku v zmysle cieľov výchovy, ale aj osobnú. Vzdelávanie a učenie je z toho pohľadu ľahšie, lebo má presne vytýčený plán, čas a miesto vzdelávania. Výchova zahŕňa v sebe vzdelávanie, ktoré je jej súčasťou a má sa chápať ako integrálna súčasť výchovného procesu, nie izolovane.

Hlavnou úlohou školy je zabezpečiť výchovu a vzdelanie žiakov na základe troch nižšie uvedených hlavných princípov demokracie, humanizmu a vedeckosti.

Demokracia – vyžaduje pluralitu názorov a presvedčení, prístupnosť k vzdelávaniu pre všetkých ľudí bez rozdielu veku, pohlavia, príslušnosti k národnosti.

Humanizácia – si vyžaduje zvýšiť vplyv výchovy v oblasti vzdelávania, kladie dôraz na citovú a motivačnú metódu, schopnosť komunikovať, rozvíjať kritické myslenie, hodnotenie a tvorivý štýl života.

Vedeckosť – predpokladá tvorenie obsahu učiva na základe najnovších vedeckých poznatkov, ktoré tvoria ucelený, logicky usporiadaný celok.

Škola utvára osobnosť človeka a jeho vlastnosti. Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uplatňujú široké sociálne vzťahy medzi výchovnými pracovníkmi, žiakmi, rodičmi.

Škola svojím denným režimom, ponukou rôznych aktivít spojených so získavaním vedomostí, zručností a návykov, chce významne zasiahnuť v prospech telesného, duševného a sociálneho zdravia žiakov. Slúži všestrannému rozvoju dieťaťa, nielen vzdelávaniu.

Ciele a princíp edukačného procesu na našej škole vzhľadom k skladbe žiakov sme si stanovili tak, aby vyhovovali nasledovným požiadavkám. Cieľ a princíp:

- nesmie byť vzdialený a neuskutočniteľný,
- nemôže byť postavený ako niečo konečné, lebo by navodzoval koniec vývoja,
- musí byť všeobecný, postihovať všetko ľudské, ale súčasne vyhovovať každému človeku,
- nikoho nesmie dopredu vylúčiť, musí poskytovať možnosť rozpracovať ho do postupných výchovných krokov pre každého žiaka osobitne,
- nesmie stavať do protikladu potreby individuálne a potreby spoločnosti.

Strategickým cieľom koncepcie školy je správnosť a presnosť pochopenia študovanej veci, ľahkosť osvojenia a dôkladnosť zachovania v pamäti. Zaradiť do učebného plánu a učebných osnov taký obsah výchovy a vzdelávania, ktorý prispieva ku kultivácii postojov žiaka vo vzťahu k sebe, ľuďom, svetu a prostredníctvom obsahu zabezpečiť kultiváciu profesionality budúceho študenta alebo pracovníka. Byť kreatívni na úseku voľno časových možností žiakov a poskytovať im rôznorodé, invenčné a osobnostný rozvoj podporujúce aktivity s elimináciou sociálno - patologických javov.

Špecifické ciele školy:

- premeniť tradičné encyklopedicko-memorovacie a direktívno-neživotné školstvo na tvorivo-humánnu výchovu a vzdelávanie s dôrazom na slobodu osobnosti,
- vytvoriť optimálne prostredie s kvalitným materiálno-technickým vybavením školy,
- klásť dôraz na odborný profesijný rast pedagogických zamestnancov školy,
- vytvárať optimálne podmienky na vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia,
- dosiahnuť, aby sa škola stala centrom vzdelávania, kultúry, športu a spoločenského života,
- spolupracovať s odborníkmi v oblasti psychológie, medicíny, teológie a práva,
- posilniť úlohu a motiváciu učiteľov, ich profesijný a odborný rast,
- podporovať talenty, osobnosť a záujmy každého žiaka,
- skvalitňovať spoluprácu s rodičmi, verejnosťou a inými školami,
- zaviesť nové, účinnejšie formy a metódy práce,
- dať šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 16
--------------------------------------	-----------------------------------	------------------

- zabezpečiť podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tak, aby mali rovnocenný prístup k vzdelávaniu,
- dosiahnuť zvýšenie gramotnosti v oblasti IKT žiakov v našej škole,
- zabezpečiť kvalitnú prípravu žiakov v cudzích jazykoch so zreteľom na možnosti školy, so zameraním na komunikatívnosť a s ohľadom na schopnosti jednotlivých žiakov,
- žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vypracovať podľa potreby a záverov odborníkov individuálny výchovno-vzdelávací program, primeraný ich potrebám, s možnosťou dosiahnutia úspechu ich edukácie i pre ich osobnostný zážitok úspechu.

Sumarizované ciele a funkcie školy:

<i>Ciele vzdelávania</i>	<i>Funkcie školy</i>
Učiť sa poznávať	Funkcia kvalifikačná
Učiť sa žiť s ostatnými	Funkcia socializačná
Učiť sa konať	Funkcia integračná
Učiť sa byť	Funkcia personalizačná

Spolupracujeme:

Rada školy - vyjadruje a presadzuje verejné záujmy a záujmy žiakov, rodičov, pedagogických zamestnancov a ostatných zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania, plní funkciu verejnej kontroly a vyjadruje sa k činnosti školy z pohľadu školskej problematiky. Zasadá optimálne štyrikrát ročne a riadi sa vlastným plánom činnosti.

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie - plní úlohy odbornej pedagogickej a psychologickej diagnostiky, odbornej pedagogickej a psychologickej starostlivosti o deti a úlohy poradenstva v otázkach ich výchovy, vzdelávania, osobnostného a profesijného vývinu.

Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva - poskytuje diagnostické, špeciálno-pedagogické, rehabilitačné služby a starostlivosť zdravotne postihnutým deťom. Okrem toho poskytuje aj poradenské a metodické služby zákonným zástupcom detí a pedagogickým zamestnancom školy. Zabezpečuje odbornú starostlivosť o zdravotne postihnuté deti a poskytuje im v spolupráci s rodinou, školou, odbornými lekármi a sociálnymi pracovníkmi odbornú pomoc v procese integrácie v škole a spoločnosti.

Školský úrad: Spoločný školský úrad Smižany

Zriaďovateľ: Obec Bystrany

Okresný úrad, odbor školstva: Košice

3. Stupeň vzdelania

Primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy – ISCED 1

Nižšie stredné vzdelávanie – 2.stupeň základnej školy – ISCED 2

3.1. PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Dieťa, ktoré vstupuje do školy by malo spĺňať isté všeobecné vývinové charakteristiky osobnosti, ktoré sú dôležité, aby sa úspešne adaptovalo na školské povinnosti. Telesná zrelosť dieťaťa je dôležitým predpokladom úspešného vstupu do školy, ale oveľa dôležitejší význam má zrelosť psychických funkcií.

Osobnosť žiaka na primárnom stupni vzdelávania sa vplyvom vyučovania, kolektívu žiakov a pôsobenia širšieho sociálneho prostredia mení. Škola mení doterajší spôsob života dieťaťa, zvyšuje požiadavky na uvedomelú disciplínu, pravidelné plnenie povinnosti a mení požiadavky na jeho denný režim.

Primárne vzdelávanie zahŕňa obdobie od vstupu do školy až do nástupu druhej štrukturálnej zmeny. V tomto období má dieťa zvládnuť tieto vývinové úlohy:

postoj vytvoriť si zodpovedajúce zručnosti, základné zručnosti písania, čítania a počítania, utvoriť si celkový postoj k sebe, vytvoriť si vzťahy a postoje k vrstovníkom, sociálnym skupinám aj k inštitúciám.

Psychický vývin dieťaťa zahŕňa aj vývin poznávacích procesov, ktoré sú obzvlášť dôležité pre osvojovanie si vedomosti, a to: vnímanie, pociťovanie, pamäť, myslenie, reč a predstavivosť.

U detí v tomto období závisí vnímanie a pociťovanie od kvality podnetov z prostredia, v ktorom žijú. Jeho priebeh ovplyvňujú citové stavy, subjektívne postoje a záujmy. Vplyvom školy sa vnímanie spresňuje, stáva sa zámerným a systematickým procesom. Dieťa vyčleňuje určité vlastnosti predmetu a iné zanedbáva. S ťažkosťami vníma veľkosť a tvar, určuje rozdiely v hmotnosti a vzdialenosti.

Vstupom dieťaťa do školy sa pamäť mení kvalitatívne i kvantitatívne. Intenzívnejšie sa rozvíja úmyselná pamäť než mimovoľná, pričom ich pomer závisí od činnosti, ktorá sprevádza zapamätávanie. Vzrastá rozsah pamäti, zapamätávanie prebieha na základe logického chápania vzťahov. Začiatkom obdobia prevažuje konkrétne-logická pamäť.

Na začiatku tohto obdobia sa taktiež rozvíja slovno-logické myslenie. Myslenie sa tak stáva samostatnou, vnútornou poznávacou činnosťou. Pojmy žiaka sú na začiatku neusporiadané, názorné, späté s určitou prežitou situáciou. Od konkrétnych faktov dieťa prechádza k vytváraniu všeobecných pojmov, k slovnej kategorizácii, tzn. k zoskupovaniu predmetov podľa spoločných znakov.

V tomto období sa reč detí intenzívne rozvíja obohacovaním slovnej zásoby, zložitejším vyjadrovaním.

Predstavy väčšiny detí sú názorné, silno citovo zafarbené a vyrovnávajú sa vnemovým obrazom. Sú prechodného rázu a po desiatom roku sa strácajú. V predstavivosti detí sú veľké individuálne rozdiely, fantázia je živá. Rozvoju fantázie napomáha kreslenie, modelovanie a konštruktívne hry. Dobrý psychický a telesný rozvoj žiaka umožňuje dieťaťu prevziať a plniť požiadavky kladené naň v etape začiatočného vyučovania, čím je dieťa na školu pripravené.

Program primárneho vzdelávania má zabezpečiť hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie prostredníctvom stimulovania poznávacej zvedavosti detí, vychádzajúcej z ich osobného poznania a vlastných skúseností. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím. V tomto veku je pre žiakov dôležitá programová možnosť získať vlastnými aktivitami bohaté skúsenosti a zážitky z hrového a učebného prostredia rovesníkov. Osobne významné je aj poskytovanie možností rozvíjať si potrebu vyjadrovať sa a realizovať sa prostredníctvom slov, pohybov, piesní a obrazov, čo je významný základ pre rozvoj gramotnosti. Priateľská a ústretová klíma podnecuje žiakov k činnostiam poznávania, konania, hodnotenia a dorozumievania sa, ktoré podporujú účastnícke učenie sa a celostný rozvoj ich osobnosti.

Program primárneho vzdelávania má pripraviť žiakov na samostatnú prácu i na prácu v skupine, aby každý z nich získal pevný základ spoločného poznania a zároveň osobnej skúsenosti zo vzájomného ohľadu, uznania a úcty. Práca na primárnom stupni je organizovaná tematicky s prirodzeným začlenením integratívnych predmetových prvkov, čím sa vytvára základ pre nižšie sekundárne vzdelávanie (ktoré už uplatňuje špecifickejší predmetovo-disciplinárny prístup).

Súčasťou cieľového programu je aj včasná korekcia prípadných znevýhodnení (zdravotných, sociálnych a učebných) a rozpoznanie a podchytenie špecifických potrieb, záujmov a

schopností (vrátane nadania a talentu) žiakov. Dôležité je podchytenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (včasná depistáž, diagnostika a korekcia prípadných znevýhodnení).

Ciele vzdelávania

Na 1. stupni základnej školy sa vyvážené venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov.

Primárne vzdelávanie poskytuje východiskovú bázu pre postupné rozvíjanie kľúčových spôsobilostí (kompetencií) žiakov ako základu všeobecného vzdelania prostredníctvom nasledujúcich cieľov školy:

- vytvárať u žiakov základy gramotností prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií,
- poskytovať každému žiakovi mnohostranné možnosti na vlastné objavovanie a skúmanie najbližšieho sociálneho, prírodného a kultúrneho prostredia;
- viesť žiakov k poznávaniu a postupnému využívaniu svojich individuálnych predpokladov a efektívnych spôsobov vlastného učenia sa,
- rozvíjať kognitívne schopnosti žiakov aktívnym riešením problémov samostatne aj v skupinách a vytvoriť tak u nich základy pre tvorivé a kritické myslenie,
- rozvíjať sociálne kompetencie a podporovať prosociálne správanie žiakov,
- viesť žiakov k zodpovednému aktívnemu prístupu k ochrane a upevňovaniu svojho zdravia,
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Hlavnými programovými cieľmi primárneho vzdelávania sú rozvité kľúčové spôsobilosti (ako kombinácie vedomostí, spôsobilostí, skúseností a postojov) žiakov na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná.

Osvojovanie kľúčových kompetencií je dlhodobým a zložitým procesom, ktorý začína v predprimárnom vzdelávaní, pokračuje v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní a postupne sa dotvára v ďalšom priebehu života. Celoživotne sa rozvíjajúce kľúčové spôsobilosti (kompetencie) potrebuje každý jednotlivec na osobné uspokojenie a naplnenie, na rozvoj kompletnej osobnosti, na aktívne občianstvo a na uplatnenie sa vo svete práce. Výber kľúčových kompetencií vychádza z európskeho referenčného rámca kľúčových spôsobilostí,

ktoré sú rozpracované s ohľadom na hodnoty a potreby nášho školského systému. Kľúčové kompetencie majú nadpredmetový charakter a vzájomne sa prelínajú. Sú výsledkom celkového procesu celostného vzdelávania.

Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelávania – 1. stupňa základnej školy svojim vystupovaním robí dobré meno škole, je schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, je schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, je schopný starať sa i o svoje fyzické i psychické zdravie, vie uzatvárať kompromisy, je schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, má schopnosť vnímať umenie, snaží sa porozumieť mu a chráni umelecké prejavy, je si vedomý svojich kvalít. Snažíme sa vzdelávanie robiť tak, aby žiaci mali potrebné vedomosti a zručnosti, ale aby všetky svoje vedomosti, zručnosti, schopnosti dokázali aj správne využiť pri realizácii úloh.

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním všeobecnovzdelávacieho programu ostatného ročníka primárneho stupňa základnej školy. Dokladom o získanom vzdelaní 1. stupňa je vysvedčenie. Absolvent programu primárneho vzdelávania plynule pokračuje na nadväzujúcom stupni nižšieho stredného vzdelávania, výnimočne v nižších ročníkoch gymnázia.

Absolvent primárneho vzdelania má **osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:**

Absolvent programu primárneho vzdelania má osvojené (aj vlastným podielom) základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovedeckej a kultúrnej gramotnosti. Nadobudol základy pre osvojenie účinných techník (celoživotného) učenia sa a pre rozvíjanie spôsobilostí. Získal predpoklady na to, aby si vážil sám seba i druhých ľudí, aby dokázal ústretovo komunikovať a spolupracovať.

Má osvojené základy používania materinského, štátneho a cudzieho jazyka.

Úroveň rozvinutosti kľúčových kompetencií tvorí bázu pre ďalší rozvoj v následných stupňoch vzdelávania.

Absolvent primárneho vzdelania na veku primeranej úrovni disponuje nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami (spôsobilosti):

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa,
- vyjadruje sa súvisle písomnou aj ústnou formou, v materinskom, štátnom jazyku,

- rozumie najzákladnejším slovným spojeniam v anglickom jazyku a dokáže ich používať,
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,
- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií,
- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami,
- dokáže aplikovať osvojené prírodovedné a spoločenskovedné poznatky vo svojej činnosti, v starostlivosti o seba a druhých,
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností,
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať,
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- má vzťah ku kultúrno-historickému dedičstvu, ľudovým tradíciám a umeniu, s ktorými sa stretáva vo svojom živote,
- dokáže byť tolerantný, snaží sa pochopiť druhého, pozná a toleruje jeho kultúru, tradície, spôsob života,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

K rozvoju kompetencií prispieva celý vzdelávací obsah, organizačné formy a metódy výučby, podnetné sociálno-emočné prostredie školy, rôzne aktivity uskutočňované v škole, ale aj v mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti.

Sme škola a ako vzdelávacia inštitúcia sa nevzdávame ani úlohy výchovy, preto chceme, aby náš absolvent bol aj usilovný, svedomitý, samostatný a čestný.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 22
--------------------------------------	-----------------------------------	------------------

ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH

PRE 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	PRVOUKA ¹ PRÍRODOVEDA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	PRVOUKA VLASTIVEDA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA / NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

¹ Prvouka sa skladá z prírodovednej a spoločenskovednej zložky, a preto je súčasťou dvoch vzdelávacích oblastí – Človek a príroda a Človek a spoločnosť.

3.2. NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Predpokladom dosiahnutia cieľov nižšieho stredného vzdelávania je zaistenie kontinuity a plynulého prechodu z primárneho na nižšie stredné vzdelávanie.

Základom nižšieho stredného vzdelávania je interdisciplinárny (medzipredmetový) prístup pri osvojovaní znalostí a spôsobilostí žiakov a rozvoj ich analytických a kritických schopností. Aktuálne znalosti žiakov a ich uplatňovanie v praxi sú východiskovým bodom pri získavaní nových znalostí a ďalšom rozvoji kompetencií žiakov.

Nevyhnutnou súčasťou cieľov nižšieho stredného vzdelávania je vypestovať u žiakov zodpovednosť za vlastné učenie sa a poskytnúť im príležitosti objaviť a rozvinúť ich schopnosti v súlade s ich reálnymi možnosťami, aby získali podklad pre optimálne rozhodnutie o ďalšom – vyššom strednom vzdelávaní.

Ciele vzdelávania

Vo vzdelávaní na druhom stupni základnej školy je potrebné najmä:

- rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie,
- umožňovať každému žiakovi v rámci výučby nadobúdanie kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov,
- motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania,
- viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť),
- poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie o svojom ďalšom vzdelávaní,
- sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka,
- rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Profil absolventa

Absolvent našej školy by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, poznať metódy prírodných vied (hypotéza, experiment, analýza) a diskutovať o prírodovedných otázkach, mať schopnosť presadzovať ekologické prístupy pri riešení problémov, mať schopnosť vnímať dejiny vlastného národa vo vzájomnom prepojení s vedomosťami zo všeobecných dejín, dobre ovládať slovenský jazyk a sám sa starať o kultúru svojho písomného a ústneho vyjadrovania, ovládať dva svetové jazyky, mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy, byť si vedomý svojich kvalít, byť pripravený uplatniť sa v zamestnaní a byť zodpovedný za svoj život.

Profil je založený na kľúčových spôsobilostiach (kompetentnostiach), ktoré zahŕňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov umožňujúcich jednotlivcovi poznávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumievať sa a porozumieť si, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobnostne sa rozvíjať – zjednodušene ide o spôsobilosť uplatniť svoje vzdelanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote.

Kľúčové spôsobilosti sa formujú na základe osobnej praktickej činnosti a skúsenosti a zároveň sú uplatniteľné v životnej praxi. Nevyjadrujú trvalý stav, ale menia svoju kvalitu a hodnotu počas celého života. Nezastarávajú ako vedomosti, ale majú potenciálnu vlastnosť neustále sa rozvíjať (a preto môžu byť základom celoživotného učenia sa a osobnej flexibility). Sú výsledkom a dôsledkom nielen formálneho (školského) vzdelávania, ale aj neformálneho vzdelávania, ako aj neinštitucionálneho (informálneho) vzdelávania.

Jednotlivé kľúčové spôsobilosti (kompetencie) sa navzájom prelínajú, prepájajú a majú nadpredmetový programový charakter. Získavajú sa ako produkt celkového procesu vzdelávania a sebavzdelávania, t. j. kompletného vzdelávacieho programu a iných rozvíjajúcich aktivít prebiehajúcich v rámci školy.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho (primárneho) vzdelávania absolvent nižšieho stredného vzdelania disponuje nasledujúcimi základnými kompetenciami, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania:

- pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou,
- využíva cudzí jazyk na úrovni používateľa základov jazyka,
- používa matematické postupy a vedomosti pri riešení praktických problémov, je schopný aplikovať osvojené matematické modely logického a priestorového myslenia,
- používa informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život,
- vyhľadá a využije viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia,
- dokáže aplikovať osvojené poznatky a metódy prírodných vied vo svojom živote,
- uplatňuje osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine,
- posúdi svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy,
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňuje základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote,
- uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti,
- prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti,
- pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných,
- má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

Získané kompetencie žiaka menia svoju kvalitu (rozvíjajú sa) v priebehu jeho ďalšieho vzdelávania

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 26
--------------------------------------	-----------------------------------	------------------

ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH

**NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM
SLOVENSKÝM**

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA CUDZÍ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	FYZIKA CHÉMIA BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	DEJEPIS GEOGRAFIA OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA / NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
ČLOVEK A SVET PRÁCE	TECHNIKA
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

Rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy

4. Zameranie, profilácia školy

Základná škola poskytuje primárne a nižšie stredné vzdelávanie pre žiakov formou výučby v bežných triedach, podľa potrieb žiakov tiež v nultom ročníku a v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím

Každé dieťa túži po poznaní a chce duchovne rásť. K tomu však potrebuje určité podmienky, ktoré by mu mala zabezpečiť spoločnosť so záujmom o školu, ktorá má pripraviť žiakov úspešne sa zapojiť do života.

V tomto kontexte má nezastupiteľné miesto učiteľ, ktorého práca je náročná a nemožno ju s ničím porovnávať.

Jeho pomoc v začiatkoch edukácie smerom k žiakom musí spočívať v hľadaní takých spôsobov, aby učivo žiakom urobil ľahším a zrozumiteľnejším.

Práca učiteľa musí byť tvorivou prácou rozumu opierajúceho sa o pedagogické skúsenosti a odborné znalosti, ale aj prácou srdca naplneného láskou k deťom.

Základ úspešnosti vyučovacieho procesu tvoria rôzne pedagogicko – psychologické podmienky vyučovacieho procesu, ktoré je nutné zabezpečiť v rámci edukácie tak učiteľovi ako aj žiakom. Z toho dôvodu musí byť realizácia edukácie na vysokej úrovni, aby výchova a vzdelávanie boli realizované na žiaducej úrovni.

Základným účelom vzdelávania a výchovy je rozvinúť hodnoty a postoje vychovávaných a vybaviť ich znalosťami a zručnosťami, ktoré im dajú väčší pocit istoty, radosti a uspokojenia v živote. Toto tvrdenie chce vyjadriť, že vzdelávanie a výchova nemajú slúžiť len potrebám sveta práce a ekonomiky, ale sú rovnako významné pre výchovu jednotlivca ako plnoprávneho člena spoločnosti, slúžia i vyššej kvalite života.

Vzdelávanie je proces, v ktorom si žiak osvojuje poznatky a činnosti, vytvára vedomosti a zručnosti, rozvíja telesné a duševné schopnosti a záujmy. Vzdelanie je súhrn znalostí, vedomostí, poznávacích spôsobilostí a schopností, ktoré nadobudol jednotlivec na základe školského vzdelania, učenia, rozumovej výchovy, životných a pracovných skúseností a zámerného vlastného sebavzdelávania.

Súhrn vedomostí ešte nie je vzdelaním.

Aj to najväčšie kvantum vedomostí by človeku bolo zbytočné, ak by tieto nevytvárali ucelenú sústavu a ak by ich v prípade potreby nevedel využívať, na ich základe konať a pod., skrátka využívať ich v živote.

Vzdelávanie preto musí kráčať ruka v ruke s výchovou. Bez vzdelávania a výchovy nie je možné konštatovať, že osobnosť bude harmonicky rozvinutá. V určitých konkrétnych

situáciách a podmienkach je síce otázne, čo je v danej chvíli dôležitejšie, ale vo všeobecnosti sú to dve rovnocenné zložky ovplyvňujúce primeraný rozvoj osobnosti.

Výchovno-vzdelávací proces je komplex mnohostranných činiteľov vzájomne pôsobiacich a podmieňujúcich sa komponentov, ktoré utvárajú celkovú výchovnú situáciu. Jeho základ je v sústave vyvíjajúcich sa interakčných vzťahov endogénnych a exogénnych determinujúcich činiteľov, navodzujúcich zmeny základných stránok, potrebných vo výchovnom pôsobení. Objekt vzdelávania a výchovy je zároveň subjektom vyučovacieho procesu, v ktorom si okrem osvojovania nových vedomostí, vytvárania zručností a návykov rozvíja aj poznávacie procesy, formuje svoju osobnosť, ale súčasne spätne vplýva na činnosti učiteľa.

Pedagogický princíp školy

Pre súčasný, ale aj budúci spoločenský a vedecko–technický vývoj je charakteristické neustále pribúdanie zmien, vznik nových profesií, nových smerov a oblastí ľudskej činnosti. Aj každodenný život nám prináša množstvo situácií, na riešenie ktorých nemáme vopred pripravený program a spôsoby riešenia. Žiak by mal byť pripravený pohotovo sa prispôbovať novému, zmenám v bežnom živote ale tvoriť aj nové materiálne, kultúrne a spoločenské hodnoty. Nestačí sprostredkovať mu poznatky a spôsoby riešenia úloh, ktoré sú základom.

K tomuto by mala spieť naša škola a vyučovací proces, ktorý si za cieľ kladie všestranný rozvoj ľudskej osobnosti

Podporujeme systém KEMSAK autora M. Zelinu:

- kognitivizácia človeka - naučiť myslieť, rozmyšľať a riešiť problémy vo všeobecnej rovine aplikovanej na ktorúkoľvek konkrétnu oblasť,
- emocionalizácia osobnosti – rozvíjať city, jeho prežívanie, afektívnu oblasť,
- motivácia a aktivizácia osobnosti – rozvíjať potreby, záujmy a túžby, želania, hodnoty, ideály človeka,
- socializácia a komunikácia – naučiť človeka prosociálnemu správaniu a komunikácii, ale bez toho, aby stratil alebo minimalizoval svoju autenticitu, ako predpoklad identity osobnosti,
- axiologizácia človeka - tu ide o dva súbežné znaky a dva ciele:
  - a./ naučiť človeka hodnotiť, zhodnocovať, rozhodovať sa v progresívnom všeludskom smere,
  - b./ rozvíjať schopnosť interiorizácie progresívnych hodnôt do imanentnej štruktúry osobnosti,
- kreativizácia osobnosti – naučiť človeka tvorivému prístupu k životu, k sebe, práci, iným ľuďom.

Významným motivačným a inšpirujúcim činiteľom edukácie by sa mal stať pocit úspechu, ktorý pedagóg u žiaka vyvolá.

Zmeniť výkonovú motiváciu nie je jednoduché a pri jej tvorbe je potrebné využiť všetky skúsenostné zážitky, vrátane snáh o prekonanie prekážok na ceste za dosiahnutím svojho cieľa.

Úspech v edukačnom prostredí chceme dosiahnuť tak, že so žiakmi budeme pracovať v pokojnej atmosfére, v bezprostrednom kontakte s ich potrebami a záujmami, ak budeme stále aktívni, ochotní si pomôcť a objektívni v reflexii i sebareflexii.

Každá tvorivá úloha prispôsobená záujmom a schopnostiam žiakov ich dokáže motivovať a aktivizovať nenásilnou formou k učeniu sa.

Konstruktívna práca pedagóga musí ísť cestou diskusie, ak sa chce stať cestou účinnou.

Každý pedagóg by sa mal snažiť deti počúvať, hovoriť s nimi a porozumieť im. Iba táto cesta je tou, ktorá nás môže priviesť k očakávaným výsledkom reformy myslenia a komplexného rozvoja osobnosti a charakteru jednotlivca.

SWOT ANALÝZA ŠKOLY

➤ **silné stránky školy**

- dobre fungujúci manažment školy,
- podporné programy vzdelávania,
- korektné vzťahy so zriaďovateľom,
- inkluzívny tím,
- spolupráca s SCŠPP a SCPPaP,
- estetické školské prostredie,
- záujem učiteľov o ďalší profesijný rozvoj,
- relaxačná miestnosť – SNOEZELEN, multifunkčné ihrisko, zelená telocvičňa, EKO učebňa,
- tvorba grantových žiadostí,
- funkčný ŠkVP,
- prezentácia školy na verejnosti,
- tradičné podujatia školy,
- organizovanie rôznorodých aktivít,

➤ **slabé stránky školy**

- chýbajúci ŠKD,
- chýbajúca školská jedáleň,
- chýbajúca telocvična,
- nedostatok učební, odborných učební,
- migrácia žiakov do zahraničia,
- disciplína žiakov,
- nízka úroveň spolupráce medzi rodičmi a školou,

➤ **príležitosti**

- odstrániť dvojzmennú prevádzku,
- dobudovať učebne, odborné učebne, telocvičnu, školskú jedáleň,
- zriadiť ŠKD,
- rozvíjať mimoškolskú činnosť,
- spolupráca s komunitným centrom,
- spolupráca s rodičmi žiakov,
- zvýšiť počet členov inkluzívneho tímu,
- organizovať viac spoločných aktivít pre zamestnancov,
- ďalšie vzdelávanie učiteľov a zvyšovanie pedagogickej odbornosti,
- spolupráca s podobnými školami v okolí, výmena pedagogických skúsenosti,
- možná spolupráca s družobnými zahraničnými školami,
- spolupráca s podnikateľmi, sponzormi, mimovládnyimi a inými organizáciami v obci i mimo nej,
- tvorba projektov, získavanie grantov,

➤ **ohrozenia**

- syndróm vyhorenia učiteľov,
- hrozba znižovania rozpočtu školy,
- nepriaznivá ekonomická situácia v rodinách,
- nedostatočná predškolská príprava,
- zvyšujúca sa nedisciplinovanosť žiakov,
- nedostatok motivácie žiakov uspieť v osobnom živote.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 31
------------------------------	----------------------------	-----------

Návrh cieľov a úloh budúceho rozvoja školy

➤ **vízia, poslanie školy**

Škola priateľská: budovať interaktívne väzby riaditeľ - učiteľ - žiak - rodič na základe vzájomnej dôvery, poznávania, diskusií. Vo vzájomných vzťahoch využívať kognitívnu zložku, ale nepodceňovať emocionálnu zložku. Dbať na to, aby každý rešpektoval každého, aby nepoznal len svoje práva, ale aby pamätal aj na práva ostatných. Aby sa nikto nevyvyšoval a ani sa nebál vyjadriť svoj názor.

Škola spravodlivá: nielen dohliadať na uplatňovanie princípu spravodlivosti v oblasti hodnotenia, ale vytvoriť podmienky priehľadnosti – dbať o to, aby všetci mali pocit, že sú spravodlivo hodnotení – žiaci, učitelia a ostatní zamestnanci.

Škola tvorivá: vytvárať podmienky pre realizovanie a rozvoj kreativity žiakov i pedagogických zamestnancov. V rámci povolenej variability učebného plánu i mimoškolskej činnosti umožňovať výber vzdelávacích a výchovných aktivít podľa schopností a záujmu žiakov. Vytvárať materiálne podmienky pre zabezpečenie tvorivého vyučovania, kde žiaci môžu prejaviť svoj talent, nadanie, dispozície. Podporiť schopnosti žiakov tvorivo a kriticky riešiť problémy, identifikovať ich, analyzovať a navrhovať ich riešenia.

Škola kvalitná: hlavným kritériom je úroveň a kvalita vyučovacieho procesu, úroveň podmienok pre vyučovanie, obsah moderných, inovatívnych prvkov v didaktických postupoch, výsledky žiakov. Škola musí uplatňovať efektívny vnútorný systém kontroly vyučovacieho procesu prostredníctvom riadiacich a metodických orgánov školy.

Úspech v edukačnom prostredí dosiahnuť tak, že so žiakmi budeme pracovať v pokojnej atmosfére, v bezprostrednom kontakte s ich potrebami a záujmami, že budeme stále aktívni, ochotní si pomôcť a objektívni v reflexii i sebareflexii. Každá tvorivá úloha prispôbená záujmom a schopnostiam žiakov ich dokáže motivovať a aktivizovať nenásilnou formou k učeniu sa. Konštruktívna práca pedagóga musí ísť cestou diskusie, ak sa chce stať cestou účinnou. Každý pedagóg by sa mal snažiť deti počúvať, hovoriť s nimi a porozumieť im. Iba táto cesta je tou, ktorá nás môže priviesť k očakávaným výsledkom reformy myslenia a komplexného rozvoja osobnosti a charakteru jednotlivca.

Hodnoty pedagógov našej školy sú zamerané na nasledovné oblasti :

Spolupráca:

- ✓ pracujeme ako tím a dodržiavame dohody
- ✓ sme lojálni

Komunikácia:

- ✓ zdravíme sa, počúvame sa, spoznávame sa a povzbudzujeme sa

Individualizácia:

- ✓ hľadáme a podporujeme potenciál

Tolerancia:

- ✓ vzájomne sa uznávame a rešpektujeme

Zodpovednosť:

- ✓ zodpovedáme za svoju prácu a premýšľame, čo a ako zlepšíme
- ✓ nebojíme sa urobiť chybu alebo požiadať o pomoc
- ✓ dodržiujeme dohodnuté pravidlá
- ✓ prijímame dôsledky svojho konania

Dôvera:

- ✓ vytvárame a hľadáme príležitosti pre spoločne strávený čas
- ✓ konáme s pochopením a otvorene
- ✓ sústreďujeme sa na to dobré v nás a medzi nami

Poslaním našej školy je vytvoriť v príjemnom prostredí, v atmosfére dôvery, priateľstva, otvorenosti a blízkosti žiakom priestor pre zážitky úspechu, s rešpektovaním špecifik jednotlivých žiakov, pri dodržaní myšlienky:

„S láskou a rešpektom sprevádzame deti na ich ceste za vzdelaním.“

Našou **víziou** je škola, ktorá prináša žiakom radosť z učenia, rozvíja ich tvorivosť i talent, učí ich vytvárať kvalitné medziľudské vzťahy a spája ich s bežným životom.

Vychovávame Č – čestného

L – láskavého

O – odvážneho

V – vzdelaného

E – empatického

K – kreatívneho

A – aktívneho človeka.

- **strategické ciele a z nich vyplývajúce špecifické ciele školy:**

VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES:

1.Podporovať individuálne záujmy a schopnosti žiakov.

- Organizovať pre žiakov záujmové útvary s rôznym zameraním.
- Organizovať a priebežne pripravovať žiakov na súťaže na školskej i postupovej úrovni.

2.Rozvíjať u žiakov funkčné gramotnosti.

- Zapájať žiakov do tvorivých aktivít prostredníctvom celodenných kurzov zameraných na prierezové témy a komunikáciu v cudzom jazyku s rozplánovaním sprievodných aktivít na celý školský rok.
- Pripraviť a realizovať celodenné kurzy zamerané na rozvoj čitateľskej, finančnej, matematickej, digitálnej, prírodovednej gramotnosti s prihliadnutím na medzipredmetové vzťahy.

3.Zaisťovať účinnú individuálnu starostlivosť žiakom so ŠVVP podľa odporúčaní CPPaP a ČŠPP.

- Zvýšiť počet členov inkluzívneho tímu.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE:

1.Rozšíriť kapacitu školy.

- Navýšiť počet učební vrátane odborných učební.
- Vybudovať školskú jedáleň.
- Realizovať výstavbu telocvične.

PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE:

1.Zavádzať nové a efektívnejšie formy a metódy práce so žiakmi.

- Zaškoliť novoprijatých pedagogických zamestnancov na výučbu písma Comenia script.

2.Organizovať spoločné podujatia pre zamestnancov školy s cieľom zlepšiť pracovnú klímu.

- Vytvárať vzájomnú dôveru, úctu, pochopenie a toleranciu spravodlivým hodnotením, pozitívnym príkladom, empatickým správaním, humánnym prístupom a pochopením problémov.
- Udržiavať estetickú úroveň interiéru a exteriéru školy.

RODINA A ŠKOLA:

1.Zintenzívniť spoluprácu školy a rodiny

- Pozývať rodičov na školské a mimoškolské akcie.
- Zaviesť konzultačné hodiny pre rodičov.
- Zaviesť doučovanie, popoludňajšiu činnosť.
- Zintenzívniť individuálnu starostlivosť.
- Zriadiť školskú knižnicu – popoludňajšie čítanie.

5. Dĺžka štúdia a formy výchovy a vzdelávania

5.1. Dĺžka štúdia:

Primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy - *štyri ročníky*

Primárne vzdelávanie – *deväť ročníkov pre mentálne postihnutých žiakov*

Nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy - *päť ročníkov*

5.2 Organizačné formy a metódy vyučovania:

Stratégia vyučovania určuje metódy a formy práce, ktorých premyslený výber, logické usporiadanie a kombinovanie je prostriedkom motivácie a usmernenia žiakov na vyučovaní a učení. Je to výber vyučovacích metód, triedených podľa cieľov, učiva, rôznych ciest a spôsobov, ako dosiahnuť cieľ vyučovacieho predmetu, vyučovacích zásad, foriem práce učiteľa a žiaka a pod. Voľba vyučovacích metód, foriem, techník je v kompetencii učiteľa. Vybrané metódy, formy musia byť veku primerané a podporovať motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Malo by ísť o zámerne usporiadanie vyučovacích činností, ktoré sa zacielfujú na dosiahnutie výchovno – vzdelávacích cieľov, a to v súlade so zásadami organizácie vyučovania.

Metódy práce so žiakmi na našej škole kategorizujeme podľa:

- prameňa získavania vedomostí:
  - slovné - monologické a dialogické,
  - názorné - demonštračné a pozorovacie,
  - praktické - práca s knihou, s programom, didaktická montáž a demontáž, hra, pokus, pracovné činnosti a pod.
- fáz vyučovania:
  - motivačné - rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, vyvolanie problému, pochvala, reflexia...
  - expozičné - metódy priameho prenosu poznatkov, metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov, metódy problémové, metódy samostatnej práce a autodidaxie, metódy mimovoľného učenia...
  - fixačné - metódy opakovania a precvičovania vedomostí, metódy precvičovania a zdokonaľovania, klasické diagnostické metódy...

- diagnostické - hodnotenie a klasifikácia, ústne hodnotenie...
- charakteru poznávacej činnosti žiakov:
  - výkladovo-ilustratívne alebo informačno-receptívne,
  - reproduktívne,
  - problémový výklad,
  - zisťovacie alebo heuristické,
  - výskumné
- inovačné metódy:
  - brainstorming, situačná metóda, prípadová metóda, problémová, konfliktná, projektová, inscenačná metóda.

Dôraz budeme klásť hlavne na metódy rozvoja tvorivosti žiakov:

1. *Informačno – receptívna metóda* – učiteľ oznamuje žiakom hotové informácie – výklad, vysvetľovanie, prednáška. Poznatky sa osvojujú iba na úrovni zapamätania.
2. *Reproduktívna metóda* – je to reprodukcia a opakovanie činnosti žiakmi podľa vzoru učiteľa, učebnice. Realizuje sa v podobe metódy riešenia úloh a metódy rozhovoru.
3. *Problémový výklad* – vedie ho učiteľ, otvorene, stále sa obracia na žiakov, kladie im otázky, stimuluje myslenie.
4. *Heuristická metóda* – žiaci sa aktívne zúčastňujú na objavovaní nových poznatkov a osvojovaní učiva.
5. *Výskumná metóda* – samostatnosť žiakov je tu najväčšia. Podobá sa tvorivej práci vedca.
6. *Problémové vyučovanie* – snaha rozvíjať tvorivé myslenie, tvorivé schopnosti žiakov, tvorivé osvojovanie poznatkov a spôsobov činnosti. Učiteľ stavia pred žiakov úlohy, motivuje ich a usmerňuje hľadanie spôsobov a prostriedkov na ich riešenie.
7. *Projektové vyučovanie* – problémy sa riešia komplexne, ich riešenie si vyžaduje poznatky z viacerých vied. Spracované problémy sa nazývajú projekty.

Projekty môžu navrhovať:

- ✓ samotní žiaci – spontánne projekty
- ✓ učiteľ – pripravené projekty
- ✓ žiaci a učiteľ v spolupráci – kombinované

Delenie projektov :

- ✓ podľa počtu riešiteľov - individuálne, skupinové
- ✓ podľa času - krátkodobé, dlhodobé
- ✓ podľa miesta realizácie - školské, domáce, kombinované

Na začiatku školského roka sa určí téma ročníkového projektu a na konci školského roka bude ročníková konferencia, na ktorej bude projekt prezentovaný. Zameranie týchto projektov môže

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 37
------------------------------	----------------------------	-----------

byť zamerané na prierezové témy zahrnuté v jednotlivých učebných predmetoch, na protidrogovú výchovu, environmentálnu výchovu, výchovu k ľudským právam, boja proti obezite, finančnú gramotnosť a tiež na tradície a život Rómov.

Jednou zo všeobecne platných definícií vyučovacej metódy je tá, že metóda musí byť odpoveďou na otázku postupu práce vo výchovno-vzdelávacom procese, ktorá má naplniť stanovené ciele vo vzájomnej interakcii učiteľ – žiak – učivo.

Motivačné metódy	<i>Vstupné</i>	<ul style="list-style-type: none"> • motivačné rozprávanie • motivačný rozhovor • motivačná demonštrácia • problém ako motivácia
	<i>Priebežné</i>	<ul style="list-style-type: none"> • motivačná výzva • aktualizácia obsahu učiva • pochvala, povzbudenie a kritika
Expozičné metódy	<i>Metódy priameho prenosu poznatkov</i>	<i>monologické slovné metódy</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • rozprávanie • opis • vysvetľovanie (výklad)
	<i>Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov</i>	<i>dialogické slovné metódy</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • beseda
		<ul style="list-style-type: none"> • demonštračné metódy • pozorovanie • manipulácia s predmetmi
		<ul style="list-style-type: none"> • problémové vyučovanie • projekty
<i>Metódy samostatnej práce a autodidaxie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • samostatná práca s knihou 	
<i>Metódy mimovoľného učenia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • napodobňovanie činností 	

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 38
------------------------------	----------------------------	-----------

Fixačné metódy	<i>Metódy opakovania a precvičovania vedomostí</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ústne opakovanie • metóda otázok a odpovedí • písomné opakovanie
	<i>Metódy precvičovania a zdokonaľovania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • využívanie rôznych typov jazykových cvičení

Diagnostické a klasifikačné metódy	<i>Klasické diagnostické metódy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ústne skúšanie • písomné skúšanie • praktické skúšanie • didaktické testy • klasické výkonové testy
	<i>Malé formy vedeckovýskumných diagnostických metód</i>	<ul style="list-style-type: none"> • metóda pozorovania žiaka • pozorovanie v určitých situáciách • rozbor žiackych prác
	<i>Hodnotenie a klasifikácia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • klasifikačná symbolika –body, nálepky, pečiatky, percentá • slovné hodnotenie • klasifikácia známku

Učiteľ si metódy práce so žiakmi v jednotlivých predmetoch volí sám, môže ich dopĺňať o ďalšie inovatívne metódy.

Organizačnou formou je vyučovacia hodina. K ďalším využívaným organizačným formám patrí vychádzka, exkurzia, kurz, výlet a didaktické hry, účelové cvičenie v prírode a pod .

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 39
------------------------------	----------------------------	-----------

Ďalšie formy vyučovania :

1. *Individuálne školské vyučovanie*

- ✓ samostatná práca, ktorá dáva priestor pre tvorivosť, aktivitu
- ✓ tvorivá samostatná práca – riešenie nových úloh na základe získaných poznatkov
- ✓ kolektívna samostatná práca – žiak sa na práci zúčastňuje ako člen kolektívu, ktorý dostal úlohu
- ✓ diferencovaná samostatná práca – žiaci pracujú samostatne, ale majú rozdielne úlohy podľa individuálnych schopností, nadania a záujmov

2. *Kooperatívne vyučovanie* - vytvára priestor na dialóg medzi žiakmi, medzi žiakmi a učiteľom, rozvíja ich komunikačné zručnosti. Žiaci pracujú v malých skupinkách, vykonávajú rôzne praktické činnosti v atmosfére rovnoprávnosti a spolupráce.

3. *Didaktické hry* – využívanie pri utvrdzovaní učiva a nových poznatkov, sú zamerané na rozvoj motivácie k tvorivosti, kognitívnej zvedavosti, flexibility, transformácie, senzibility a originality.

V oblasti rozumovej výchovy je naším cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, samostatnosť, aktivitu, sebahodnotenie.

Osobnostný a sociálny rozvoj budeme realizovať stimuláciou skupín žiakov so slabšími vyučovacími výsledkami, podporou individuálnych schopností.

Budeme poskytovať sprostredkovanie odbornej pomoci žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, a tiež ich rodičom a zamestnancom školy.

Pri prevencii drogových závislostí sa chceme zamerať aj na iné aktivity ako besedy. (Napriek tomu, že s tvrdými drogami sme sa nestretli, treba sústavne pôsobiť proti fajčeniu a alkoholickým nápojom cez koordinátora, rodičov a všetkých vyučujúcich, účelným využívaním voľného času i vlastným príkladom)

Chceme si všímať talenty v jednotlivých oblastiach a rozvíjať ho do maximálnej možnej miery. Viac budeme preferovať samostatnú prácu žiakov a ich cieľavedomé zvládanie učiva.

Dôležitým odporúčaním je pre nás potreba orientácie na pozitívne hodnotenie žiakov, najmä slaboprospeievajúcich, pre zvýšenie ich vnútornej motivácie.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 40
------------------------------	----------------------------	-----------

Na podporu rozvoja funkčných gramotností budeme realizovať celodenné kurzy zamerané na rozvoj čitateľskej, finančnej, matematickej, digitálnej, prírodovednej gramotnosti s prihliadnutím na medzipredmetové vzťahy.

5.3 Zavedenie písma Comenia script

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania, zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj postupné dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a z marginalizovaných rómskych komunít je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (napr. komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky,...), dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Vzhľadom k vysokému počtu žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami na našej škole a v snahe vytvoriť kvalitatívne nové prístupy, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní budeme využívať nespojité písmo

Comenia script v 0.ročníku, v 1.ročníku, v 2.ročníku v bežných triedach, v 1.ročníku, v 2. ročníku v špeciálnych triedach a následné postupné zavádzanie písma vo všetkých ročníkoch s platnosťou.

5.4 Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti

Význam čitateľskej gramotnosti v primárnom vzdelávaní

Pojem čitateľská gramotnosť bol zavedený medzinárodnými štúdiami gramotnosti PIRLS a PISA. Pri čitateľskej gramotnosti sa hlavný dôraz kladie na funkčný charakter čítania za účelom rýchleho získavania a efektívneho spracovania informácií. Čitateľská gramotnosť sa prelína s ďalšími oblasťami gramotnosti (prírodovedná, matematická, informačná, sociálna a ďalšie), preto je jej rozvoj veľmi dôležitý pri osvojovaní zručností, rozvíjaní schopností a pri získavaní vedomostí v ďalších vzdelávacích oblastiach.

Čítanie a čitateľská gramotnosť tvoria nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií, predovšetkým kompetencie k učeniu sa, a čoraz viac sa využívajú ako nástroj na dosiahnutie ďalších cieľov v pracovnom i osobnom živote.

Formulované inými slovami: nedostatočná, nevyzretá čitateľská (a informačná) gramotnosť vedie v konečnom dôsledku k vážnym problémom pri štúdiu.

V súvislosti s čítaním výskumníci často hovoria o tzv. Matúšovom efekte, podľa ktorého tí, ktorí získajú zručnosť čítania v detstve, v živote potom čítajú a učia sa rýchlejšie ako tí, ktorí ju nezískali. Majú pritom väčšiu slovnú zásobu, čo znamená, že nestroskotajú pri zložitejších textoch, a lepšie rozpoznávajú postup príbehov a formulujú svoje argumenty, čo je schopnosť, ktorá sa inými prostriedkami nedá rozvinúť.

Čítanie aj napriek prieniku moderných informačných technológií ostáva základnou stratégiou nadobúdania vedomostí, odborných znalostí, rozširovania a prehĺbovania poznatkovej bázy človeka, ale aj získavania rozličných praktických a profesijných zručností. Práve z tohto dôvodu považujeme vzťah detí, žiakov a mládeže k čítaniu za kritický.

Priebeh a realizácia aktivít a činností v primárnom vzdelávaní

- **September:**

vypracovať *Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*;
na triednickej hodine so žiakmi vytvoriť „*Pravidlá triedy*“.

- **Október:**

na triednych aktívoch vysvetľovať rodičom dôležitosť čítania deťom, zamerať sa na hlasné čítanie;
zapojiť žiakov školy 0. – 4. ročníkov do projektu „*Týždeň hlasného čítania*“, ktoré organizuje Združenie Orava.

- **November:**

zhotoviť spoločnú nástenku „*Takto si žijeme!*“ pre všetky triedy v interiéri školy (oznamy, správy, úspechy a výsledky v súťažiach, fotografie, žiacka tvorba, ...);
v aktivite „*Polož všetko a čítaj!*“ - zahájiť čítanie na pokračovanie s výberom vhodného knižného titulu.

- **December:**

„*Vianočné variácie ...*“ - tvorivé aktivity (súťaže, testy a pracovné listy, tvorivá dramatika, umelecké stvárnenie textu, ...) s krásnou literatúrou tematicky zameranou na zimné a vianočné obdobie.

- **Január:**

poskytnúť príspevky vlastnej tvorby žiakov (ilustrácie textu, vlastné texty – próza, poézia, slovné skomoleniny, slovné hračky, ...) do školského časopisu „*Táborisko*“.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 42
---------------------------	----------------------------	-----------

- **Február:**
 „*Vo svete sa nestratím!*“ - praktické činnosti s odborným a informačným textom (plagáty, rôzne propagačné materiály, programy kín a divadiel, pokladničné bloky, cestovný poriadok, ...).
- **Marec:**
 vytvoriť v triedach „*Čitateľský kútik*“, využiť školské knihy, časopisy, vlastné tituly a materiály žiakov;
 „*Spisovateľ medzi nami*“ – beseda s autorom detských kníh.
- **Apríl:**
 oboznámiť žiakov s knižnými titulmi, ktorými disponuje naša škola – „*Čarovná skriňa*“;
 „*Týždeň hlasného čítania*“ – podľa pokynov realizovať projekt Združenia Orava.
- **Máj:**
 usporiadať prečítané knihy podľa obľúbenosti - „*Rebríček našich najobľúbenejších kníh*“.
- **Jún:**
 zhodnotiť realizáciu a plnenie *Plánu aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*.

Význam čitateľskej gramotnosti v nižšom strednom vzdelávaní

Čitateľská gramotnosť ako jedno z kritérií školskej zrelosti sa podieľa na dosiahnutí kultúrnej gramotnosti.

Pretože je súčasťou formatívnych procesov, ktoré umožňujú získavať kľúčové kompetencie potrebné na celoživotné vzdelávanie, zodpovedá najnovším trendom vo vyučovaní nielen materinského jazyka a literatúry. Primárnym cieľom čitateľskej gramotnosti je nadobúdanie zručností a kompetencií čítať, spracovávať, ale aj produkovať rôzne typy textov, s ktorými sa človek v praktickom, profesijnom aj občianskom živote môže stretnúť (súvislými, nesúvislými, informačnými aj literárnymi). Na konci reťazca je však kritické čítanie a myslenie, t. j. prienik do stratégie textu, do jeho hĺbkovej roviny a jeho prehodnocovanie.

Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto by mali v rámci školského vzdelávania patriť medzi kľúčové oblasti.

Pozitívny vzťah k celoživotnému vzdelávaniu je závislý od úrovne zvládnutia jazyka. Aj ISCED 2 zdôrazňuje nevyhnutnosť chápania jazyka ako nástroja myslenia, prostriedok komunikácie a tiež jazyk definuje ako znak národnej identity. Tieto aspekty sa premietajú

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 43
------------------------------	----------------------------	-----------

nielen do osvojovania si poznatkov o jazyku (jazyková kompetencia), ale aj o ich vhodnom použití v rôznych komunikačných situáciách (komunikačná kompetencia).

Dôležitou stratégiou je vytvoriť väčší priestor na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, schopnosť argumentovať a pod.

Na jednotlivých vyučovacích predmetoch je preto vhodné využívať inovačné metódy a formy práce ako je porovnávanie informácií z rôznych zdrojov, využívanie multimediálnych programov, práca s internetom s prepojením na bežný život, práca s nesúvislými textami (mapy, grafy, tabuľky a pod.) a tým tak vyvodzovanie vzťahov medzi informáciami. Čitateľskú gramotnosť tak vnímame ako kompetenciu k celoživotnému učeniu rozvíjanú na princípe medzipredmetových vzťahov.

Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní

- **September:**

vypracovať *Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*
oboznámiť sa s knižným fondom školy

- **Október:**

Aktivita: „*Exkurzia*“

(návšteva Spišskej knižnice, Galérie umelcov Spiša a pod.)

- **November:**

Vyučovací blok: „*Prehliadka rozprávkových postavičiek*“

(náhodný výber, čítať rozprávky bratov Grimmovcov, spoločne vytvoriť galériu rozprávkových postavičiek so stručnou charakteristikou, zoznam doplniť ilustráciami, využiť internetové zdroje)

- **December:**

Aktivita : „*Pýtame sa, prosíme a vyjadrujeme svoje pocity formou modlitby*“

Formou súťaže iniciovať „pocitové“ písanie Bohu (bytosti, ktorá by nás mohla vypočuť a pomôcť) adresovať stručné odkazy, želania, prosby, pripomienky, želania), myslieť na otca, matku, starých rodičov a oslovovať ich modlitbou.

Zhodnotiť prácu žiakov, vyhlásiť a prezentovať najlepšie príspevky v školskom rozhlase.

✓ práca s tvorbou Milana Rúfusa

- **Január:**

Aktivita: „*Interpretujeme fotografie*“

(pracovať s odbornou literatúrou – fotografie krajín, miest v zemepisných knihách, encyklopédiách, prepojenie textu a fotografie - čítať komentár k jednotlivým fotografiám a asociačne písať názvy fotografií)

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 44
------------------------------	----------------------------	-----------

- **Február:**

Aktivita: Príprava na literárnu súťaž „*Hviezdoslavov Kubín*“ (výber vhodných textov a nácvik umeleckého prednesu)

- **Marec**

Aktivita: „*Práca s textom spisovateľky Eleny Lackovej*“
(čítať a interpretovať vybraný literárny text, pracovať s pracovným listom)

- **Apríl**

Aktivita: „*Beseda so spisovateľkou*“ (Mgr. Júlia Čurillová,...)
(oboznámiť sa s tvorbou autorky, hlasné čítanie vybraných básní)

- **Máj**

Aktivita: „*Starší čítajú mladším*“
(počúvať správnu techniku čítania, prehľbiť u mladších žiakov záujem o knihu a čítanie vôbec)

- **Jún**

Aktivita: „*Vintage záložka do knihy/obal na knihu*“
(rozvíjať kreativitu a zručnosť)

Zhodnotiť realizáciu a plnenie *Plánu aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*.

Využitie disponibilných hodín v ŠkVP na podporu čitateľskej gramotnosti v 7.- 9.ročníku zavedením nového predmetu *Práca s textom*.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

5.5 Plán aktivít na podporu rozvoja finančnej gramotnosti

Národný štandard finančnej gramotnosti je usporiadaný do šiestich tém:

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov,
2. Plánovanie, príjem a práca,
3. Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov,
4. Úver a dlh,
5. Sporenie a investovanie,
6. Riadenie rizika a poistenie.

Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach. Jednotlivé úrovne sú zapracované do tematických výchovno-vzdelávacích plánov jednotlivých vyučovacích predmetov.

Prvá úroveň je určená pre žiakov primárneho vzdelávania.

Druhá úroveň predstavuje požiadavky na žiakov nižšieho stredného vzdelávania.

Škola zrealizuje celodenný kurz zameraný na prierezovú tému Finančná gramotnosť v rozsahu 6 vyučovacích hodín na témy:

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov
2. Plánovanie, príjem a práca
3. Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov
4. Úver a dlh
5. Sporenie a investovanie
6. Riadenie rizika a poistenie

Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti pre primárne vzdelávanie

Téma:

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

Celková kompetencia

Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách

Čiastková kompetencia 1: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolanej osobám. Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií.

Čiastková kompetencia 2: Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním.

Téma:

2.Plánovanie, príjem a práca

Celková kompetencia

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí

Čiastková kompetencia 1: **Identifikovať zdroje osobných príjmov**

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 2: **Vypracovať finančný plán**

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.

Téma:

3.Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov

Celková kompetencia

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny

Čiastková kompetencia 1: **Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby**

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Čiastková kompetencia 2: **Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov**

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Čiastková kompetencia 3: **Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe**

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.

Čiastková kompetencia 4: **Opísať používanie rôznych metód platenia**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí. Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí).

Téma:

4.Úver a dlh

Celková kompetencia

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu

Čiastková kompetencia 1: **Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu.

Čiastková kompetencia 2: **Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.

Čiastková kompetencia 3: **Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Téma:

5.Sporenie a investovanie

Celková kompetencia

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.

Téma:

6.Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie**

Očakávaná, že žiak je schopný:

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 48
---------------------------	----------------------------	-----------

Úroveň 1: Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy.

Čiastková kompetencia 2: **Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Zpracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti pre nižšie stredné vzdelávanie

Téma:

1.Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

Celková kompetencia

Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách

Čiastková kompetencia 1: **Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných údajov. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných údajov. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzaniu konfliktom (finančná inštitúcia, klient).

Čiastková kompetencia 2: **Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vyhládať informácie o právach spotrebiteľov vrátane práva na reklamáciu. Uviesť príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík. Uviesť príklady falšovaných tovarov (tzv. fejkov).

Čiastková kompetencia 3: **Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančným trhom**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR. Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.

Čiastková kompetencia 4: **Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí**

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Identifikovať korupčné správanie. Identifikovať podvodné správanie. Uviesť príklady zneužívania verejných zdrojov.

Téma:

2.Plánovanie, príjem a práca

Celková kompetencia

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať zdroje osobných príjmov

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá). Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti. Zostaviť jednoduchý podnikateľský zámer a rozpočet malého podniku – fyzickej osoby. Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť daňový a odvodový systém

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní.

Čiastková kompetencia 4: Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi. Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.

Téma:

3.Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov

Celková kompetencia

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny

Čiastková kompetencia 1: Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť, kedy šetriť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou). Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb.

Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 50
---------------------------	----------------------------	-----------

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky. Opísať základné typy bankových produktov.

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov. Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.

Čiastková kompetencia 4: Opísať používanie rôznych metód platenia

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné). Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene. Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).

Téma:

4. Úver a dlh

Celková kompetencia

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver.

Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov. Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.

Téma:

5.Sporenie a investovanie

Celková kompetencia

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť investičné alternatívy

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.

Téma:

6.Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia).

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 52
------------------------------	----------------------------	-----------

5.6 Plán aktivít na podporu rozvoja prírodovednej gramotnosti

Význam prírodovednej gramotnosti v primárnom vzdelávaní

Úlohou prírodovedného vzdelávania je vzbudiť u žiakov a záujem o prírodu a naučiť ich ako poznávame a skúmame prírodu. Cieľom moderného prírodovedného vzdelávania je rozvoj prírodovednej gramotnosti. Žiak mladšieho školského veku zastáva rolu malého vedca, je aktívnym subjektom rozvoja vedeckej gramotnosti. Aktívnym manipulovaním, komunikovaním, bádáním v škole i doma žiak rozvíja svoje prírodovedné kompetencie ako komplex prírodovedných poznatkov, schopností a postojov k realite.

Prírodovedná gramotnosť je definovaná ako vedomosť z oblasti prírodných vied a schopnosť používať vedecké poznatky na identifikovanie otázok, získavanie nových vedomostí, vysvetľovanie prírodných javov a vyvodzovanie záverov podložených faktami.

Prírodovedná gramotnosť má v úlohách štyri rozmery:

1. Kontext (situácia) – okolnosti úlohy v rámci oblasti vedy a techniky / technológií.
2. Vedomosti (obsah) – chápanie sveta prírody na základe prírodných vied, ktoré zahŕňa nielen vedomosti o svete prírody, ale aj poznatky o vede ako takej.
3. Kompetencie (procesy, postupy) – schopnosť identifikovať, odlíšiť prírodovedné témy, otázky, problémy od tém, otázok či problémov z iných oblastí, odborne vysvetliť prírodné javy a vyvodiť podložené závery.
4. Postoje – prejavenie záujmu o prírodné vedy, podpory výskumných aktivít a motivácie konať zodpovedne, napríklad v prospech prírodných zdrojov alebo životného prostredia.

Teória prírodovednej gramotnosti pracuje priamo s predstavami, ktoré si žiak počas života vytvára. Poskytuje mu také vzdelávacie postupy, ktoré sa zhodujú s prirodzenými poznávacími postupmi, pomocou ktorých svoje predstavy žiak nadobudol. Preto je pravdepodobné, že sa vplyvom takéhoto vzdelávania predstavy zmenia, zdokonalia.

Priebeh a realizácia aktivít a činností prírodovednej gramotnosti v primárnom vzdelávaní

- **September:**
na triednickej hodine so žiakmi vytvoriť „**Kalendár prírody**“.
- **Október:**
„**Jesenné mandaly**“ – z nazbieraných prírodnín zoskupiť a aranžovať zaujímavé celky v triede alebo na školskom dvore.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 53
------------------------------	----------------------------	-----------

- **November:**
„Poznávame slovenských vedcov“ – vytvoriť triedny projekt o slovenskom vedcovi, bádateľovi, vynálezcovi a odprezentovať tvorbu výstavou prác.
- **December:**
„Meteorologický denník“ - sledovať počas daného mesiaca teplotu vzduchu a zaznamenávať zistenú informáciu formou grafu.
- **Január:**
„Vesmír očami detí“ – zapojiť sa do výtvarnej súťaže, ktorá rozvíja detské predstavy o vesmíre.
- **Február:**
„Rozmanitosť sveta!“ - overiť si v detských encyklopédiách a iných médiách, že svet je rozmanitý (pozostáva z oceánov, morí, riek, pohorí, lesov, pralesov, rozmanitej zvieracej ríše atď.)
- **Marec:**
„Sila semienka“ – formou zážitkového učenie pozorovať ako prebiehajú fázy rastu rastliny.
- **Apríl:**
„Plynutie času“ – pomocou slnečných hodín sledovať a pozorovať pohyby Zeme a vplyv tohto pohybu na plynutie času.
- **Máj:**
„Lúka“ – formou vychádzky do blízkeho okolia školy preskúmať rozmanitosť lúčnych rastlín a živočíchov obývajúcich lúčne spoločenstva (včela, motýľ, mravec.....)
- **Jún:**
„Svetový deň životného prostredia“ – beseda

Uvádzané aktivity sú obsahovo zamerané nielen na vybrané prírodné javy, predmety a situácie, ale aj na osvojenie si povahy samotnej vedy.

Význam prírodovednej gramotnosti v nižšom strednom vzdelávaní

Prírodovedná gramotnosť je schopnosť používať vedecké poznatky, získavať nové vedomosti, vysvetľovať prírodné javy, identifikovať otázky a vyvodzovať dôkazmi podložené závery pre pochopenie a tvorbu rozhodnutí o svete prírody a zmenách, ktoré v ňom nastali v dôsledku ľudskej aktivity.

Význam prírodovednej gramotnosti s rozvojom vedy a techniky sa stáva neodmysliteľnou podmienkou pre správne a úspešné zaradenie sa človeka do spoločnosti a takisto pre udržateľný rozvoj našej spoločnosti a planéty (OECD PISA 2006). V súčasnej dobe sa vyžaduje chápanie základných fyzikálnych princípov a súvislostí vo všetkých oblastiach života, dokonca aj v politike, či už sa jedná o problém geneticky modifikovaných rastlín alebo ekologickejšie zdroje energie. Porozumenie modernej technike do určitej úrovne by malo byť v dnešnej dobe už samozrejmosťou. Je dôležité si uvedomiť, že každý jednotlivec prejavuje prírodovednú gramotnosť rôznymi spôsobmi, ale najmä je dôležité, aby bol schopný aplikovať prírodovednú gramotnosť v každodennom živote a využiť tak napríklad vedomosti z chémie na záchranu ľudského života pri otrave a infekčných chorobách, na zlepšenie kvality ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, vedomosti z fyziky pre základné pochopenie fungovania rôznych prístrojov, pri stavbách domov, ciest a mostov, tiež na komunikáciu ľudí pomocou nových technológií – televízia, mobil, internet alebo pri ekologickej výrobe energie, vedomosti z biológie pre spoznanie zdravotných rizík, pri zisťovaní významu očkovania alebo vplyvu geneticky modifikovaných rastlín na pôvodnú vegetáciu, na ochranu vzácnych lokalít a na záchranu ohrozených druhov rastlín a živočíchov, a tiež vedomosti z geografie pri predpovedaní počasia, pri využívaní kartografických máp a satelitných navigačných prístrojov v doprave alebo na záchranu ľudí, lietadiel a lodí. Zaradiť tu môžeme aj vedomosti z matematiky, astronómie a psychológie. Napríklad keď sa nemôžeme v určitých situáciách spoľahnúť na prístroje, ktoré nám uľahčujú výpočty, orientáciu atď.

Dosiahnutie určitej úrovne prírodovednej gramotnosti sa prejavuje aj vhodným používaním odborných výrazov alebo vedeckých procesov. Jednotlivci majú často aj rozdiely v úrovni gramotnosti v rôznych oblastiach. Prírodovedná gramotnosť má rôzne stupne a formy, ktoré sa však v priebehu celého života prehĺbujú, a to nielen počas školskej dochádzky. Nesmieme zabúdať, že postoje a hodnoty k prírodným vedám vybudované v prvých rokoch života budú formovať rozvoj prírodovednej gramotnosti u človeka v dospelosti.

Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní

- **September:**

vytvoriť v triedach „**Prírodovedný kútik**“: využiť encyklopédie, názorné pomôcky, materiály žiakov; tvorivé činnosti s využitím prírodných produktov

- **Október:**

Aktivita: „**Svetový deň výživy**“ - Kvíz s názvom „**ÁNO – NIE**“, týkajúci sa zdravej

životosprávy, zameraný na získanie spätnej väzby zo strany žiakov, ktorí na vopred pripravené cielené otázky mali za úlohu vybrať správnu odpoveď. Po náučnej časti nasleduje ochutnávka potravín spojená so zábavnou súťažou. Zástupcovia jednotlivých tried si so zaviazanými očami precvičia svoje chuťové zmysly počas skúmania chute a správneho pomenovania jednotlivých druhov potravín, pripravených na tanierikoch a podávaných učiteľmi. V ďalšej časti sa overia vedomosti a zručnosti žiakov v aktivite „Tanier“. Úlohou žiakov bude podľa pripravených obrázkov vystrihovať, triediť, pomenovať, vyfarbiť a nalepiť zdravé potraviny na papierový tanier. Naopak, potraviny, ktoré na tanier nepatria, teda nezdravé, žiaci vyhadzovali do symbolických odpadkových košov. Po úspešnom zvládnutí všetkých činností si žiaci pochutia na zdravej maškrte – jablkovom koláči. Cieľom akcie je v rámci prevencie dosiahnuť u žiakov uvedomenie si potreby zdravého stravovania a prehodnotenia zaužívaných, nesprávnych návykov, pretrvávajúcich v ich komunite. Zámerom pedagógov, poznajúcich nevyhovujúcu životosprávu žiakov, vyplývajúcu z nevhodných podmienok ich sociálneho prostredia, je poukázať na správne kroky v stravovaní, pretože výživa je významný faktor životného štýlu, ktorý ovplyvňuje zdravie človeka.

Aktivita: **Ako sa mení príroda** – vychádzky, pozorovanie prírody a prírodnín, pozorovanie fyzikálnych a chemických javov

Aktivita: „**Svetový deň chôdze**“ - vychádzka celej školy

- **November:**

Aktivita: **Staráme sa o vtáčiky v našej záhrade** - rozvešanie a prikrmovanie operencov v čase snehovej prikrývky (november – marec)

- **December:**

Vyučovací blok: „**Energia**“ - úsporne svietime, správne vetráme. Cieľom aktivity je poukázať na plytvanie energiou v domácnostiach a na možnosti šetrenia energiou. Zima je tiež obdobím, keď je nutné v bytoch a domoch kúriť, je to vhodný čas hovoriť o pôsobení exhalátov na ovzdušie.

- **Január:**

Aktivita: „**Pani Zima**“ – envirovychádzka do blízkeho okolia, tvorivé dielne s využitím odpadového materiálu s rodičmi, význam recyklácie

- **Február:**

Aktivita: **Aký je sneh** - poznať a opísať prírodné javy, hodnotiť prírodné prostredie. S využitím hodín chémie, fyzika robíme s deťmi rôzne pokusy s ľadom a snehom. Deti pozorujú ako sa sneh postupne roztápa, upozorňujeme ich koľko čiastočiek špiny a

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 56
------------------------------	----------------------------	-----------

smetí zostáva na dne mištičky - to všetko obsahuje sneh, keď pomaly padá na zem. Takto si najlepšie uvedomia zdravotné dôvody prečo nedávame sneh do úst.

- **Marec**

Aktivita: „**Svetový deň meteorológie**“ – **besedy na hodinách fyziky, chémie, výroba vrtuliek**

Aktivita: **Deň vody** - Voda v krajine. Aktivity zamerané na činnosti s tematikou vody, s cieľom zvýšiť povedomie žiakov o dôležitosti a nenahraditeľnosti vody pre každodenný život, vodný bar - pitný režim žiakov a učiteľov. Cieľom aktivity bude tiež spoznať rôzne spôsoby pohybu vody v prírode a identifikovať hnacie sily týchto pohybov

- **Apríl**

Aktivita: „**Svetový Deň Zeme**“ - dopoludnie ekohier, prehliadka žiackych posterov s ENV zameraním, mozaika z plastových uzáverov. Deti sa učia chápať súvislosti medzi svojim konaním a životným prostredím, že najvyššou hodnotou je život. Prostredníctvom projektového vyučovania u nich neustále posilňujeme pocit zodpovednosti voči prírode. Ukazujeme im, že každá ľudská aktivita má dopad na životné prostredie /kladný alebo negatívny/.

- **Máj**

Organizácia špecializovaných besied s odborníkmi - napríklad **beseda so včelárom**, ktorej cieľom bude prehĺbenie poznatkov o význame chovu včiel aj o samotnej etológii včelieho spoločenstva. Cieľom tejto aktivity, je čo najzaujímavejším spôsobom deti uviesť do života včely. Deti majú možnosť vidieť a vyskúšať si oblečenie včelára, zoznámia sa s včelím plástom a ochutnávajú včelí med. Vzhľadom na rozsah nadštandardných vedomostí a vzhľadom na čas, ktorý beseda zaberá, sa rozhodneme besedu zrealizovať v rámci neformálneho vzdelávania.

Aktivita: „**Svetový deň pohybom ku zdraviu**“ - Pohybom pre zdravie – učitelia vysvetlia význam pohybu – zdravie a zdravý životný štýl, úlohou je upozorniť na vzrastajúci problém chronických ochorení.

- **Jún**

Aktivita: „**Svetový deň životného prostredia**“ - **besedy na hodinách biológie**

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

5.7 Plán aktivít na podporu rozvoja matematickej gramotnosti

Význam matematickej gramotnosti

PISA definuje matematickú gramotnosť nasledovne:

Matematická gramotnosť je schopnosť človeka vyjadriť, použiť a interpretovať matematiku v rôznych súvislostiach. Zahŕňa matematické myslenie, používanie matematických pojmov, postupov, faktov a nástrojov na opis, vysvetlenie alebo predpovedanie javu. Pomáha uvedomiť si, akú úlohu má matematika v reálnom svete a na tomto základe správne posudzovať a rozhodovať sa tak, ako sa to vyžaduje od konštruktívneho, zaangažovaného a rozmyšľajúceho občana.

Používanie matematiky sa chápe ako pripravenosť na ďalšie štúdium a estetické resp. rekreačné prvky matematiky. Kľúčovou schopnosťou je schopnosť použiť matematiku pri nastolení, formulovaní, riešení a interpretácii problémov v rôznych situáciách a kontextoch, aj v takých, do ktorých je potrebné zaviesť matematické štruktúry.

Matematizácia ako základná stratégia použitia matematiky je považovaná za základný cieľ vzdelávania. Predstavuje schopnosť žiaka použiť získané vedomosti pri riešení matematických problémov, s ktorými sa stretáva. Možno ju opísať piatimi krokmi:

1. Stanoviť východisko, daný reálny problém.
2. Nájsť vhodné matematické pojmy súvisiace s týmto problémom.
3. Postupne odstraňovať prvky reality a posúdiť, ktoré prvky uvedeného problému sú dôležité, zovšeobecniť a formalizovať ich. Reálny problém sa transformuje na matematický tak, aby hodnoverne reprezentoval situáciu.
4. Riešiť matematicky formulovaný problém.
5. Preložiť riešenie matematického problému do reči reálnej situácie.

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Predmet matematika v nižšom strednom vzdelávaní je prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Priebeh a realizácia aktivít a činností**• September:**

Hlavalamy - žiaci vytvoria alebo vyriešia počas vyučovania matematické hlavalamy (tajničky, krížovky, bludiská, zápalkové hlavalamy) obsahovo zamerané na tematické celky učiva matematiky.

• Október:

Hráme sa a objavujeme – stavanie stavby z kociek podľa návodu, kódovania stavby pre rozvoj priestorovej predstavivosti, vytváranie predstavy o dĺžke, povrchu a objemu.

• November:

Sudoku – logická hra na doplnenie čísel, ktorá nenásilne precvičuje počítanie do 10 a logické myslenie

• December:

Matematická rozprávka - riešením matematických rozprávok deti hľadajú a objavujú ukryté vzťahy a súvislosti medzi objektmi, robia logické závery, čo ich robí zručnými v riešení matematických úloh.

• Január:

Čítame a riešime – riešenie kontextových slovných úloh vychádzajúcich z reálnych situácií

• Február:

Matematika pre život – riešenie úloh a pracovných listov zo štúdie PISA

• Marec:

Logická geometria - tangram má široké uplatnenie na hodinách matematiky. Môžeme ním precvičovať predstavivosť v nižších ročníkoch skladaním obrazcov podľa predlohy alebo vo vyšších ročníkoch využiť priamo na hodinách geometrie pri precvičovaní učiva napr. obsahu a obvodu útvarov. Zostavovaním obrazcov podľa predlohy sa dobre precvičuje konštruktívna predstavivosť, zmysel pre geometrické obrazce a ich zákonitosti. Žiak sa učí vidieť plochu.

• Apríl:

Ekomatematika – Spoznávame svet zisťovaním zaujímavostí o zvieratách, rastlinách a vytváraním matematických úloh s využitím získaných poznatkov.

• Máj:

Čítanie z grafu – bez číselných údajov aj s číselnými údajmi. Naučiť základné pojmy potrebné pre čítanie údajov z grafu a prácu s nimi. Vedieť zo znázornených údajov vyhodnotiť odpoveď na konkrétnu otázku.

- **Jún:**

Spoločenské hry v matematike - vyrobiť spoločenskú hru, hranie spoločenských hier a rozvíjanie kombinatorickej geometrie.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

5.8 Plán aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti

Význam digitálnej gramotnosti vo vzdelávaní

Nevyhnutnou súčasťou informačnej gramotnosti je digitálna gramotnosť, tieto gramotnosti sa niekedy spolu označujú aj ako sekundárne.

Digitálna gramotnosť je schopnosť porozumieť informáciám a používať ich v rôznych formátoch z rôznych zdrojov, ktoré sú prezentované prostredníctvom informačných a komunikačných technológií (IKT).

Digitálna gramotnosť je súbor znalostí, zručností a porozumenia, potrebných na primerané, bezpečné a produktívne používanie digitálnych technológií na učenie sa a poznávanie – v zamestnaní a v každodennom živote. Je to súbor schopností:

- zmysluplne využívať rôzne digitálne nástroje na svoje potreby, na svoje poznávanie, na vyjadrenie seba a svoj komplexný osobný rozvoj,
- efektívne riešiť úlohy a problémy v digitálnom prostredí,
- kvalifikovane si zvoliť a vedieť použiť vhodnú digitálnu technológiu na nájdenie informácií, ich spracovanie, použitie, šírenie alebo vytvorenie,
- kriticky vyhodnocovať a analyzovať znalosti získane z digitálnych zdrojov,
- rozumieť spoločenským dôsledkom (včítane bezpečnosti, ochrany súkromia a etiky), ktoré vznikajú v digitálnom svete.“

Digitálna gramotnosť je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraná na budovanie základov digitálnej gramotnosti (oboznamovanie, získavanie zručností) a na nižšom strednom stupni vzdelávania je zameraná na rozvíjanie a používanie získaných vedomostí a zručností (použitie informácií, riešení a postupov).

Priebeh a realizácia aktivít a činností v primárnom vzdelávaní

- **September:**
Grafické editory – kreslenie jednoduchých obrázkov, využitie farieb a tvarov
- **Október:**
Hráme sa a objavujeme – kreslenie obrázkov, pečiatkovanie, používanie ďalších nástrojov grafiky a ukladanie obrázkov
- **November:**
Práca s textom – používanie konkrétnych nástrojov editora na tvorbu a úpravu textu
- **December:**
Tvorba a úprava textu – dopĺňanie textových úloh, upravovanie textových úloh
- **Január:**
Bezpečnosť a riziká na internete – bezpečné správanie sa na internete, diskusia o rizikách webu. Poznať www.ovce.sk, www.bezpečenainternete.sk, www.zodpovedne.sk
- **Február:**
Komunikácia a spolupráca - vyhľadávanie na webe, používanie nástrojov na prezeranie webových stránok, webový prehliadač
- **Marec:**
Práca s webovou stránkou – webová stránka školy, orientácia na webovej stránke
- **Apríl:**
Využívanie informačných technológií vo výučbe – výučbové softvéry ako nástroj vzdelávania a učenia
- **Máj:**
Digitálne technológie - práca s multimédiami, prehrávanie zvukov, hlasov
- **Jún:**
Digitálne technológie v spoločnosti - práca s multimédiami, prehrávanie videa, hudby, filmu, autorské práva

Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní

- **September:**
Aktivita: „**Počítače včera a dnes**“ na internete nájsť stránku najväčšieho múzea počítačov na svete – Computer History Museum v Kalifornii a zistiť históriu zrodu počítačov.

- **Október:**

Aktivita: „**Digitálna revolúcia**“ nové formy spolupráce a komunikácie prostredníctvom internetu (online nákupy, bankovníctvo, doprava, zdravotníctvo, umenie, zábava, šport).

- **November:**

Aktivita: Beseda „**Deň počítačovej bezpečnosti**“ 30.11. sa oslavuje od roku 1988. Je určený na zvýšenie informovanosti o význame a potrebe ochrany počítačov a dát.

- **December:**

Aktivita: „**Vianočný vinš**“, „**Vianočná pohľadnica**“ v programe Skicár, Word artu vytvoriť práce na zadané témy.

- **Január:**

Aktivita: „**Obrázkové informácie**“ pomáhajú premýšľať, porozumieť, vyjadrovať sa a komunikovať. Na internete nájsť obrázky na tému „Čím by som chcel byť“ , Moje najobľúbenejšie jedlo“, „Môj vzor - herec, herečka, učiteľ, športovec“. Dať ich do dokumentu Word a napísať o nich 2-5 viet.

- **Február:**

Aktivita: „**Deň pre bezpečnejší internet**“ 8.2. www.bezpecnenainternete.sk, www.zodpovedne.sk, www.ovce.sk, www.internetovaskola.sk,

- **Marec:**

Aktivita: „**Edukačné hry na PC**“ pomáhajú trénovať svoju sústredenosť, reflexy, rozvíjať strategické myslenie, fantáziu a tvorivosť. *Úlohou* bude zostaviť rebríček najobľúbenejších počítačových hier, ktoré hrávajú žiaci našej školy. Pomocou grafu, tabuľky vyhodnotiť, aké typy hier (akčné, simulačné, strategické, dobrodružné...) prevládajú.

- **Apríl:**

Aktivita: „**Apríl mesiac lesov**“ v programe Power point vytvoriť prezentáciu o lesnom spoločenstve, ktorá bude učebnou pomôckou na hodinách biológie.

- **Máj:**

Aktivita: „**Projekt naša obec**“ vytvoriť jednoduchú prezentáciu v Power pointe.

- **Jún:**

Aktivita: „**Diplom**“

Zhodnotiť realizáciu a plnenie Plánu aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

5.9 Začlenenie prierezových tém do výchovno-vzdelávacej práce

Prierezové témy sú realizované ako integrálna súčasť vzdelávacieho obsahu začleneného do jednotlivých predmetov pre stupne vzdelávania. V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch sú začlenené k príslušným témam jednotlivých predmetov pod skratkami a taktiež budú realizované tvorivé aktivity zamerané na prierezové témy prostredníctvom celodenných kurzov.

PRIEREZOVÉ TÉMY
1. OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ
2. VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU
3. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA
4. MEDIÁLNA VÝCHOVA
5. MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA
6. REGIONÁLNA VÝCHOVA A ĽUDO VÁ KULTÚRA (PRIMÁRNE VZDELÁVANIE)
7. DOPRAVNÁ VÝCHOVA- VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE (PRIMÁRNE VZDELÁVANIE)
8. OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

POPIS

1. Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Znamená to nielen študijný (akademický) rozvoj žiakov, ale aj rozvíjanie osobnostných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Aby žiak získal kvalitné vzdelanie, k tomu je potrebné, aby si už od primárneho vzdelávania rozvíjal sebareflexiu (rozmýšľal o sebe), spoznával sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíjal si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebvzdelávanie. V tejto súvislosti je potrebné, aby sa naučil uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Dôležité je, aby prierezová téma podporovala u žiakov rozvoj schopnosti uplatňovať prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok).

Cieľom prierezovej témy je, aby žiak:

- porozumel sebe a iným,
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 63
---------------------------	----------------------------	-----------

- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej,
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce,
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce,
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií,
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov,
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote,
- žiak získaval a udržal si osobnostnú integritu,
- pestoval kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjal sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu.

V tejto prierezovej tematike sa uplatňuje aj vzdelávanie k ľudským právam, ale aj rodinnej výchove.

Téma sa prelína všetkými obsahovými vzdelávacími oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov. Najviac priestoru má v predmete etická výchova, ale je dôležité, aby si učiteľ uvedomil, že na dosiahnutie cieľov tejto prierezovej tematiky je nutné vymedziť priestor aj v náukových predmetoch. Nevyhnutné je, aby sa všetky témy realizovali prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód.

2. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*

Súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma sa zameriava na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii témy je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia, ako aj zabezpečiť taktný a citlivý prístup pedagóga alebo odborníka.

Cieľom prierezovej témy je, aby si žiaci:

- osvojili základné poznatky o biologických, psychických, a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin ich osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti,
- získali základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva,
- osvojili zásady bezpečného správania a porozumeli rizikám v oblasti sexuality,
- uprednostňovali základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom každodennom živote.

3. Environmentálna výchova

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, pričom zároveň chápe potrebu ochrany životného prostredia na celom svete.

Cieľom uplatňovania prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- osvojil základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie,
- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody,
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia,
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia,
- podieľal sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia,
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskromnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.

Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primetané a vhodné – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám, ale aj k zvieratám v prírode.

Organizačne je vhodné prierezovú tému začleniť do viacerých predmetov prostredníctvom jednotlivých tém, projektov alebo urobiť kurzovou formou, napríklad zamerať sa jeden týždeň na environmentálnu výchovu – s teoretickou a praktickou časťou.

4. Mediálna výchova

Jedným z významných socializačných faktorov ovplyvňujúcich hodnoty, postoje a správanie jedinca sú médiá. Osvojenie schopnosti kompetentného zaobchádzania s médiami je cieľom mediálnej výchovy ako prierezovej témy.

Cieľom prierezovej tematiky je, aby žiaci:

- lepšie porozumeli pravidlám fungovania mediálneho sveta a primerane veku sa v ňom orientovali,
- dokázali posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesionálny rast,
- dokázali si uvedomiť negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať,
- vedeli tvoriť mediálne produkty.

5. Multikultúrna výchova

Multikultúrna výchova je zaradená do obsahu vzdelávania s ohľadom na slovenské kultúrne prostredie, kde po stáročia spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu. Tradičná kultúrna rozmanitosť sa pritom v súčasnosti ešte prehĺbuje vďaka viacerým trendom, ktoré sa často zastrešujú pojmom globalizácia. Jedným z týchto trendov, ktorý výrazne zvyšuje rozmanitosť kultúr na Slovensku, je migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenal len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je:

- výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti,
- aby žiak rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti,
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry,
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu,
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí,
- mal možnosť spoznať naše kultúrne dedičstvo a rozvíjal tak svoju kultúrnu identitu.

Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Multikultúrnou výchovu možno prirodzene začleniť do humanitných a spoločenskovedných predmetov. Prvky multikultúrnej výchovy však možno v obsahovej a metodologickej rovine či s pomocou vhodných príkladov rozvíjať aj v prírodovedných predmetoch či pri výučbe materinského a cudzích jazykov.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 66
------------------------------	----------------------------	-----------

6. Regionálna výchova a ľudová kultúra (primárne vzdelávanie)

Prierezová téma Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu,
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine,
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Nakoľko sa vláda Slovenskej republiky zaviazala realizovať Odporúčania na ochranu tradičnej kultúry a folklóru a Generálnou konferenciou UNESCO bol schválený: Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva ako aj Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov, odporúčame uvedenú prierezovú tému nenásilnou formou začleniť vo vyučovaní do viacerých predmetov, prostredníctvom ich obsahov, ale aj formou projektov, exkurzií a pod. Vhodnými sa javia najmä predmety výtvarná, hudobná, literárna a etická výchova, pracovné vyučovanie, ale aj dejepis, prírodoveda, vlastiveda a geografia. V rámci školského vzdelávacieho programu môže byť obsah prierezovej témy zaradený do voliteľných vyučovacích predmetov, ako napr. regionálna výchova, regionálny dejepis, geografia, výtvarné spracovanie materiálu, zborový spev, detské hudobné divadlo, literárno-dramatické divadlo a i.

7. Dopravná výchova- výchova k bezpečnosti v cestnej premávke (primárne vzdelávanie)

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti, cestujúci v prostriedkoch hromadnej alebo osobnej dopravy a pod. Okrem pozitívnych stránok má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Neúmerne je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo tematiky Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov – pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Ciele výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke na ZŠ zahŕňajú oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 67
------------------------------	----------------------------	-----------

Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- sformovať si mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- uplatňovať si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, a to ako chodec, korčuliar, cyklista, cestujúci (spolujazdec) a pod.,
- spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- schopnosť zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- schopnosť zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Túto prierezovú tému je vhodné realizovať aj ako celodenný kurz dopravnej výchovy s využitím dopravného ihriska.

8. Ochrana života a zdravia

Ochrana života a zdravia (OŽZ) sa v základných školách realizuje prostredníctvom učebných predmetov Štátneho vzdelávacieho programu a samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier. V rámci témy sa aplikuje učivo, ktoré bolo v minulosti súčasťou povinného učiva ochrany človeka a prírody (OČP). Ochrana života a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a schopnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Obsah učiva je predovšetkým orientovaný na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznať nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie,
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane,
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života,
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci,
- vedel poskytnúť predlekársku prvú pomoc
- osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode,
- rozvíjal svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach,
- orientoval sa pri pohybe a pobyte v prírode

V prierezovej téme je dôležité formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí, poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky, osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia, formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách.

Prierezovú tému naplňa obsah:

- riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana,
- zdravotná príprava,
- pohyb a pobyt v prírode.

6. Učebné osnovy

Vzhľadom na zapojenie školy do pilotného overovania upravených Rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov obsah vzdelávania v bežných triedach na prvom stupni ZŠ a druhom stupni ZŠ je rozdelený na tri ucelené časti vzdelávacieho programu

(„ďalej len cyklus“)

1.cyklus - 1.- 3.ročník ZŠ

2.cyklus - 4.- 5.ročník ZŠ

3.cyklus - 6.- 9.ročník ZŠ

na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

„Upravené rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy na odstránenie dôsledkov mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v školách v školskom roku 2019/2021 pre školy spolupracujúce so Štátnym pedagogickým ústavom“

6.1 Učebné osnovy pre 0. ročník

Učebné osnovy pre 0.ročník sú rozpracované v Prílohe 1 k Školskému vzdelávaciemu programu

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 70
------------------------------	----------------------------	-----------

6.2 Učebné osnovy pre 1.cykľus

Učebné osnovy pre 1.cykľus sú rozpracované v Prílohe 2 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

6.3 Učebné osnovy pre 2.cykľus

Učebné osnovy pre 2.cykľus sú rozpracované v Prílohe 3 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

6.4 Učebné osnovy pre 3.cykľus

Učebné osnovy pre 3.cykľus sú rozpracované v Prílohe 4 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

7. Učebný plán

Základná škola, 053 62 Bystrany
Rámcový učebný plán
rozdelenie do vzdelávacích cyklov

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Prvý cyklus (1.-3. ročník)				Druhý cyklus (4.-5. ročník)			Tretí cyklus (6.-9. ročník)				
		1.	2.	3.	Spolu	4.	5.	Spolu	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	9	8	7	24	7	5	12	5	4	5	5	19
	<i>Voliteľné hodiny- SJL</i>	1	2	1	4	1	1	2	2	1		1	4
	Anglický jazyk			3	3	3	3	6	3	3	3	3	12
	<i>Voliteľné hodiny Práca s textom/ Druhý cudzí jazyk</i>									2	2	2	6
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4	4	4	12	4	4	8	4	4	4	5	17
	<i>Voliteľné hodiny- MAT</i>	1	1	1	3		2	2	2	1	1	2	6
	Informatika			1	1	1	1	2	1	1	1		3
Človek a príroda	Prvouka	1	2		3								
	Prírodoveda			1	1	2		2					
	Fyzika								2	1	2	1	6
	Chémia									2	2	1	5
	Biológia						2	2	1	2	1	1	5
Človek a spoločnosť	Vlastiveda			1	1	2		2					
	Dejepis						1	1	1	1	1	2	5
	Geografia						2	2	1	1	1	1	4
	Občianska náuka								1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	Etická výchova/ Náboženská výchova/Náboženstvo	1	1	1	3	1	1	2	1	1	1	1	4
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie			1	1	1		1					
	Technika						1	1	1	1	1	1	4
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	1	1	1	3	1	1	2	1	1	1		3
	Výtvarná výchova	2	2	1	5	1	1	2	1	1	1	1	4
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	2	2	6	2	2	4	2	2	2	2	8
	Základ	20	20	23	63	25	24	49	25	26	27	25	103
Školský vzdelávací program	<i>Voliteľné (disponibilné) hodiny</i>	2	3	2	7	1	3	4	4	4	3	5	16
	Spolu	22	23	25	70	26	27	53	29	30	30	30	119

Poznámky:

1. Počet vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch a predmetoch ustanovujú učebné plány Školského vzdelávacieho programu.
2. Vzhľadom na priestorové možnosti školy sa trieda delí na skupiny v predmetoch informatika, anglický jazyk, druhý cudzí jazyk (ak sa bude vyučovať), telesná a športová výchova.
3. Vyučovacia jednotka má 45 minút v prvej vyučovacej zmene a 40 minút v druhej vyučovacej zmene v tomto rozdelení učebného plánu.
4. Vo vyučovacom predmete technika na 2. stupni ZŠ sa vzdelávací štandard člení na dva tematické celky: Technika, v ktorom je vzdelávací štandard rozdelený na ročníky a Ekonomika domácnosti, kde je vzdelávací štandard uvedený na celý stupeň.
Škola odučí z tematického okruhu Technika najmenej dve tretiny z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v každom školskom roku a najviac jednu tretinu z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v školskom roku z tematického okruhu Ekonomika domácnosti.
5. Voliteľné hodiny, uvedené v Štátnom vzdelávacom programe, sme prideliť povinným učebným predmetom, posilnením jednotlivých oblastí a tém a novému predmetu (Práca s textom). Zvolené predmety a počty hodín odrážajú zameranie a profiláciu školy.
6. Škola na konci 6. ročníka ponúkne žiakom možnosť učiť sa druhý cudzí jazyk od 7. ročníka z rámca voliteľných hodín preukázateľným spôsobom. Druhý cudzí jazyk sa bude vyučovať pri minimálnom počte žiakov 12. Ak sa žiaci začnú učiť druhý cudzí jazyk, škola ho bude poskytovať najmenej dve hodiny týždenne od 7. do 9. ročníka.

V prípade, ak nebude u žiakov záujem o vyučovanie druhého cudzieho jazyka, ako alternatívu ponúkneme rodičom predmet Práca s textom.

8. Vyučovací jazyk

Vyučovací jazyk: štátny jazyk – slovenský jazyk

9. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Základné vzdelanie sa člení na:

- a) *primárne vzdelanie, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy alebo ktoré získa žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou,*
- b) *nižšie stredné vzdelanie, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.*

10. Personálne zabezpečenie

Na škole pracujú pedagogickí zamestnanci, vrátane asistentov učiteľa a školského špeciálneho pedagóga, odborní zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci – tajomníčka, ekonómka, referentka PAM, školník, údržbár, upratovačky.

V štruktúre kariérových pozícií je určený výchovný poradca, koordinátor prevencie, koordinátor environmentálnej výchovy, vedúce MZ pre 1. stupeň školy a pre špeciálne triedy, vedúce predmetových komisií na 2. stupni školy, výchovný poradca a dve zástupkyne riaditeľa školy.

Spoločne sa usilujeme o to, aby učiteľ našej školy spĺňal tieto požiadavky:

- učiteľ je hlavným sprostredkovateľom systematicky upravených poznatkov z najrôznejších vedných odborov v škole a zároveň popri rodičoch ďalším hlavným činiteľom pri výchove,
- učiteľ je jeden zo základných činiteľov vzdelávacieho procesu, profesionálne kvalifikovaný pedagogický zamestnanec, ktorý je spoluzodpovedný za prípravu, riadenie, organizáciu a výsledky tohto procesu,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 74
------------------------------	----------------------------	-----------

učiteľ je osoba, ktorej profesionálna aktivita zahŕňa odovzdávanie vedomostí, postojov a zručností, ktoré sú špecifikované vo formálnych kurikulárnych programoch pre žiakov.

Láska k deťom bez podmienok a úľav.

Autorita bez vynucovania.

Pedagogický takt nielen ako zmysel pre mieru či zdvorilosť.

Empatia bez straty výchovného cieľa.

Kongruencia bez profesionálnych ústupkov.

Altruizmus bez pocitu sebaobetovania a sebaľútosti.

Výchova, ako sociálny jav, je determinovaná sociálnym prostredím, celkovou úrovňou spoločnosti, ovplyvnenou konkrétnym miestom a historickým stupňom vývoja. Vychovávateľ by mal vedieť, že výchovná činnosť je podmienená biologickými, psychologickými a sociologickými zákonitosťami individuálneho a skupinového vývoja ľudí. V skutočnosti sa tohto procesu zúčastňuje nielen racionalita, ale aj aktéri, ktorí sú len ľudia determinovaní emocionálne, psychicky, sociálne.

Dobry učiteľ a vychovávateľ by mal preto rešpektovať tieto vplyvy a pedagogicky ich využiť k pozitívnym výsledkom. A o to sa naša škola usiluje. Zvlášť pri edukácii žiakov z MRK.

Je praxou overené, že práve city a zmysly hrajú u žiakov z MRK veľkú úlohu, ovplyvňujú ich konanie viac ako racionálne rozhodovanie.

Pri výchove našich žiakov učiteľ kladie dôraz na rozvíjanie ich národnej identity v harmonickom súlade s výchovou k porozumeniu iných ľudí. Učiteľ, ktorý sám spoznáva rómsku kultúru a jej vzorce správania, dokáže usmerňovať vzájomnú komunikáciu a spoluprácu. Ako výchovný vzor ich učí spoznávať a tolerovať svoj odlišný pôvod. Okrem kvalifikačných požiadaviek na odbornú a pedagogickú spôsobilosť, mal by mať schopnosť autonómneho konania, musí byť osobnostne bezproblémový, nekonfliktný typ.

Každý učiteľ by mal spĺňať aj určité osobnostné predpoklady potrebné pre výkon tohto povolania.

Nemá mať predsudky, ale má realisticky vnímať svet dieťaťa. Týmto sa rozvíja a ako človek rastie. Súčasťou osobnosti učiteľa je aj kladný vzťah a láska k deťom. Práca učiteľa je v súlade s humánnymi cieľmi školy a predovšetkým je jeho povinnosťou, ktorá vyplýva zo schopnosti pomôcť dieťaťu budovať pozitívne vzťahy k sebe samému, k ľuďom a k svetu.

11. Materiálno-technické a priestorové podmienky

Škola má v rámci hlavného areálu k dispozícii dva pavilóny A a B, pavilón C bude využívať až po jeho rekonštrukcii. Okrem bežných učební má škola zriadenú počítačovú učebňu v pavilóne A, v rámci edukačného procesu využíva aj viacúčelové multifunkčné ihrisko, zelenú telocvičňu a Eko učebňu ,senzorickú miestnosť – SNOEZELEN, vyvýšené záhony a senzorický chodník.

Tieto podmienky však neumožňujú plne realizovať učebné osnovy a učebné plány, preto vyučovanie v mnohých, predovšetkým v prírodovedných všeobecno-vzdelávacích predmetoch na 2. stupni, prebieha alternatívne.

Vybavenie kabinetov 1. stupňa je vcelku postačujúce, ale je potrebné pomôcky pravidelne obnovovať a vymieňať za modernejšie. Škola nemá zabezpečený bezbariérový prístup, úpravy tried a hygienických zariadení pre potreby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sú však postačujúce.

Škole chýba telocvičňa, školská jedáleň, odborné učebne i bežné učebne na výchovno - vzdelávací proces v jednozmennej prevádzke.

Vedenie školy v spolupráci so zriaďovateľom vyvíja maximálne úsilie o dofinancovanie všetkých chýbajúcich komponentov prostredníctvom finančných prostriedkov zriaďovateľa, iných dotácií, eurofondov a z vlastných zdrojov, čím postupne prekonáva situáciu z etablovania sa z malotriednej na plneorganizovanú školu bez finančnej podpory a pomoci štátu v 90 - tých rokoch.

Pre zamestnancov školy slúžia na prípravu na vyučovanie a relax zborovne v oboch pavilónoch školy, sociálna miestnosť pre pedagogických zamestnancov, kuchynka – stravovacia miestnosť pre zamestnancov školy, osobitne priestory pre vedenie školy a potrebných nepedagogických pracovníkov s príslušným vybavením (miestnosť riaditeľa, zástupcov, tajomníčky školy, zamestnancov na úseku ekonomiky a PAM, miestnosť pre odborných zamestnancov) s náležitým zariadením a vybavením,

V priestoroch školy sú zriadené kabinety pre uloženie učebných pomôcok, priestory pre hygienu, vrátane WC žiakov a žiačky, zamestnancov vrátane sprchy a ďalšie pomocné priestory pre zaistenie chodu školy.

Učebnice, didaktické pomôcky, informačná a komunikačná technika, doplnková literatúra sú tiež materiálno-technickými pomôckami.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 76
------------------------------	----------------------------	-----------

Škola ako životný priestor

Vyučovanie a jeho výsledky sú podmienené vzájomnou interakciou viacerých vnútorných a vonkajších podmienok. Sú to vzťahy medzi zložkami prostredia a osobnosťou žiaka. Delíme ich na vonkajšie a vnútorné.

K vonkajším podmienkam, ktoré tvoria základ životného priestoru školy patria :

1. učivo, osobnosť učiteľa - jeho odbornosť, štýl riadenia, metódy práce
2. prostredie školy, jeho materiálne vybavenie - didaktické prostriedky, hygiena prostredia, zariadenie interiérov i exteriéru školy, optimalizácia pracovného prostredia
3. klimatické a prírodné podmienky, lokalita
4. sociálne podmienky.

Pri prekonávaní problémov počiatočnej edukácie predovšetkým u žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia zohráva dôležitú úlohu názorné vyučovanie s využitím vhodných učebných pomôcok, pretože názornosť robí vyučovanie efektívnejším, zaujímavejším a prítlačnejším. Pomáha rýchlejšie a s menšou námahou dosahovať dobré výsledky práce.

Týmto žiaka dôsledne pripravujeme na reálny život, rozvíjame jeho logickú pamäť. Kým verbálnym vyučovaním sa rozvíja predovšetkým slovo-logická pamäť, používaním učebných pomôcok sa rozvíja najmä názorná pamäť. Žiaci si zapamätajú konkrétnu náplň slov, ktoré sa viažu na konkrétne predmety. Dobrá priestorová predstavivosť je úzko spätá aj so životnou úspešnosťou. Preto naši tvoriví a vynaliezaví učitelia nedostatok vhodných učebných pomôcok kompenzujú ich vlastnou tvorbou. Ak sú na vyučovacej hodine dostatočne a správne využité, dostaví sa vysoký účinok.

Vnútorné podmienky:

Aby sa žiaci i pedagógovia cítili v škole čo najpríjemnejšie, kladieme dôraz na upravené a estetické prostredie tried, školského dvora, chodieb, aktuálne informácie o aktivitách školy na informačných tabuliach a nástenkách, budovanie priateľskej atmosféry medzi žiakmi navzájom, medzi žiakmi a pedagógmi, pedagógmi navzájom, prostredím školy a jej sociálnymi partnermi.

Pri žiakoch so zdravotným znevýhodnením- ľahký stupeň postihnutia:

- učebne (triedy) vybavené nábytkom, s priestorom pre relaxáciu a nenáročnú pohybovú aktivitu počas vyučovania,
- učebňa pre informatickú výchovu vybavená počítačmi s príslušným programovým vybavením,
- priestory pre telovýchovné aktivity s bezpečným povrchom, náradím a náčiním, senzorická miestnosť – SNOEZELEN,
- priestory pre prípravné práce učiteľa, priestory pre uloženie pomôcok,
- knižnica pre žiakov a učiteľov,

- priestory pre záujmovú činnosť po vyučovaní (školský klub detí, záujmové útvary a voľnočasové aktivity)
- priestory pre hromadné stretávanie sa žiakov celej školy alebo tried, učiteľov a rodičov,
- priestory pre vedenie školy a potrebných nepedagogických pracovníkov (miestnosť riaditeľa, zástupcu, hospodára, výchovného poradcu, školského psychológa a pod.), so zodpovedajúcim technickým vybavením a nábytkom,
- miestnosť pre uskladnenie učebníc, archív,
- miesto pre odkladanie odevov a obuvi,
- spoločné priestory pre hygienu, vrátane WC, žiakov a žiačky, učiteľov a učiteľky vybavené dávkovačmi pre tekuté mydlo, zásobník s dezinfekčným prostriedkom a zásobníkmi pre jednorazové utierky,
- ďalšie pomocné priestory pre zaistenie chodu školy.

Pri žiakoch so stredným stupňom mentálneho postihnutia:

Škola nemá zabezpečený bezbariérový prístup, úpravy tried a hygienických zariadení pre potreby žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia sú však postačujúce.

12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Nevyhnutnosťou pre uskutočnenie ŠkVP je zabezpečenie vhodnej štruktúry pracovného režimu a odpočinku žiakov a učiteľov, vhodného režimu vyučovania s rešpektovaním hygieny učenia sa, zdravého prostredia učební a ostatných priestorov školy podľa platných technických a hygienických noriem – zodpovedajúca svetelnosť, teplota, nehlučnosť, čistota, vetranie, hygienické vybavenie priestorov, primeraná veľkosť sedacieho a pracovného nábytku.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 78
---------------------------	----------------------------	-----------

Dôležitý je vhodný stravovací a pitný režim (podľa vekových a individuálnych potrieb žiakov a učiteľov). Bezpečnosť a ochranu zdravia zaručuje aktívna ochrana žiakov pred úrazmi, dostupnosť prvej pomoci z materiálneho aj ľudského hľadiska, vrátane kontaktov na lekára, či iných špecialistov. Nevyhnutné je dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používanie iných škodlivín v škole a v okolí a výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a častí využívaných priestorov a pravidelná bezpečnostná kontrola.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci tvorí v našej organizácii celok, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou jej riadenia a činnosti. Všetky právne predpisy, organizačné opatrenia, technické opatrenia, zdravotnícke a sociálne opatrenia sú zamerané na vytváranie pracovných podmienok zaisťujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, zachovanie zdravia a pracovnej schopnosti žiakov i zamestnancov.

Písomnú dokumentáciu a poradenskú činnosť v oblasti BOZP zabezpečujeme osobou s odbornou spôsobilosťou: autorizovaný bezpečnostný technik.

Vedenie školy sa snaží vytvárať stav takých pracovných podmienok, ktoré vylučujú alebo minimalizujú pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

Bezpečné a zdraviu vyhovujúce podmienky v priestoroch na vyučovanie sa zabezpečujú aj cez poučenie žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pravidelné školenia zamestnancov školy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a proti požiaru, pravidelné kontroly bezpečnosti a ochrany zdravia a odstraňovanie nedostatkov podľa výsledkov revízií.

Pri žiakoch so zdravotným znevýhodnením- ľahký stupeň postihnutia:

Vhodná štruktúra práce a odpočinku žiakov a učiteľov počas dňa, vhodný režim vyučovania s ohľadom na vek žiakov

- v prípravnom ročníku až štvrtom ročníku sa vyučuje v jednom slede najviac päť vyučovacích hodín, v piatom ročníku až deviatom ročníku najviac šesť vyučovacích hodín,
- vyučovacia hodina trvá 45 minút, poslednú vyučovaciu hodinu možno skrátiť na 40 minút, s prihliadnutím na osobitosti žiakov môže škola uplatňovať aj iné spôsoby organizácie vyučovania, a to členením vyučovacej hodiny do kratších časových úsekov, zaraďovaním a organizovaním prestávok, blokovým vyučovaním a inými organizačnými formami,

Pri zaistovaní bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov vo výchove a vzdelávaní v škole i mimo školy postupuje podľa § 2 ods. 18 vyhlášky č. 322/2008 Z. z.

- 1) pri kúpaní a pri plaveckom výcviku je v jednej skupine najviac päť žiakov,
- 2) pri lyžiarskom výcviku má jeden inštruktor v skupine najviac osem žiakov,
- 3) pri školskom výlete je počet žiakov v skupine rovnaký alebo nižší ako počet žiakov v triede, ak je počet žiakov v skupine pri školskom výlete vyšší ako počet žiakov v triede, riaditeľ školy zabezpečí účasť ďalšej poučenej plnoletej osoby.

Zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a pedagogických pracovníkov pri vzdelávaní zdravé prostredie tried (nábytok zodpovedajúci výške žiakov, protišmyková podlaha, dostatočné denné svetlo, možnosť ochrany pred priamym slnečným svetlom, vetranie, osvetlenie, vykurovanie),

priestor pre ošetrovanie úrazu a ku krátkodobému pobytu zraneného, resp. chorého žiaka, výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a priestorov, pravidelná kontrola z hľadiska bezpečnosti,

lekárničky vybavené podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na RZP, linku dôvery, políciu,

zabezpečený vhodný pitný a stravovací režim,

dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používania iných omamných látok v škole a jej okolí a na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.

Pri žiakoch so stredným stupňom mentálneho postihnutia:

Vhodná štruktúra pracovného a odpočinkového režimu žiakov a učiteľov, s dostatkom relaxácie a aktívneho pohybu,

vhodný režim vyučovania s ohľadom na hygienu učenia a vek žiakov,

vhodný stravovací a pitný režim (podľa vekových a individuálnych potrieb žiakov),

zdravé prostredie tried a ostatných priestorov školy – podľa platných noriem (svetlo, teplo, bezhlučnosť, čistota, vetranie, veľkosť sedacieho a pracovného nábytku, hygienické vybavenie priestorov),

dodržovanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používanie iných škodlivín v škole, jej okolí, ochrana žiakov pred úrazmi,

vhodne upravené priestory školy pre bezpečný pohyb žiakov,

výrazne označené všetkých nebezpečných predmetov a využívaných predmetov, pravidelná kontrola zariadenia z hľadiska ich bezpečnosti,

dostupnosť prostriedkov prvej pomoci (lekárnička), kontakt na lekára a iné špeciálne služby, praktická schopnosť pedagóga poskytnúť prvú pomoc.

13. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov

Hodnotenie chápeme ako proces poznávania a posudzovania žiaka, jeho vedomostnej úrovne, pracovnej a učebnej činnosti, jej prejavov a výsledkov.

Ako súčasť vyučovania by hodnotenie malo napomáhať rozvoju a sebarozvoju žiakov. Podmienkou toho, aby sa žiak mohol rozvíjať sám, je potrebné sebazpoznanie a sebahodnotenie vlastných možností a schopností. Hodnotenie v určitej súvislosti môže byť aj pri častých nedostatočných výsledkoch väčšiny žiakov taktiež prejavom nevhodnosti vyžívaných metód, zásad a iných nevhodných činiteľov pri realizácii edukačného procesu.

Hodnotenie žiaka má pre jeho osobnostný progres zásadný význam, pretože spolu s ďalšími činiteľmi ovplyvňuje obraz o ňom samotnom, napomáha mu v napredovaní a formuje jeho charakter.

Vzhľadom na uvedené poznatky mnohých pedagógov je nevyhnutné, aby učiteľ k tejto činnosti pristupoval s plnou zodpovednosťou.

Každá chyba v hodnotení žiaka môže spôsobiť v jeho ďalšom vzťahu k učiteľovi, škole i okoliu taký zásadný význam, ktorý musí mať za následok zvyšovanie pozornosti zo strany pedagogickej verejnosti.

Pokiaľ za prvoradý význam vzdelávania a výchovy označíme rozvoj osobnosti žiaka, tak za prvoradý význam hodnotenia žiaka musíme považovať učenie sa hodnotiť objektívne seba samého.

Je všeobecne platné, že učiteľ ovplyvňuje celkovú klímu každej, (aj keď alternatívnej) vyučovacej jednotky, či už svojimi osobnostnými vlastnosťami, alebo svojim prístupom k žiakom, ako k objektom svojho pôsobenia. Nesmieme zabúdať na to, že učiteľ môže badateľne poškodiť rozvoju osobnosti žiaka vlastným negatívnym postojom, či inými nesprávnymi a nevhodnými skutočnosťami.

V procese hodnotenia, diagnostiky a skúšania pôsobia na žiakov mnohé vonkajšie i vnútorné podmienky tohto procesu, no učiteľova otvorenosť, priamosť, čestnosť, jeho city a temperament prejavujúce sa sebaovládaním, trpezlivosťou, pokojom a rozvahou, jeho

objektívnosť, empatia a zmysel pre spravodlivosť sú atribúty nevyhnutne potrebné k sebaaprezentácii žiaka a jeho vedomostí, zručností, či návykov.

Akékoľvek narušenie atmosféry v uvádzanej fáze edukácie učiteľovou náladovosťou, namosúrenosťou, nedôslednosťou, odmeranosťou, neobjektívnosťou i ďalšími zápornými charakterovými, či pracovnými vlastnosťami, v konečnom dôsledku narúša priebeh a negatívne ovplyvňuje hodnotenie žiaka.

Správanie učiteľa k žiakom na našej škole bude determinovať proces hodnotenia i jeho výsledky tak, aby bolo pedagogicky taktné a pozitívne - učiteľ rešpektuje osobnosť žiaka, neuráža ho, neponižuje, nezosmiešňuje. Pozná individuálne rozdiely a schopnosti žiaka, neprejavuje osobitné sympatie a antipatie, berie ohľad na žiakov psychický i telesný stav.

Pre profesionálnu činnosť učiteľa a jeho správne pedagogické rozhodovanie sú potrebné dôkladné informácie o dieťati, o rodine, v ktorej žije a poznanie sociálnych vzťahov v triede. Niekedy sú informácie na hranici, ba až za hranicou práva jedinca na ochranu informácií. Táto línia je veľmi jemná, citlivá a často je len v rukách učiteľa, či zostanú zachované etické normy pri využívaní poznatkov o deťoch. To znamená, že informácie o deťoch nesmú byť zneužívané proti nemu, ani proti jeho rodine. Nesmú byť zneužitú na úkor jeho sociálnych vzťahov v triede. Je neprípustné, aby postavenie žiaka, resp. jeho rodičov bolo zneužívané na osobný prospech učiteľa, samého žiaka, ale ani na jeho neprospech.

Hodnotenie je subjektívna činnosť, pri ktorom hlavný mechanizmus spočíva v tom, že subjekt hodnotenia prisudzuje hodnotu objektu. Učiteľ si vytvára vlastné normy ponímania žiaka podmienené predchádzajúcou skúsenosťou alebo preferenciami o žiakovi. Hodnota, ktorú objektu prisúdi, by však nemala byť ovplyvnená chybami psychologickéj povahy, akými môžu byť :

- haló efekt - chyba prvého dojmu a vytvárania predčasných záverov;
- sympatie a antipatie - sklon pripisovať sympatickým osobám pozitívne vlastnosti viac než tým, ktoré nám nie sú sympatické;
- neschopnosť empatie - neschopnosť vcítania sa do situácie žiaka;
- rigidita myslenia - neochota zmeniť zaužívaný názor, prihliadanie k zlepšeniu výkonov slabších, resp. k zhoršeniu úspešných žiakov;
- vplyv povahy učiteľa - vplyv jeho nálad, únavy, choroby a pod.

Diagnostická fáza edukačného procesu si vyžaduje vysokú profesionalitu a pedagogické majstrovstvo s humanistickým prístupom k výchove a vzdelávaniu v takej miere, aby sa žiaci zbavili strachu z chýb a zlyhania, ktoré sú súčasťou každej ľudskej činnosti. Preto musí učiteľ

pamätať na hľadanie ciest ich odstraňovania, analyzovania a prevencie. Učiteľ si musí uvedomiť, že popri vhodnej verbálnej komunikácii hrá významnú úlohu aj neverbálna komunikácia - súhlasný úsmev, pohľadenie, povzbudzujúce gestá a pod.

Je nevhodné, aby učiteľ v procese priamej - osobnej diagnostiky posudzoval žiakov podľa momentálnej nálady, bol ovplyvnený osobnými problémami, vyslovoval závery na základe jednej odpovede, nepresvedčil sa, či žiak zadaniu otázky (úlohy) rozumie, neprihliadal na individualitu žiaka, bol pod vplyvom sympatií, predsudkov, bral do úvahy celkový prospech žiaka v ostatných predmetoch, či dokonca prihliadal na spoločenské postavenie rodičov a celkové sociálne pomery v rodine žiaka.

Z hľadiska žiaka má hodnotenie tri základné funkcie

- o poznávaciu a sebapoznávaciu,
- o motivačno - aktivačnú,
- o autoregulačnú.

Pri týchto funkciách je žiak informovaný o kvalite svojich výkonov, úrovni svojich schopností a o svojom postavení v rámci triedneho kolektívu. Pod vplyvom hodnotenia sa žiak postupne mení a vytvára si svoj vlastný systém hodnôt, zameriava svoj záujem a činnosť určitým smerom, hodnotenie má vplyv na jeho aspirácie.

V tomto procese zohrávajú dôležitú úlohu zásady celkového hodnotenia :

1. Individuálny prístup - mať na zreteli pomer medzi schopnosťami a výkonmi žiaka, brať do úvahy jeho pokrok, cestu prekonaných prekážok, úsilie žiaka, neporovnávať žiakov medzi sebou, nevytvárať v kolektíve nezdravú súťaživosť.
2. Otvorenosť hodnotenia - byť v hodnotení flexibilný, dokázať hodnotenie zmeniť na základe zmeny podmienok procesu učenia, hodnotiť vždy činnosť a nie osobu, nebrať ohľad na pevné schémy, v hodnotení byť formatívny a neodsudzovať.
3. Pozitívna orientácia - zadávať úlohy vždy špecificky, aby každé dieťa mohlo prežiť vlastný úspech, nebyť v hodnotení falošný, neskresľovať, ale v činnosti žiaka vždy nájsť to, čo skutočne možno pochváliť, vždy najprv oceniť až potom poukázať na chyby, ale s dôverou a povzbudivo.
4. Komplexnosť - hodnotiť celistvo so zameraním na celú osobnosť, hodnotiť poznatky, ale aj postoje a schopnosti, nazerať na konatívnu i emocionálnu stránku osobnosti, hodnotiť sústavne od priebežného až po záverečné hodnotenie, využívať rôznorodé metódy a formy hodnotenia.

5. Tendencie k sebahodnoteniu a aktívny podiel žiaka na hodnotení - umožniť žiakovi spoluprácu kritérií hodnotenia, ponechať možnosť žiakom vyjadriť sa k práci iných, ale predovšetkým k sebe samému, čo umožní učiteľovi poznať sebapoňatie žiaka.

6. Objektivizácia hodnotenia - obmedziť pôsobenie subjektívnych vplyvov učiteľa na základe korigovania vlastných preferencií, očakávaní a chýb hodnotenia, nezovšeobecňovať, ale hodnotenie operacionalizovať.

Na hodnotenie žiaka má veľký vplyv to, ako sa učiteľ stavia k chybám žiaka. t.j. k akýmkoľvek odchýlkam vo výkonoch žiaka od požadovaných noriem. Výrazná orientácia na chyby žiaka vedie k negatívnemu ovplyvneniu jeho koncentrácie na proces učenia sa, pretože žiak sa začne viac sústreďovať na jeho výsledok a prípadný trestný dopad za chyby. Žiaka musíme naučiť, že chyby patria k životu a robí ich každý (dospelých nevynímajúc) a v každej ľudskej činnosti.

Správne využívanie diagnostických metód má veľký motivačný vplyv na žiakov, na ich vzťah k škole a k učiteľovi. Najčastejšie sa zdôrazňuje, že klasickými diagnostickými metódami = skúšaním, učiteľ zisťuje úroveň vedomostí žiakov, pričom sa zameriava na kvantitu vedomostí - koľko učiva žiak ovláda, kvalitu vedomostí - ovládanie podstaty a pochopenie učiva a praktické využitie vedomostí - aplikácia učiva v praktickom živote.

Pri skúšaní sa využíva rozhovor alebo samostatný ústny či písomný prejav žiaka.

- Pri rozhovore je dôležité, aby učiteľ dbal na správne vedenie rozhovoru, otázky kládol jasne, logicky jednoznačne a správne zo stylistickej stránky. Vychádzajúc z povahy učiva majú učiteľove otázky smerovať k reprodukcii obsahu, k porovnávaniu údajov, konštatovaniu faktov, zisťovaniu príčin a pod.
- Pri samostatnom ústnom prejave žiak súvisle hovorí to, čo sa naučil a učiteľ môže posúdiť úroveň jeho poznatkov, jeho myslenie, pochopenie a sprítomnenie obsahu s praxou.
- Pri samostatných písomných prejavoch sa predpokladá objektívnejšie posúdenie schopností žiakov. V niektorých predmetoch toto skúšanie zohráva významnú úlohu (matematika, materinský jazyk), v iných je už problematickejšie a využívajú sa len okrajovo na doplnenie hodnotiaceho pohľadu pre učiteľa.

Ústne aj písomné skúšanie má svoje výhody aj nevýhody, preto je potrebné ho striedať. Výhodou ústneho skúšania je okamžitá reakcia učiteľa aj žiakov na vyjadrenie skúšaného, je tu možnosť jeho usmernenia, upozornenia a pod. Nevýhodou je časová náročnosť,

nezamestnanie a neaktivita ostatných žiakov a tiež psychologické aspekty, ku ktorým môže patriť tréma, strach a napätie skúšaného žiaka.

Prednosti písomného skúšania spočívajú v tom, že zabezpečuje rovnaké podmienky pre všetkých žiakov, je objektívnejšie z pohľadu preukázateľnosti a je časovo menej náročné. Nevýhodou je, že učiteľ tu nemôže korigovať čiastkové chyby, ktoré môžu viesť k celkovo nesprávnemu výsledku a proces myslenia žiaka učiteľ vidí iba sprostredkovane. Je tiež možné, že mnohí žiaci iba odhadnú, tipujú výsledok a odpovedajú často len schematicky.

Najčastejšie používanou metódou v diagnostickej fáze výchovnovzdelávacieho procesu je ústne skúšanie, ktoré môže mať rôzne podoby a funkcie priebežnej kontroly, orientačného alebo záverečného skúšania. Z pohľadu žiaka je priaznivejšie orientačné skúšanie, nakoľko prebieha v pokojnejšej atmosfére, žiaci nepodliehajú strachu z hodnotenia známku a celkovej tréme, na rozdiel od prospechového a záverečného skúšania, ktoré je vždy spojené s klasifikáciou, ak sa táto používa namiesto slovného hodnotenia.

Najdôležitejšie je, aby skúšanie bolo zabezpečené vhodným a racionálnym spôsobom, za účelom overovania výsledkov vzdelávania.

Kontrolné metódy žiakov:

1. bežná kontrola – cieľom je zistiť stupeň pochopenia vysvetleného učiva na vyučovacej hodine
2. tematická kontrola – cieľom je upevnenie a systematizácia vedomostí po prebratí tematického celku
3. výsledná kontrola – zisťuje orientáciu žiaka v obsahu učebného predmetu a schopnosť aplikácie poznatkov.

Vo výchovno – vzdelávacom procese všeobecne sa uplatňujú nasledovné druhy skúšok:

- Ústne skúšky

umožňujú súvisle, logicky vo vlastnom členení prejavíť žiakove vedomosti, posúdiť hĺbku a šírku osvojených vedomostí, ovládanie odbornej terminológie, úroveň vyjadrovania umožňujú žiaka lepšie poznať a výchovne naň pôsobiť

- Písomné skúšky

umožňujú presnejšie sledovať vedomostný rast žiakov, zabezpečujú aktivitu pri skúšaní a používajú sa v jednotlivých fázach vyučovania.

- Priebežné skúšky

umožňujú overovanie správnej organizácie použitia prostriedkov, pozornosti a zapájania do poznávacieho procesu, v matematike je možné tieto skúšky praktizovať aj ako matematické rozcvičky.

Druhy skúšok uplatňovaných na našej škole:

Diagnostické metódy a ich využívanie patria k najcitlivejším oblastiam celého vyučovacieho procesu, preto je tu namieste hovoriť o pedagogickom majstrovstve a takte.

Žiaci na skúšanie, hodnotenie a klasifikáciu vždy reagujú citlivo, preto je potrebné s týmito metódami pracovať zodpovedne.

Vo výchovnovzdelávacom procese budeme najčastejšie uplatňovať klasické didaktické diagnostické metódy, medzi ktoré patria:

- ústne skúšky - môžu mať orientačný alebo záverečný charakter;
- písomné skúšky - patria sem diktáty, rôzne písomné práce, domáce úlohy;
- praktické skúšanie - využíva sa v predmetoch pracovného zamerania, telesnej výchovy, ale aj v prírodovedných predmetoch;
- didaktické testy - presné písomné skúšanie s voľbou odpovede, doplnením odpovede, voľbou kladnej alebo zápornej odpovede, odpoveďou protikladu, odpoveďou po prečítaní textu, odpoveďou príbuznosti, testom pozornosti, testom na zistenie poučiek, pravidiel atď., zoradovaním odpovedí, grafickým testom;
- výkonové skúšky - je to relatívne samostatná skupina metód hodnotenia čítaného textu, písomného prejavu, obrazov, pracovnej aktivity, súvislého prejavu, tvorivého prístupu a pod.

Na základe uvedeného stručného opisu je zjavné, že skúšanie žiakov nie je len zisťovanie toho čo žiaci ovládajú alebo neovládajú, ale súčasne s tým i ďalšie dotváranie vedomostí, no predovšetkým výchovné pôsobenie na žiakov, ktoré by malo dostať v edukačnom procese prednosť pred vzdelávaním.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania.

Pri hodnotení výsledkov žiakov budeme vychádzať z platných aktuálnych Metodických pokynov na hodnotenie a z rozhodnutia riaditeľa školy po prerokovaní v pedagogickej rade.

Pri hodnotení žiakov v bežných triedach uplatňujeme platné Metodické pokyny na hodnotenie žiakov základnej školy schválenej MŠVVaŠ. V nultom a 1. ročníku ročníku uplatňujeme slovné hodnotenie ako jednu z foriem hodnotenia. V 2. – 9. ročníku uplatňujeme klasifikáciu ako jednu z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami. V súlade s § 55 ods.2 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov žiakov neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: **primárne vzdelávanie** - hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, pracovné vyučovanie, etická výchova, náboženská výchova, **nižšie stredné vzdelávanie** - výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná a športová výchova, technika, etická výchova, náboženská výchova.

V špeciálnych triedach uplatňujeme platné Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie. V 1. – 9. ročníku uplatňujeme klasifikáciu ako jednu z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami. V súlade s § 55 ods.2 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov **žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia** neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, pracovné vyučovanie, etická výchova, náboženská výchova a informatika v 5.ročníku, **žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia** neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, etická výchova, náboženská výchova, pracovné vyučovanie a informatika.

14. Vnútroňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

Hodnotenie zamestnancov sa bude zakladať na :

- Pozorovaní
- Hospitáciách
- Rozhovore
- Výsledkoch žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy, úspešnosť externých testovaní, správanie žiakov a pod.)
- Sledovaní pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa
- Hodnotení výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
- Hodnotení pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy
- Vzájomnom hodnotení učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“)
- Vyhodnocovanie plnenia činností zadaných nad rámec pracovných úloh – Individuálny plán učiteľa
- Hodnotení učiteľov žiakmi – v závere školského roka anketa

Jedenkrát ročne sú tieto poznatky zhrnuté v periodickom sumatívnom hodnotení v rámci hodnotiaceho pohovoru so zamestnancom, ktorý je založený na čiastkových výsledkoch formatívnych hodnotení zameraných na minulé výkony, ale zároveň bude impulzom pre jeho profesijný rozvoj a kariérový rast.

Zásady hodnotenia na Základnej škole v Bystranoch :

KTO ?

Hodnotenie zamestnancov realizuje priamy nadriadený, t. j. riaditeľ školy hodnotí svojich zástupcov a zástupcovia riaditeľa svojich priamych podriadených podľa náplne práce a miery zodpovednosti za zverený úsek činností.

KEDY ?

Hodnotenie zamestnancov podľa vyššie uvedenej legislatívy sa bude realizovať 1 krát ročne, v závere školského roka.

PREČO ?

Hodnotenie zamestnancov je nástrojom personálneho riadenia, pretože každý zamestnávateľ potrebuje vedieť s akým ľudským potenciálom pracuje a disponuje, ako jeho zamestnanec vykonáva svoju prácu, a naopak, každý zamestnanec potrebuje vedieť, ako sa na jeho pracovný výkon zamestnávateľ díva, aké rezervy v jeho práci vidí a aké sú jeho perspektívy v rámci ďalšieho pôsobenia u zamestnávateľa. Význam hodnotenia je v získaní reálneho obrazu výkonnosti zamestnanca a miery jeho prínosu pre organizáciu, v zistení očakávaní zamestnanca a jeho osobného podielu na rozvoji a šírení dobrého mena školy.

Cieľom hodnotenia zamestnancov je rozpoznať súčasnú úroveň pracovného výkonu jednotlivých zamestnancov, ich silné a slabé stránky, osobný vzťah k práci a stotožnenosť zamestnanca s cieľmi organizácie, rozpoznať potreby v oblasti vzdelávania a rozvoja jednotlivých zamestnancov, vytvoriť podklad pre zlepšenie pracovného výkonu jednotlivých zamestnancov, pre plánovanie potencionálneho personálneho rozvoja, v zmysle následného rastu vo funkciách, pre stanovenie budúcich pracovných úloh organizácie a jej ďalšieho rozvoja, motivovať zamestnancov k zlepšeniu individuálneho pracovného výkonu, k osobnému odbornému rastu, k sebareflexii v rámci povinností, postojov, konania a jednania so zainteresovanými účastníkmi výchovno-vzdelávacieho procesu.

AKO ?

Hodnotenie sa bude prevádzať osobne s každým zamestnancom ako motivačno - hodnotiaci rozhovor so sebahodnotením zamestnanca a reflexiou hodnotiteľa v hodnotiacom dotazníku pri určených kritériách, indikátoroch hodnotenia, s vopred jasným bodovým hodnotením, následne s vytvorením písomného záznamu a hodnotiaceho hárku z pohovoru s podpismi oboch strán. Ak by bol hodnotiaci pohovor neúspešný, hodnotený a hodnotiteľ sa dohodne na novom termíne hodnotenia, na ktorý bude prizvaný ďalší zamestnanec ako nestranný pozorovateľ. Prvý hodnotiaci neúspešný hárok sa bude odkladať s farebne vyznačenými bodmi hodnotenia, ktoré boli príčinou nesúhlasu s celkovým hodnotením. V prípade ďalšej neúspešnosti, v treťom termíne, vedie hodnotiaci rozhovor riaditeľ školy ako najvyšší nadriadený.

U zamestnancov má systém kontroly a hodnotenia podporovať a rozvíjať také profesionálne konanie a správanie, plnenie pracovných úloh, aktivity kontinuálneho vzdelávania a sebavzdelávania rozvíjajúceho profesijné kompetencie, ktoré budú prispievať k dosiahnutiu hodnôt, cieľov a funkcií školy.

Vedúci zamestnanec, priamy nadriadený podriadeného, hodnotí komplexom objektivizujúcich metód výsledky a kvalitu výkonu pedagogickej profesie a odbornej činnosti, mieru osvojenia a využívania profesijných kompetencií pedagogického a odborného zamestnanca jedenkrát ročne, najneskôr do konca príslušného školského roka.

Uvádzajúci pedagogický alebo odborný zamestnanec hodnotí začínajúceho pedagogického alebo odborného zamestnanca priebežne a na konci adaptačného obdobia.

Hodnotenie sa realizuje formou hodnotiaceho pohovoru.

Cieľom vnútorného systému kontroly a hodnotenia na našej škole je harmonizácia aktivít výchovno-vyučovacieho procesu a zvyšovanie kvality práce jednotlivých zamestnancov, k motivácii pedagógov, aby sami sledovali a hodnotili svoj pracovný výkon a pracovné správanie a menili ich kvalitu prostredníctvom kontinuálneho profesijného vzdelávania a sebavzdelávania, a tým zvyšovali kvalitu celej organizácie.

Vedeniu školy umožňuje prepracovaný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov objektívnejšie hodnotiť jednotlivé pracovné výkony, získať, riadiť, rozvíjať a odmeňovať tých, ktorí majú požadované spôsobilosti naplňovať ciele a výchovno-vzdelávacie programy školy a prispievajú ku kvalitnejšiemu, efektívnejšiemu a lepšiemu fungovaniu organizácie ako celku.

PRED HODNOTENÍM - MOTIVÁCIA ZAMESTNANCOV

Správne motivovaní ľudia majú svoje ciele stanovené jasne a očakávajú, že ich svojím úsilím dosiahnu. Sú teda veľkým prínosom, pretože sú zodpovední a oceňujú fakt, že ich práca je zmysluplná, potrebná a vedie k uspokojovaniu ich vlastných potrieb ako i potrieb samotnej organizácie.

Pyramída potrieb

Potreba sebarealizácie

Potreba uznania, úcty

Potreba lásky, prijatia, spolupatričnosti

Potreba bezpečia a istoty

Základné telesné, fyziologické potreby

Jej základom je poznanie, že ľudia motivujú neuspokojené potreby, ktoré sú zoradené do pyramídy podľa ich dôležitosti. Čiže po uspokojení nižšej potreby zamestnanca ho motivuje len potreba na vyššom stupni.

Hygienické faktory

- istota zamestnania
- plat
- postavenie (medzil'udské vzťahy, kontrola)
- pracovné podmienky
- činnosť a organizácia firmy

Motivačné faktory

- osobný rast
- profesijný postup
- postavenie (úspechy, zodpovednosť)
- uznanie
- výsledky práce

Z uvedeného vyplýva, že manažéri by sa mali starať o dve nezávislé veci:

- O odstraňovanie príčin nespokojnosti
- O zaisťovanie motivácie u ľudí.

Zamestnanci sú natoľko motivovaní k práci, nakoľko očakávajú, že bude ich rôzna úroveň pracovného úsilia odmenená. Ich očakávania sú subjektívne a nimi vynakladané úsilie je úmerné dosiahnutiu výkonu, ktorý povedie k získaniu odmeny.

Existujú tu tri kľúčové prvky:

- Voľba – signalizuje slobodu jedinca vybrať si ako sa bude správať
- Očakávanie – je viera, že určité správanie bude alebo nebude úspešné
- Preferencie – sú hodnoty, ktoré osoba pripisuje rôznym výsledkom (odmenám alebo trestom)

Samotná pracovná motivácia je teda výsledkom kombinácie voľby, očakávaní a preferencií zamestnancov.

Existuje niekoľko hlavných spôsobov ako motivovať zamestnancov. Nie každý pôsobí rovnako, preto je vhodné ich kombinovať a využívať podľa aktuálnej situácie a typu ľudí.

- Motivácia prostredníctvom systému hmotných odmien

Najčastejším spôsobom ako motivovať zamestnancov je odmeňovanie prostredníctvom peňazí. Je to tak preto, lebo peniaze umožňujú ľuďom kúpiť si veci alebo služby, ktoré budú uspokojovať ich potreby rôzneho charakteru. Nato, aby mzdový systém pôsobil motivačne, musí byť čestný a spravodlivý. Taktiež musí byť založený na vynaloženom úsilí a prijatej zodpovednosti.

Namiesto peňazí možno použiť i nepeňažné odmeny. Napríklad: *dôchodkové pripoistenie, možnosť využitia služobného notebooku či mobilného telefónu na osobné účely, príspevky na dopravu, kultúru, šport či na ošatenie, vecné dary, pomoc pri starostlivosti o deti, rôzne bonusy, atď.*

- Motivácia systémom „Riadenie podľa cieľov“

Tento spôsob motivovania je založený na spolupráci manažérov a pracovníkov na spoločnom vytváraní a naplňaní cieľov spoločnosti. Prakticky to vyzerá tak, že zamestnanci sú zapájaní do procesu plánovania. Ich diskusia o cieľoch a odhadovaných výkonoch so svojimi nadriadenými potom vyúsťuje k zlepšenej komunikácii a nálade v organizácii, čo vedie k zvýšenému úsiliu. Pravidelné hodnotenie a nové stanovovanie cieľov prispieva k zlepšeniu kontroly v podniku. Metóda predpokladá pri svojom zavádzaní nasledujúcich 5 krokov:

2. Vrcholoví manažéri schvália program
3. Manažment predbežne stanoví ciele
4. Manažéri a ich podriadení určia ciele a rozhodnú o zdrojoch
5. Kontroluje sa napredovanie
6. Hodnotia sa výsledky

Práca s motiváciou - pochvalou na škole

Splnenie úlohy a dosiahnutie cieľa dáva ľuďom pocit spokojnosti, seberealizácie a hrdosti.

A práve pochvala za dosiahnutie daného cieľa zamestnanca často silno motivuje. Na to však, aby pochvala pôsobila účinne a motivujúco, je potrebné dodržať nasledovné zásady:

- stanovíme ciele tak, aby sa dali dosiahnuť. Väčší počet čiastkových cieľov účinkuje lepšie ako jeden veľký cieľ.
- pri udelení pochvaly budeme adresní a konkrétni. Presne povieme koho a čo oceňujeme.
- pochvalu udelíme ihneď po dosiahnutí cieľa a nie neskôr, vhodné je ju i zverejniť medzi spolupracovníkmi.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 92
---------------------------	----------------------------	-----------

- budeme aspoň trochu nepredvídateľní – neočakávané pochvaly motivujú viac ako tie očakávané.
- motivácia poskytnutím školenia, odborného vedenia či zácviku

Školenie môže byť motivujúcim z viacerých príčin. Jednak vyvoláva v ľuďoch pocit, že sú pre organizáciu dôležití, keď na ich školenie vynakladá čas a peniaze. Jednak absolvovanie školenia zlepši znalosti a zručnosti ako dosahovať lepšie pracovné výsledky a ich dosahovaním vzrastie u zamestnancov pocit hrdosti, uspokojenia a sebarealizácie.

Účinok školenia začína krátko pred ním, funguje počas neho a trvá dlhšie i po jeho ukončení. Avšak na to, aby malo motivujúci účinok, musí byť nepretržitým procesom. Ďalšími podmienkami sú tiež:

- zamestnanci sa na ňom musia chcieť zúčastniť a musia vidieť, že im prináša výhody
- školenie musí mať vytýčené ciele, aby sa zabezpečilo uspokojenie po ich dosiahnutí
- získané znalosti a zručnosti musia byť pre zamestnancov zmysluplné a potrebné v ich práci.

Okrem školenia môže viesť k lepšej motivácii pracovať i odborné vedenie či zácvik. Odborným vedením (inštruktáž) sa rozumie činnosť, ktorú vykonáva manažér a jej zmyslom je pomôcť novému zamestnancovi naučiť sa alebo praxou získať nové pracovné zručnosti. Zácvikom (súhrn rád) je v podstate pomoc niekoho, kto má s danou prácou bohaté skúsenosti a je schopný poskytovať rady novému pracovníkovi.

Neposkytnutie odborného vedenia alebo zácviku môže na nových zamestnancov pôsobiť demotivujúco.

- *Motivácia osobnými hodnoteniami*

Vhodným nástrojom, ktorý okrem iného plní i úlohu motivácie, je osobné hodnotenie zamestnancov. Jednak formálne, ktoré sa zvyknú robiť v určitých pravidelných intervaloch (1 raz ročne), jednak neformálne, ktoré si vytvára subjektívne a sám pre seba manažér.

Takýmto osobným hodnotením sa myslí spoločné stretnutie manažéra a zamestnanca, na ktorom sa hodnotia zamestnancove pracovné výsledky, identifikujú sa nedostatky a hľadajú sa prostriedky, cesty a určujú sa aktivity na budúce zlepšenie výsledkov. Takéto hodnotenia môžu viesť k upraveniu platových podmienok alebo obsahu práce zamestnanca. Dobré hodnotenie zvykne pôsobiť pozitívne a motivujúco. Zlé práve naopak. Vždy je však potrebné dbať na spôsob prezentácie oboch. Dobré hodnotenie je vhodné doplniť i prvkami negatívneho, a naopak, pri negatívnom hodnotení poukázať i na pozitíva.

Na čo by sme pri hodnotení nemali zabúdať:

- Hodnotenie oznámiť vopred, aby sa naň mohli obe strany dostatočne pripraviť
- Dohodneme si čas, miesto a obsah diskusie
- Poukážeme na výborné, priemerné i nedostatočné výkony a dohodneme sa na ich riešení (bez vyhrážok)
- Dáme dostatočný priestor zamestnancovi na predloženie vlastných návrhov a pripomienok
- Programom stretnutia by malo byť:
  - ✓ zhodnotenie, či a ako sa zamestnancovi podarilo dosiahnuť vytýčené ciele
  - ✓ pochváliť ho za dosiahnutie určitého cieľa
  - ✓ označiť oblasti, v ktorých by sa mal zlepšiť (napr. prostredníctvom školenia či odborného vedenia)
  - ✓ stanoviť nové úlohy, ciele a spôsoby ich dosiahnutia
- Zamestnanci musia vedieť ako im budú navrhnuté zmeny prospešné
- Výsledky osobného hodnotenie by sme mali zhrnúť písomnou formou
- Osobné hodnotenie by malo byť dôvernej povahy.

Pre manažérov školy:

- Pozorujte, aktívne počúvajte a nezabudnite sa pýtať, aby ste zistili aké druhy a formy cieľov sú pre jednotlivých zamestnancov dôležité – individuálny plán učiteľa.
- Dosiahnuté výkony zamestnancov oceňujte takými odmenami, ktoré budú pre nich významné.
- Dajte zamestnancom najavo, že plnenie i neplnenie očakávaných výkonov bude určitým spôsobom odmenené. Odmeny viažte na konkrétne požadované výkony.
- Informujte, netajte ciele a očakávania manažmentu. Zamestnanci by mali vedieť aké správanie sa od nich očakáva.
- Poskytnite zamestnancom dostatočné príležitosti, školenia a zdroje, aby mali možnosť dosahovať žiadané výkony. Vhodný spôsob je využívanie zácviku a odborného vedenia.

Čo môže na zamestnancov pôsobiť demotivujúco:

- Nejasný cieľ a úlohy
- Nedostatok informácií
- Nevhodné (napr. agresívne alebo nervózne) správanie sa vedúcich

- Vedúci si navzájom odporujú
- Odmietanie delegovania právomocí
- Vedúci nevie/nechce udeliť pochvalu
- Prílišná miera kontroly
- Podceňovanie zamestnancov
- Nekompetentnosť a neschopnosť vedúcich pracovníkov
- Nemotivujúci systém odmien

Niekoľko zásad úspešného motivovania:

Tak ako sa ľudia líšia, tak sa líšia aj ich motívy. To, čo na jedného pôsobí silne motivačne na druhého vôbec nemusí mať vplyv. Dobrý vedúci teda musí motivovať podľa situácie a podľa kvality ľudí, ktorých riadi.

Postihy a ohrozenie istôt pôsobí len na morálne slabých jednotlivcov

Tento spôsob pôsobí na ľudí s negatívnym postojom k práci, tzv. „lajdákov“, ktorí musia byť pod dôslednou kontrolou. Vedúci im musí zdôrazňovať ohrozenie (strata zamestnania, preloženie na iné miesto), a to ich motivuje k dôslednému plneniu pracovných povinností.

Systém odmien a trestov je vhodnou motiváciou pre ľudí so strednou úrovňou morálky

Ľudí so strednou úrovňou pracovnej morálky nie je potrebné natoľko kontrolovať, ale motivovať ich práve vhodným systémom odmien. Na základe neho takíto zamestnanci vedia, že za svoje dobré výsledky budú odmenení a to ich značne motivuje.

Najlepší pracovníci sú motivovaní prejavmi úcty, dôvery a spolupráce

Najlepší zamestnanci bývajú väčšinou nadpriemerne finančne ohodnotení a teda na zabezpečenie ich ďalšej motivácie je vhodná nízka úroveň kontroly či dohľadu a vyššia úroveň uznávania ich schopností, delegovanie právomocí, či zadanie dôležitej samostatnej úlohy.

Vyššia úroveň pracovných schopností by mala znamenať viac voľnosti pracovníka

Začínajúci pracovník ocení odborné vedenie a zácvik. Naopak skúsenému zamestnancovi by sme mali dať viac priestoru pre rozhodovanie a samostatnosť.

Osobný príklad schopného a kompetentného vedúceho je silný motivačný nástroj

Silným motivačným prvkom pre zamestnancov je ich vzorný, vytrvalý, iniciatívny, dôsledný a výkonný vedúci.

Vplyv motivácie na pracovný proces

Motivácia je jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť života jedinca. Je pre neho dôležité, aby sa venoval činnostiam a práci, ktorá ho motivuje - oduševňuje a naplňa, a práve v týchto oblastiach je potom schopný podávať nadpriemerné výkony. Výnimočne sa vyskytujú aj prípady, keď prehnaná motivácia pôsobí brzdiaco, no vo všeobecnosti platí, že produktivita práce a podaný výkon vzrastajú priamoúmerne s rastom pozitívnej motivácie.

Lepší človek – lepší zamestnanec

Aj keď podporiť vnútornú motiváciu nebude ľahké, jednou z možných alternatív by mohli byť investície organizácie do oblasti osobného rozvoja zamestnancov. Väčšinou sa nejedná o znalosti priamo súvisiace s konkrétnou profesiou – vzdelanie v oblasti time-managementu, selfmarketingu, koncentrácie, medziľudských vzťahov, sebamotivácie, sebadôvery, sebareflexie, rýchločítania reči tela, a mnohé ďalšie, by boli určite vítané zo strany zamestnancov a prijímané ako snaha firmy investovať do svojich zamestnancov, čo je neklamný znak úcty, ako aj určitý prejav stability, pretože firma, ktorá investuje do vzdelania svojho zamestnanca, aj keď priamo nesúvisiaceho s predmetom práce, vyjadruje, že so zamestnancom ráta na dlhšie obdobie.

Je veľa spôsobov ako motivovať zamestnancov zvonku. Ak však má mať takáto činnosť želaný efekt je potrebné zvážiť koho motivujem, aký má zamestnanec vnútorný vzťah k práci a či majú vonkajšie motivačné aktivity význam.

LEBO :

(„keď ju nemiluješ, nie je čo riešiť“)

14.1 Hodnotenie školy

Cieľom hodnotenia je, aby žiaci a ich rodičia získali dostatočné a hodnoverné informácie o tom, ako zvládajú požiadavky na ne kladené. A tiež preto, aby aj verejnosť vedela ako škola dosahuje ciele, ktoré sú na žiakov kladené v ŠkVP.

Dôraz bude kladený na dve veci:

- konštatovanie úrovne stavu,
- zisťovanie súvislostí a okolností, ktoré výsledný stav ovplyvňujú.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 96
------------------------------	----------------------------	-----------

Vlastné hodnotenie školy je zamerané na:

- ciele, ktoré si škola stanovila, najmä v koncepčnom zámere rozvoja školy a v Školskom vzdelávacom programe, ich reálnosť a stupeň dôležitosti,
- posúdenie ako škola spĺňa ciele, ktoré sú v Štátnom vzdelávacom programe,
- oblasti, v ktorých škola dosahuje dobré výsledky a oblasti, v ktorých škola dosahuje slabšie výsledky, včítane návrhov a opatrení.

Budeme pravidelne monitorovať:

1. Podmienky na vzdelanie (Súlady existujúcich a požadovaných podmienok): Aké materiálne, informačné, finančné a personálne podmienky sú potrebné pre realizáciu ŠkVP? Sú zabezpečené potrebné zbierky pomôcok, učebné zdroje pre žiakov, odborná literatúra pre učiteľov? Vhodná organizačná štruktúra školy: Odráža organizačná štruktúra školy potreby zmeny vo výchove a vzdelávaní? Aké máme zloženie poradných orgánov riaditeľa školy? Ukazuje sa potreba vytvárania dočasných orgánov (napr. rôzne projektové tímy,...)? Je tradičné usporiadanie predmetových komisií, metodických združení,... či rôzne tradičné pozície (výchovný poradca,...) vyhovujúce pre potreby realizácie ŠkVP?
2. Úroveň spolupráce a komunikácie s rodičmi a sociálnymi partnermi školy (Oblasti autoevalvácie – kompetencie učiteľov: Súlady očakávaní vyjadrených v školskom vzdelávacom programe na kvalitu vyučovania s existujúcimi kompetenciami učiteľov (vedomosti, zručnosti, postoje), Súlady kompetencií učiteľov s kompetenčným profilom učiteľa školy, Oblasti autoevalvácie – marketing: Propagácia školského vzdelávacieho programu, Marketingové aktivity smerom k súčasným i budúcim žiakom, rodičom, zriaďovateľovi, sociálnym partnerom (marketingový mix: produkt, distribúcia, cena, komunikácia)...Oblasti autoevalvácie – riadenie a vedenie ľudí: Vízia, hodnoty, vymedzenie strategických cieľov, Vedenie ľudí, Práca metodických orgánov (PK, MZ,...), Úroveň interného vzdelávania – výmena „dobrých“ skúseností, Rozvoj kompetencií učiteľov, Hodnotenie (a odmeňovanie) práce učiteľov, Adaptácia nových zamestnancov (uvádzanie začínajúcich učiteľov, práca s uvádzajúcimi učiteľmi), Sociálny program školy, Oblasti autoevalvácie – vzťah školy s okolím: Úroveň komunikácie s rodičmi, s absolventmi školy, so školami vyššieho a nižšieho typu, s odberateľmi, so zriaďovateľom, s miestnou komunitou školy, s partnermi – partnerské školy, organizácie,...
3. Prostredie – klíma triedy a školy (Rešpektovanie hodnôt školy a vnútorných pravidiel: Má škola explicitne vymedzené pravidlá (interná školská legislatíva, hodnotový systém školy)? Ako ich dodržiavajú (žiaci, pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci, manažment

školy)? Sú tieto pravidlá vytvárané interaktívne (v spolupráci) s jednotlivými cieľovými skupinami? Rešpektujú hodnotový systém jednotlivé záujmové skupiny v škole? Úroveň vzťahov na všetkých úrovniach: Aká je komunikácia, spolupráca, zodpovedné správanie, informačné toky? Existencia neohrozujúceho, pracovného, estetického a podnetného prostredia v škole, v triede

4. *Vyučovacie a mimovyučovacie aktivity žiakov* (Ciele vyučovania: Existuje súlad cieľov vyučovania s rozvojom kompetencií žiakov? Sú ciele vyučovania zamerané na aktívne učenie sa žiakov? Sú explicitne vymedzené v príprave, oznamované žiakom? Sú formulované s využitím taxonómií cieľov? Aké ciele v tomto zmysle si učitelia najčastejšie kladú? V akom pomere sú kognitívne, afektívne a psychomotorické ciele prítomné v plánovaní vyučovania? Vyučovacích metódy a formy: Existuje súlad používaných metód a foriem vyučovania s cieľmi aktívneho učenia sa žiakov? Ktoré prevládajú? Využívajú sa tie vyučovacie formy a metódy, ktoré sú deklarované v ŠkVP? S ktorými metódami a formami vyučovania máme najlepšie a naopak najhoršie skúsenosti? Prečo? Úlohy žiakom: Aké úlohy podporujúce aktívne učenie sa žiakov učitelia zadávajú? Sú zrozumiteľne formulované? Využívajú učitelia diferencované úlohy? Majú žiaci niekedy možnosť voľby úloh? Ako sú zadávané domáce úlohy? Aká je ich náročnosť a množstvo? Ako sa s nimi následne na vyučovaní pracuje? Využívanie IKT, didaktickej techniky a technologických zariadení školy: Využívajú sa IKT, didaktická technika a technologické zariadenia školy vhodne a efektívne? Vedia učitelia formulovať úlohy pre žiakov tak, aby mohli využívať tieto zariadenia v procese učenia sa? Do akej miery sú tieto zariadenia dostupné žiakom a učiteľom? Hodnotenie a klasifikácia žiakov: Sú žiaci hodnotení podľa vopred dohodnutých a zverejnených kritérií? Zúčastňujú sa žiaci aktívne na tvorbe týchto kritérií? Pracujú učitelia aktívne s chybou v procese učenia, t.j. neklasifikujú, dávajú žiakovi spätnú väzbu na spôsoby jeho učenia, spolu s ním hľadajú príčiny chýb a cesty ich nápravy? Klasifikujú učitelia až na konci učenia sa žiakov a svoju klasifikáciu zdôvodňujú? Klasifikujú aj na základe portfólia žiackych prác? Dostávajú žiaci priestor na sebahodnotenie i hodnotenie práce skupiny? Oceňujú sa pozitívne prejavy správania? Používajú učitelia individuálnu aj sociálnu vzťahovú normu? Je spôsob oboznamovania rodičov s hodnotením žiakov je akceptovateľný? Dosahované výsledky žiakov: Poznajú učitelia obsahové a výkonové štandardy? Rozumejú im? Vyhodnocuje škola pravidelne výsledky žiakov v celoštátnych porovnávacích testovaniach? Ako sa v škole pracuje so zisteniami? Aké výsledky

dosahujú žiaci vo vyučovaní i v mimovyučovacích aktivitách? Aké sú trendy týchto výsledkov, t.j. za posledné 3-4 roky? Aké sú príčiny?

5. *Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*

6. *Kompetencie učiteľov*

7. *Marketing školy a riadenie školy*

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Hospitačné pozorovanie
- Pozorovanie
- Riadený rozhovor, diskusia, brainstorming
- Rozbor (analýza) dokumentov
- Rozbor (analýza) žiackych prác a úloh
- Analýza výsledkov žiakov
- Dotazník (Rodičovské dotazníky – zamerané na oblasť Škola a rodina – napr. spokojnosť rodičov, názory na domáce úlohy, pozornosť učiteľov k pokrokom a pomoci deťom, Učiteľské dotazníky – étos školy, profesijný rozvoj, vyučovanie, učenie, spôsoby riadenia školy, štýly vedenia ľudí, pracovné podmienky, Žiacke dotazníky - klíma v triede a škole, efektívne dodržiavanie vyučovacieho času, ... Ale aj kontakt s absolventmi školy k otázkam ich uplatnenia, využívania poznatkov získaných v škole)

15. Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov

Hlavný cieľ

Kontinuálne vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania zabezpečuje u pedagogických a odborných zamestnancov sústavný proces nadobúdania vedomostí, zručností a spôsobilostí s cieľom udržiavať, obnovovať, zdokonaľovať a dopĺňať profesijné kompetencie potrebné na výkon pedagogickej praxe a na výkon odbornej činnosti so zreteľom na premenu tradičnej školy na modernú.

Schopnosť inovovať obsah a metódy výučby, skvalitniť výstupy výchovno-vzdelávacieho procesu, byť pripravený reagovať na potreby trhu práce a zmeny vo svojej vzdelávacej politike je súčasťou práce vedúceho pedagogického zamestnanca.

V zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 138/2019 Z. z. v znení neskorších predpisov

1) Profesionálny rozvoj je proces:

- a) prehľbovania, zdokonaľovania a rozširovania profesijných kompetencií,
- b) získavania profesijných kompetencií na výkon špecializovaných činností alebo na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca alebo výkon činnosti vedúceho odborného zamestnanca,
- c) získavania profesijných kompetencií vyššieho kariérového stupňa,
- d) overovania profesijných kompetencií na zaradenie do vyššieho kariérového stupňa,
- e) získavania vzdelania na splnenie kvalifikačných predpokladov na výkon ďalšej pracovnej činnosti alebo
- f) využívania a hodnotenia získaných profesijných kompetencií.

2) Profesionálny rozvoj sa uskutočňuje podľa profesijných štandardov a v súlade so súčasným vedeckým poznaním, odbornými a spoločenskými požiadavkami na výkon pracovnej činnosti.

3) Profesionálny rozvoj sa uskutočňuje prostredníctvom

- a) vzdelávania,
- b) tvorivej činnosti súvisiacej s výkonom pracovnej činnosti, najmä činnosti vedeckej, výskumnej, publikačnej alebo umeleckej,
- c) sebavzdelávania a výkonu pracovnej činnosti alebo

d) absolvovania odbornej stáže zameranej na inovovanie profesijných kompetencií.

V zmysle ods. 1 § 42 zákona č. 138/2019 Z. z. vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov sa organizuje ako:

- a) kvalifikačné vzdelávanie,
- b) funkčné vzdelávanie,
- c) špecializačné vzdelávanie,
- d) adaptačné vzdelávanie,
- e) predatestačné vzdelávanie,
- f) inovačné vzdelávanie,
- g) aktualizáčn  vzdelávanie.

1. Kvalifikačné vzdelávanie sa organizuje ako doplňujúce pedagogické štúdium, ktorého cieľom je získanie kvalifikačného predpokladu na výkon pracovnej činnosti v kategórii učiteľ, vychovávateľ, majster odbornej výchovy, školský tréner a pedagogický asistent. Môže sa organizovať ako rozširujúce štúdium alebo ako súčasť základného modulu doplňujúceho pedagogického štúdia.

2. Funkčné vzdelávanie umožní získať profesijné kompetencie potrebné na výkon riadiacich činností vedúcich pedagogických a odborných zamestnancov.

Vedúcim pedagogickým zamestnancom alebo vedúcim odborným zamestnancom je riaditeľ, zástupca riaditeľa, hlavný majster odbornej výchovy, vedúci vychovávateľ, vedúci odborného útvaru ďalší pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec ustanovený podľa osobitného predpisu.

Základný modul funkčného vzdelávania úspešne absolvuje pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec pred začiatkom výkonu funkcie riaditeľa. Rozširujúce moduly funkčného vzdelávania úspešne absolvuje riaditeľ najneskôr do piatich rokov od začiatku výkonu funkcie riaditeľa.

Základný modul funkčného vzdelávania a najmenej jeden rozširujúci modul funkčného vzdelávania úspešne absolvuje vedúci pedagogický zamestnanec a vedúci odborný zamestnanec okrem riaditeľa najneskôr do štyroch rokov od začiatku výkonu činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca alebo výkonu činnosti vedúceho odborného zamestnanca.

3. Špecializačné vzdelávanie zabezpečí získať profesijné kompetencie potrebné na výkon špecializovaných činností.

Pedagogickým zamestnancom – špecialistom je triedny učiteľ, výchovný poradca, kariérový poradca, uvádzajúci pedagogický zamestnanec, vedúci predmetovej komisie, vedúci metodického združenia alebo vedúci študijného odboru, koordinátor informatizácie, iný zamestnanec vykonávajúci špecializované činnosti určené riaditeľom, napríklad poradca pre vzdelávanie prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, špecialista na výchovu a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, cvičný pedagogický zamestnanec, koordinátor prevencie. Odborným zamestnancom – špecialistom je uvádzajúci odborný zamestnanec, supervízor, iný zamestnanec vykonávajúci špecializované činnosti určené riaditeľom napríklad koordinátor prevencie, výchovný poradca, kariérový poradca. Za tento typ vzdelávania získa zamestnanec príplatok za profesijný rozvoj.

4. Adaptačné vzdelávanie umožní získať profesijné kompetencie potrebné na výkon činností samostatného pedagogického zamestnanca alebo samostatného odborného zamestnanca, ktoré nezíska absolvovaním študijného programu alebo vzdelávacieho programu v požadovanom študijnom odbore poskytujúcom žiadaný stupeň vzdelania. Je určené pre začínajúcich pedagogických a odborných zamestnancov školy alebo školského zariadenia. Za tento typ vzdelávania nezíska zamestnanec príplatok za profesijný rozvoj.

5. Predatestačné vzdelávanie umožní získať profesijné kompetencie na zaradenie do vyššieho kariérového stupňa.

6. Inovačné vzdelávanie umožní pedagogickým zamestnancom zdokonaľiť si profesijné kompetencie potrebné na štandardný výkon pedagogickej činnosti alebo na štandardný výkon odbornej činnosti. Za tento typ vzdelávania získa zamestnanec príplatok za profesijný rozvoj, okrem funkčného inovačného vzdelávania.

7. Aktualizačné vzdelávanie umožní podľa potrieb zriaďovateľa, školy, školského zariadenia alebo zariadenia sociálnej pomoci:

- udržiavanie alebo obnovovanie profesijných kompetencií potrebných na výkon pracovnej činnosti,
- získanie nových vedomostí a informácií o zmenách v právnych predpisoch, výchovno-

vzdelávacích programoch, pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii alebo
- získanie nových vedomostí a zručností v konkrétnej oblasti pracovnej činnosti.

Poskytovateľom aktualizačného vzdelávania je

- škola,
- školské zariadenie,
- zariadenie sociálnej pomoci,
- zriaďovateľ školy bez právnej subjektivity alebo školského zariadenia bez právnej subjektivity.

Aktualizačné vzdelávanie sa organizuje ako schválený jednoduchý program aktualizačného vzdelávania. Program aktualizačného vzdelávania a rozsah aktualizačného vzdelávania schvaľuje riaditeľ. Škola, školské zariadenie a zariadenie sociálnej pomoci v závislosti od svojich potrieb upraví rozsah aktualizačného vzdelávania vo vnútornom predpise.

V súlade s ods.1 § 59 zákona 138/2019 Z.z v znení neskorších predpisov:

Atestácia je štátne overenie profesijných kompetencií vymedzených profesijným štandardom pre príslušnú kategóriu a podkategóriu pedagogického zamestnanca a príslušnú kategóriu odborného zamestnanca, pre príslušný kariérový stupeň, získaných vzdelávaním, sebvzdelávaním alebo výkonom pracovnej činnosti.

V súlade s ods.4 § 59 zákona 138/2019 Z.z v znení neskorších predpisov:

Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec môže vykonať **prvú atestáciu** najskôr po piatich rokoch od zaradenia do kariérového stupňa samostatný pedagogický zamestnanec alebo samostatný odborný zamestnanec.

V súlade s ods.5 § 59 zákona 138/2019 Z.z v znení neskorších predpisov:

Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec môže vykonať **druhú atestáciu** najskôr po piatich rokoch od zaradenia do kariérového stupňa pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou alebo odborný zamestnanec s prvou atestáciou.

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 103
--------------------------------------	-----------------------------------	-------------------

V súlade s ods.1 až 8 Čl. III „§ 14e zákona 138/2019 Z.z v znení neskorších predpisov:

Príplatok za profesijný rozvoj pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca

(1) Pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi patrí príplatok za profesijný rozvoj v sume

- a) 6 % z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je zaradený, za úspešné absolvovanie rozširujúceho štúdia podľa osobitného predpisu,
- b) 12 % z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je zaradený, za úspešné absolvovanie štátnej jazykovej skúšky podľa osobitného predpisu,
- c) 3 % z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je zaradený, za úspešné absolvovanie špecializačného vzdelávania podľa osobitného predpisu,
- d) 3 % z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je zaradený, za úspešné absolvovanie inovačného vzdelávania podľa osobitného predpisu.

(2) Príplatok za profesijný rozvoj podľa odseku 1 zamestnávateľ prizná na dobu siedmich rokov najviac v sume 12 % z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zaradený, z toho najviac v sume 9 % za profesijný rozvoj podľa odseku 1 písm. d).

(3) Príplatok za profesijný rozvoj podľa odseku 1 zamestnávateľ prizná od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec požiadal o priznanie príplatku za profesijný rozvoj. Príplatok za profesijný rozvoj sa určí pevnou sumou zaokrúhlenou na 50 eurocentov nahor.

(4) Riaditeľovi školy, riaditeľovi školského zariadenia, riaditeľovi zariadenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately a riaditeľovi zariadenia sociálnych služieb prizná príplatok za profesijný rozvoj zriaďovateľ.

(5) Zamestnávateľ príplatok za profesijný rozvoj pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi odoberie alebo zníži od prvého dňa nasledujúceho po uplynutí siedmich rokov od jeho priznania.

(6) Príplatok za profesijný rozvoj nepatrí pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi, ktorý nespĺňa kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti podľa osobitného predpisu.

(7) Príplatok za profesijný rozvoj nepatrí začínajúcemu pedagogickému zamestnancovi a začínajúcemu odbornému zamestnancovi.

(8) Pri zmene zamestnávateľa postupuje nový zamestnávateľ pri priznávaní príplatku za profesijný rozvoj pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi podľa odseku 1 a zohľadňuje dobu podľa odseku 2 uplynutú u predchádzajúceho zamestnávateľa.

V súlade s Čl. III „§ 32g zákona 138/2019 Z.z v znení neskorších predpisov:

Kreditový príplatok priznaný pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi podľa predpisov účinných do 31. augusta 2019 sa považuje za príplatok za profesijný rozvoj a vypláca sa do 31. augusta 2026.

Situačná analýza školy:

Na škole pracuje priemerne 40 pedagogických zamestnancov, všetci z nich spĺňajú kvalifikačné požiadavky – druhý stupeň vysokoškolského vzdelania učiteľského smeru alebo neučiteľského smeru s doplňujúcim pedagogickým vzdelaním, nie všetci však učia odborne. Snahou vedenia školy je postupne zabezpečovať plnú odbornosť vyučovania, preto podporujeme učiteľov so snahou o kontinuálne vzdelávanie, s rozšírením odbornosti na vyučovanie všeobecnovzdelávacích predmetov, ktoré sa na škole v súčasnosti vyučujú neodborne.

Analýza požiadaviek učiteľov na vzdelávanie, ktoré z danej situácie vyplývajú:

Hodnoty pedagógov našej školy sú zamerané na nasledovné oblasti :

- rešpektovanie ľudských práv a práv dieťaťa
- výchova k morálke (k humanizmu, demokracii)
- výchova k pozitívnemu vzťahu k fyzickej a duševnej práci
- rozvoj osobnosti a orientácia na kľúčové kompetencie
- uplatňovanie individuálneho prístupu k žiakom
- vedenie žiakov k sebauvedomeniu, sebvzdelávaniu, sebarealizácii a sebahodnoteniu.

Snahou školy je zabezpečiť kvalifikovaných učiteľov s ohľadom na odbornosť vyučovania a sústavný profesijný rozvoj všetkých pedagogických a odborných zamestnancov školy so zreteľom na vyššie uvedené hodnoty.

Systém merania a kontroly

Prečo sledovať ?

- Vyhodnotenie vzdelávacích aktivít je východiskom skvalitnenia ďalšieho edukačného procesu na škole, a práve spätnou väzbou s následnou korekciou možno dosiahnuť zdokonalenie systému ďalšieho vzdelávania.

Čo sledovať ?

- Ako škole prospela účasť učiteľov na vzdelávaníach.
- Aké zmeny nastali v procese výchovy a vzdelávania (napr. uplatňovanie získaných zručností, poznatkov, kvalifikácií, zmeny v profesijnom prístupe pedagóga, schopnosť konkretizovať východiská pre riešenie problému a pod.).

Ako sledovať?

- Hospitácie (pozorovanie zmien v edukačnom procese účastníkov vzdelávacej aktivity).
- Autoevalvácia (napr. vlastné hodnotenie plánu profesijného rastu).
- Dotazníky (zistiť ako uplatnili účastníci vzdelávacích podujatí získané poznatky a spôsobilosti vo svojej praxi – s časovým odstupom po ukončení vzdelávacej aktivity).

Každý zo zamestnancov školy, ktorý sa prihlasuje na vzdelávanie, má dbať na súlad tohto vzdelávania s legislatívou v danej oblasti školstva a zároveň riaditeľovi školy – zamestnávateľovi súčasne s prihláškou na kontinuálne vzdelávanie predložiť motivačný list, ktorého obsahom je odpoveď zamestnanca na otázky

PREČO? si zvolil toto vzdelávanie

ČO? od jeho absolvovania očakáva

AKÝ? prínos bude mať toto vzdelávanie pre zamestnanca, školu, žiaka.

Po absolvovaní príslušného vzdelávania zamestnanec predloží písomný výstup riaditeľovi školy – zamestnávateľovi, ktorého obsahom je spracovaný prínos pre samotného zamestnanca, školu, žiaka (pracovný list, metodický materiál, príprava na vyučovaciu hodinu, zásobník didaktických hier, teoretické spracovanie prednášok zo vzdelávania za účelom prezentácie v rámci MZ, PK a pod.)

16. Podmienky pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)

Pre úspešný priebeh školskej integrácie je dôležité zabezpečiť určité predpoklady zo strany postihnutého dieťaťa (ide o určité charakteristiky v jeho osobnosti, rozumových schopnostiach, sociálnej adaptabilite, vôľových vlastnostiach a, samozrejme, ide aj o druh a stupeň postihnutia či narušenia), ďalej zo strany školy (vytvoriť priaznivé podmienky, zabezpečiť všestrannú pripravenosť pedagógov, špeciálno-pedagogickú informovanosť, špeciálne pomôcky a technickú podporu, odborne pripraveného špeciálneho pedagóga, odborných zamestnancov, vhodný kolektív spolužiakov, taktiež aby zdraví spolužiaci neutrpeli „ujmu“), zo strany rodiny (zaistenie bezpečnej dopravy dieťaťa do školy, zaistenie kvalifikovanej pomoci pri učení doma, zaistenie vhodnej spoločnosti primeranej dieťaťu, komunikácia so školou...), zo strany spoločnosti (ide najmä o vytvorenie funkčných mechanizmov informovanosti, legislatívneho zabezpečenia, finančného zabezpečenia, personálneho a materiálneho zabezpečenia, ako aj kontroly procesu školskej integrácie).

Základná škola vzdeláva žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami:

❖ *so zdravotným znevýhodnením*

1. so zdravotným postihnutím – s mentálnym postihnutím

Cieľ špeciálnej edukácie mentálne postihnutých je vo všeobecnosti možné formulovať ako optimálny rozvoj ich komplexnej osobnosti s rešpektovaním ich osobitostí a špeciálnych výchovných a vzdelávacích potrieb vyplývajúcich z MP, dosiahnutie žiaducej úrovne vzdelanosti a vychovanosti a maximálneho stupňa ich socializácie.

Prostriedkom špeciálnej edukácie sú špeciálnopedagogické edukačné intervencie.

Výsledkom edukácie MP by malo byť na základe systematických a cielených edukačných aktivít, v súčinnosti za podpory nevyhnutných korekčných, stimulačných, terapeutických, rehabilitačných, reedukačných, kompenzačných, diagnostických, rediagnostických a poradenských činností s použitím potrebných špeciálnych pomôcok a technických prostriedkov a v súčinnosti s nimi dosahovanie žiaducich pokrokov v rozvíjaní ich motoriky, sensoriky, sebaobsluhy, kognície, komunikácie, emocionality, sociability a podpora socializačného procesu v jeho komplexnosti

Ak má byť edukácia mentálne postihnutých moderná, rešpektujúca princípy integrácie a inklúzie, normalizácie, humanizácie, musí zodpovedať istým kritériám:

- o vychádzať z individualít mentálne postihnutého jednotlivca a z nich plynúcich špeciálnych výchovných a vzdelávacích (edukačných) potrieb,
- o mentálne postihnutého jednotlivca chápať ako komplexnú osobnosť v procese vývinu, zmien a nie ako súbor statických izolovaných prejavov vyplývajúcich z postihnutia,
- o orientovať sa nie na hľadanie a popisovanie neschopností, nespôsobilostí, nedostatkov a toho čo a prečo nedokáže, ale na identifikáciu existujúcich využiteľných „kapacít“ jednotlivca a identifikáciu a realizáciu účinných špeciálnopedagogických a edukačných intervencií sledujúcich strešný cieľ edukácie,
- o jednotlivca chápať a posudzovať v interakcii s jeho užším edukačným a širším spoločenským prostredím,
- o jednotlivca chápať ako aktívneho „spoluprotvorcu“ edukácie, nie pasívneho prijímateľa,
- o vychádzať z toho, že každý, aj hlboko mentálne a viacnásobne postihnutý jednotlivec je v určitej miere prístupný aktivitám podnecujúcim proces učenia a rozvíjajúcim jeho osobnosť,
- o edukáciu orientovať na zmysluplnosť a využiteľnosť obsahu v situáciách praktického reálneho života,
- o vytvárať podmienky na priechodnú recipročnú komunikáciu jednotlivca s okolím,
- o v edukácii dbať na intenzívnu spätnú väzbu,
- o vytvárať edukačné prostredie zbavené stresu, frustrácie, minimalizujúce nežiaduce prejavy správania a akceptujúce mentálne postihnutého jednotlivca,
- o edukačné aktivity sprevádzať komplementárnymi aktivitami stimulačnými, kompenzačnými, korekčnými, reedukačnými, ako aj relaxačnými, terapeutickými,
- o vychádzať z dôslednej vstupnej a priebežnej špeciálnopedagogickej diagnostiky ako kľúčového faktora určujúceho výber a vhodnosť edukačných intervencií,
- o edukáciu chápať ako proces, v ktorom sa má odraziť aj tímový prístup k dosiahnutiu strešného cieľa edukácie, kooperácia s rodičmi a inými odborníkmi zaoberajúcimi sa konkrétnym jednotlivcom.

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

2. so zdravotným postihnutím - so sluchovým postihnutím

3. s vývinovými poruchami – žiakom s vývinovými poruchami je žiak s poruchou aktivity a pozornosti a žiak s vývinovou poruchou učenia

- ❖ **zo sociálne znevýhodneného prostredia** – žiakom so sociálne znevýhodneného prostredia je žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecujú rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti

16.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Uskutočňuje sa:

1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,

2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, vzdeláva sa podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť. Vo všetkých organizačných formách vzdelávania vytvárame žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- v prípade potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky,
- zaraďujeme špecifické predmety (individuálna logopedická intervencia, rozvíjanie špecifických funkcií, komunikačné zručnosti)
- žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí, sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.

- v prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so zdravotným znevýhodnením individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením môže školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.

Základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie):

Ak je zdravotné znevýhodnenie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a je na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie na základe odborného vyšetrenia.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečuje systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva.

Individuálny výchovno-vzdelávací program:

je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy

výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

16.2 Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

Predstavivosť týchto žiakov pri vstupe do školy je nízka, začne sa tvoriť a rozvíjať len vtedy, keď sú zapojené všetky zmysly (zrak, sluch, hmat, čuch, chuť). Bez obrazového materiálu a názorných pomôcok by vyučovací proces v prvých mesiacoch nebol možný. Ich pozornosť je krátkodobá. Deti sú rýchlo unaviteľné. Činnosť na vyučovacích hodinách musí byť preto striedavá a prevádzaná zábavnou a hravou formou. Teda vyučovanie by malo byť pre tieto deti nenásilné a hravé. Reč týchto detí je nezrozumiteľná, neskôr skomolená s používaním gestikulácie a s prímiesou rómskych výrazov. V priebehu prvého školského roka sa ich vyjadrovacie schopnosti postupne zdokonaľujú.

Všetky uvedené odchýlky sa týkajú detí, ktoré neprešli predškolskou výchovou, t. j. nenavštevovali materskú školu vôbec.

U detí, ktoré boli zaškolené aspoň jeden rok pred vstupom do školy, prebieha adaptácia nenásilne, majú osvojené základné hygienické návyky, komunikujú s učiteľom aspoň jednoslovné.

Osobitosti v citovo vôľovej oblasti spôsobujú, že títo žiaci sú viac extrovertní. Ich citovosť je mäkká, povrchná, labilná a poznamenaná neraz krátkodobou náladovosťou. Vďaka tomu sú však tieto deti prístupnejšie nielen priamemu výchovnému vplyvu osobnosti učiteľa, ale dajú sa vhodne a intenzívne ovplyvňovať aj výchovným potenciálom učiva poznávacích vecí, javov a dejov. Sú ohybné, plastické a prispôsobivé vo vzťahu k výchovným tendenciám. Úlohou učiteľov takýchto žiakov je efektívne a plnohodnotne využívať predpoklady týchto detí. Je potrebné rešpektovať ich prirodzené a všestranné podmienky vývoja, rozvíjať rozmanité záujmy a aktivity a zároveň citovo prihliadať na osobné možnosti.

Dieťaťom zo sociálne znevýhodneného prostredia je dieťa s problémami v učení a postojoch, vzniknutých na základe disfunkčných sociálnych podmienok vyplývajúcich zo sociálneho vylúčenia (napr. chudoba, nedostatočné vzdelanie rodičov, neštandardné bytové a hygienické podmienky a pod.). Patria sem deti výchovne a sociálne zanedbané, pre nesprávnu výchovu alebo absenciu výchovy, teda pre vonkajšie činitele. Mentálny vývin neprebíha v tom istom rytme ako somatický vývin. Ide o deti z rodín zo sociálne nízkej úrovne, o deti zanedbané, osamelé, sociálne izolované, s ktorými sa nikto nehraje, nerozpráva, alebo u niektorých prevláda negatívna výchovná stimulácia nad pozitívnu. Dieťa sa môže prejavovať ako nedisciplinované, agresívne, citovo nezrelé, je u neho neochota pracovať v škole, záškoláctvo, klamanie, krádeže.

Najčastejšie medzi jedince zo sociálne znevýhodneného prostredia zaraďujeme rómske deti. Prejavmi vplyvov na rozvoj osobnosti rómskeho dieťaťa sú: odlišný rečový vývin; zúžená informovanosť vyplývajúca zo sociálnej izolovanosti; odlišná kvalita plnenia funkcie rodinnej výchovy; zvýšená chorobnosť; častejšie zdravotné a psychické postihnutie; odlišnosť stravovacích návykov (podvýživa, bez desiaty, raňajok); vysoká nezamestnanosť a invalidita žiteľov rodiny.

Rómska rodina je iná ako majoritná, ale má množstvo črt, ktoré dnes odborníci vo vzťahu k deťom oceňujú. V mnohopočetnej rómskej rodine sa dieťa ocitá v bohatom rodinnom a širšom sociálnom prostredí. K dispozícii má rozmanité vzory správania i príležitosť vstupovať do množstva vzťahov. Vyrastá v tesnej blízkosti svojich rodičov, najmä matky.

Rómske dieťa je často ohrozované a zanedbávané už pred narodením.

Za ďalšie príčiny sa pokladajú: nízku úroveň vzdelania, znečistené prostredie, nedostatok pitnej vody, nedostatočnú úroveň osobnej a komunálnej hygieny.

Rómske deti, a tiež nerómske z menej podnetného prostredia, sa psychicky a mentálne líšia.

Výrazné odlišnosti v neprospech rómskych detí sú v tom, že rómske deti sú:

rečovo zaostalejšie

sú živšie a menej disciplinovanejšie

menej mentálne zdatné a ťažšie sa učia.

Každý, kto sa vyjadruje o problematike Rómov, zdôrazňuje, že efektívnym riešením je ich vzdelávanie, a tým zvýšenie ich kultúrnosti a integrácie. Základným východiskom je, že vzdelanie môže prispieť k riešeniu problémov, ktoré existujú v rómskej populácii. Druhým východiskom je, že musí existovať snaha celej spoločnosti zlepšiť tento stav. Tretím východiskom je téza o koexistencii Rómov a Nerómov, o koexistencii minorít a majorít.

Ďalším východiskom je skutočnosť, že relevantné zmeny sa nedajú robiť rýchle, ale v dlhších časových dimenziách

Ak hovoríme o vzdelávaní Rómov, musíme spomenúť slovo DROMUS, v ktorom začiatkové písmená znamenajú jednotlivé oblasti systému ich vzdelávania.

D – dochádzka do školy

R – regulácia a riadenie, autoregulácia

O – obsah vzdelávania

M – metódy vzdelávania

U – učiteľ

S – spätná väzba

Tento systém sa môže týkať celej populácie, ale skôr je to systém pre znevýhodnených Rómov a pre znevýhodnené deti vôbec.

Písmeno **D** predstavuje dochádzku do školy. Cieľom je, aby rómske znevýhodnené dieťa chodilo do školy, aby sa mohla realizovať kompenzácia jeho mentálnych hendikepov, ale tiež aby sa mohli účinnejšie vytvárať a upevňovať jeho auto regulačné mechanizmy osobnosti.

R ako regulácia a riadenie je systém riadenia edukačného procesu rómskych detí zo strany riaditeľa školy, učiteľa, miestnej samosprávy a štátu. Riadenie obsahuje formulovanie cieľov, plánovanie, motivovanie, organizovanie a kontrolu. Do riadenia patrí aj zavedenie celodenného výchovného systému, kompenzačnej výchovy, zriaďovanie špeciálnych tried a podobne. Autoregulácia je mechanizmus na ktorom sa podieľa myslenie človeka, jeho motivácia, citové zložky hodnotové a sociálne komponenty osobnosti. Je to jav nášho Ja. Tento mechanizmu utvára, usmerňuje a riadi naše správanie, myslenie, emócie, city, túžby a nálady.

Písmeno **O** označuje subsystém s názvom obsah vzdelávania, kde sa prihliada na rozvoj jazykových, komunikačných kompetencií a na opakovanie, utvrdzovanie učiva pomocou aplikačných metód vzdelávania.

Ďalším písmenom je **M**, ktoré predstavuje metódy edukácie Rómov. Ide o metódy výchovného pôsobenia a osvedčené, nové metódy edukácie rómskych detí. Subsystém **U** vyjadruje učiteľa, ktorý je najdôležitejším činiteľom úspechu vzdelávania a výchovy. Odporúča sa, aby učiteľ rómskych detí prešiel pregraduálnou a postgraduálnou prípravou, aby mu bol ustanovený rómsky alebo nerómsky asistent učiteľa, aby bol učiteľ za prácu osobitne honorovaný, aby mal možnosť pracovať s menším počtom žiakov v triede.

Posledným písmenom, ktoré uzatvára tento systém je písmeno **S** označujúce spätnú väzbu. Zahrňujeme tu suportívne služby škole, v zmysle pomoci škole zvonku, servis pre školy, sociálnu politiku, spätné väzby zo strany inšpekcie a spätné väzby zo skúšok.

Aj naša škola vytvára edukačné prostredia rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká príslušníkov danej skupiny rómskej populácie.

Aby bola kompenzačná edukácia úspešne realizovaná, je potrebné uskutočniť zásadnú reformu v oblasti prípravy učiteľov, čo sa nám aj darí etablovaním stálych učiteľov so štátnou záverečnou skúškou z Romológie, rozširujúcim vzdelávaním v špeciálnej pedagogike a asistentmi učiteľov ovládajúcich materinský jazyk žiakov zo SZP.

Učiteľ, ktorý má pracovať s deťmi z rómskych rodín, musí byť s problémami vnútorne stotožnený, rodinné prostredie dostatočne poznať, chcieť ľudsky pomáhať a obetovať sa.

Oslobodiť sa od predstáv, ako by rómske dieťa malo vyzeráť, ako by on to chcel sám vidieť, ako by sa malo správať. Pri edukácii nemá potláčať jeho spôsob života, vnímať odlišnosti rodinnej výchovy.

Učiteľ sa má naučiť rómske deti chápať a nie ich meniť.

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne edukačné potreby žiaka sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie (ďalej SZP) je pre žiaka rodina:

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,

- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia:

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (napr. komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky,...), dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Uskutočňuje sa:

- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy, pričom niektoré (pre neho problémové) vyučovacie predmety môže žiak absolvovať v rámci individuálneho vzdelávacieho programu,
- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- znížiť počet žiakov v bežnej triede, čím sa zvýši efektívnosť práce, umožní sa vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém, ktorý predlžuje čas dieťaťa v motivujúcom školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie,
- vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka,
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo sociálne znevýhodneného prostredia národnostných menšín,
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí so základnou školou,
- zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce rómske deti (v spolupráci s MVO, komunitnými centrami) – napr. kurzy po vyučovaní,

- vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola použiť pri prispôsobovaní obsahu výučby rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatívne formy vzdelávania – animácia), zároveň treba prijať opatrenia, ktoré zabránia zneužitiu týchto osnov na vytváranie segregovaných tried,
- implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces,
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie doplnkových učebných pomôcok podľa potreby,
- potrebný servis odborníkov – špeciálny pedagóg, psychológ, sociálny pracovník a iný špecialista podľa aktuálnej potreby.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú na individuálnej báze tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, asistentom učiteľa, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

Vo vzťahu k lepšej adaptácii žiakov zo SZP a po splnení legislatívnych predpokladov je naša škola otvorená aj zavedeniu nultého ročníka.

Intenzívnou starostlivosťou o žiaka z MRK je možné v priebehu jedného roka výrazne akcelerovať jeho vývin. Východiskom je teória kognitívneho rozvoja osobnosti dieťaťa s dôrazom na rozvoj kognitívnych funkcií práve v nultom ročníku.

Cieľom nultých ročníkov je adaptovať deti zo znevýhodneného socio-kultúrneho prostredia na nové, kultúrne a jazykovo odlišné prostredie školy.

Dlhodobým cieľom je, aby čo najviac žiakov z MRK absolvovalo všetky ročníky základnej školy.

Ďalším cieľom zriadenia takéhoto ročníka je zmierniť neúspešnosť niektorých týchto detí hneď pri nástupe do školy a vzbudiť cez úspešnosť a pozitívne zážitky záujem o dosahovanie dobrých výsledkov, nachádzať zmysel v učení a v práci a týmto spôsobom počas dvoch rokov umožniť zvládnuť učivo 1. ročníka základnej školy.

V priebehu jedného školského roka sa tak umožní v čo najväčšej miere akcelerovať vývin dieťaťa tak, aby bolo schopné nastúpiť do prvého ročníka a začleniť sa do výchovno-vzdelávacieho procesu. Je tu proklamovaná snaha pripraviť dieťa na rolu žiaka tak, aby sa eliminovala nasledovná neúspešná edukácia.

Výhody nultého ročníka vidíme v rozvoji Zmyslov a motoriky, Pamäťových funkcií, Jazyka, reči a komunikácie, Analytického a syntetického myslenia, Hodnotiaceho myslenia, Kreatívneho myslenia a správania, Prežívania citov, emocionálnej inteligencie, motivácie a aktivity detí, Prosociálneho správania, Autoregulácie, sebaovládania, procesov ovládania svojich inštinktov, pudov, nálad, Kreativitu v nonkognitívnych charakteristikách.

Naša škola má bohaté skúsenosti so zavedením nultého ročníka a jeho opodstatnenosť je overiteľná mnohými prieskumami medzi pedagogickou i rodičovskou verejnosťou.

Výhodou je aj to, že žiak v nultom ročníku je hodnotený v súlade s jeho schopnosťami, nie je vystavený konfrontácií. Učiteľ volí slovné hodnotenie, ktorému žiak rozumie, zapamätá a uvedomí si svoj úspech. Povzbudzuje žiaka pri úspechoch a kvituje aj čiastkové úspechy. Vyhýba sa u žiaka hodnotiť to, čo žiak nevie a uplatňuje formu individuálneho, skupinového a kolektívneho hodnotenia. Prezentuje výsledky prác všetkých žiakov. Oboznamuje rodičov s výsledkami práce ich detí a snaží sa zainteresovať rodičov do spolupráce so školou.

Tvrdíme, že táto forma a metódy jej realizácie patrí medzi cesty progresu žiakov z MRK pri štartovacej čiare ich edukácie, pri dodržiavaní kooperácie učiteľa, asistenta učiteľa a rodičov.

Zriaďovanie nultých ročníkov je jedna z ciest ako obmedziť zaškoľovanie detí do špeciálnej základnej školy, pokiaľ u nich nebola diagnostikovaná mentálna retardácia, čím sa obmedzuje diskriminácia žiakov len so zreteľom na ich jazykovú negramotnosť alebo sociálnu zaostalosť, ktorá sa pred zavedením nultých ročníkov akosi automaticky považovala za mentálnu retardáciu.

Pri výbere žiakov do nultého ročníka je preto potrebné, aby tieto deti boli zachytené v čase zápisu do školy alebo aj na začiatku školského roka príslušným CPPP a P za účelom posúdenia školskej zrelosti, teda deti by mali absolvovať odborné psychologické alebo špeciálno-pedagogické vyšetrenie.

Pri nesplnení školskej zrelosti je ešte možnosť odkladu povinnej školskej dochádzky, čo však považujeme za viac diskriminačné, nakoľko dieťa odsunieme z očakávanej roly žiaka naspäť do roly dieťaťa v materskej škole, čím sa môže značne poškodiť jeho vnútorné prežívanie - sebaobraz a sebaúcta.

Povinnosť navštevovať materskú školu však v takomto prípade nie je zabezpečená tak, ako školská dochádzka na primárnom stupni vzdelávania, a preto sa potvrdzuje, že dieťa po odklade plnenia povinnej školskej dochádzky v edukácii zaostáva, neprospieva.

Výchovno-vzdelávací systém v Slovenskej republike po revolúcii v roku 1989 napriek veľkým očakávaniam nenaplnil proklamované systémové zmeny tradičnej školy. Neuralgickým bodom nášho školstva ostáva edukácia žiakov z MRK, ktorá je predmetom neustáleho experimentovania a aj kritiky predovšetkým predstaviteľmi Európskej komisie.

Náš školský systém sa ukazuje aj ako segregáčny, najmä z aspektu vzdelávania žiakov z MRK a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, čoho dôkazom je taká bohatá sieť špeciálnych škôl pre všetky typy a stupne postihnutia, akú nemajú žiadne vyspelé krajiny Európskej únie. Európsky trend v edukácii je integrácia detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a vzhľadom na členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii musí byť prioritnou úlohou zmeniť súčasný systém vo výchove a vzdelávaní na integračný systém, t.j. vytvárať podmienky na vzdelávanie všetkých detí (aj z MRK a SZP) v integrovaných podmienkach v bežných základných školách s vhodným a kvalitne prepracovaným ŠkVP vrátane vzdelávania žiakov v nultých ročníkoch. Tvrdíme, že v systéme školstva ešte nič lepšie ako zriadenie nultých ročníkov nebolo zavedené (neosvedčili sa ani vyrovnávacie triedy, ani individuálny prístup v znížení počtu žiakov 1. ročníka, ani povinné zaškolenie v MŠ od piatich rokov veku dieťaťa a pod.).

Pojem „rómska otázka“ je prežitok, ide tu skôr o „rómske otázky“, ktorých je na strane majority i minority ešte priveľa.

Cestou k ich odpovediam je práve škola, multikultúrnosť a objektivizmus pri reflexii i sebareflexii.

16.3 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím sa postupuje podľa vzdelávacích programov pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie. Mentálne postihnutie je zvyčajne najvýraznejším príznakom v celom klinickom obraze viacnásobného postihnutia, preto je podmieňujúcim prvkom celého výchovno-vzdelávacieho procesu.

Pre žiaka s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím, ktorý postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu je individuálny vzdelávací program vytváraný s prihliadnutím k súčasnému stavu žiaka a podľa jeho individuálnych schopností. V závislosti od jeho individuálnych schopností je možné individuálny vzdelávací program upravovať v závislosti od ďalších prítomných postihnutí.

Individuálny vzdelávací program žiaka obsahuje:

- ✓ základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- ✓ požiadavky na úpravu prostredia triedy,
- ✓ modifikáciu obsahu vzdelávania,
- ✓ aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- ✓ požiadavky na zabezpečenie kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok,
- ✓ zabezpečenie servisu odborníkov

Individuálny vzdelávací program vypracováva školský špeciálny pedagóg, prípadne podľa potreby s ďalšími odbornými pracovníkmi. Individuálny vzdelávací program sa môže upravovať a dopĺňať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a zákonným zástupcom žiaka.

16.4 Zapracovanie špecifických podmienok na úpravu obsahu vzdelávania žiakov so ŠVVP v 0., 1., a 2. ročníku

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania, zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj postupné dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Zabezpečíme odborný prístup vo vzdelávaní pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami včasnou špeciálno-pedagogickou, psychologickou diagnostikou, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu s ohľadom na potreby konkrétneho žiaka, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, aplikáciu alternatívnych foriem komunikácie, úzku spoluprácu s rodičmi.

Zabezpečíme odborný servis školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, sociálneho pedagóga, špeciálneho pedagóga, asistentov učiteľa, odbornú prípravu učiteľov, intenzívnu spoluprácu pedagogických a odborných zamestnancov, ako aj pedagógov v rámci MZ 0-2.ročníkov v prospech zlepšenia kvality edukácie na škole.

Vzhľadom k vysokému počtu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na našej škole a v snahe vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní budeme uplatňovať špecifické podmienky na úpravu obsahu vzdelávania a vzdelávacích štandardov žiakov v 0., I., a 2. ročníku.

16.5 Vyučovanie špecifických vyučovacích predmetov žiakov so zdravotným znevýhodnením

Žiak so zdravotným znevýhodnením začlenený v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy, v ktorej sa vzdeláva a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej aj „IVP“) s prihliadnutím na narušenie. IVP musí byť v súlade s obsahom špecifických vyučovacích predmetov. IVP sa aktualizuje podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka.

V prípade, ak poradenské zariadenie odporučí, že konkrétny žiak nepotrebuje niektorý zo špecifických vyučovacích predmetov, musí o tom vydať písomné vyjadrenie, ktoré škola vedie ako prílohu v Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, základnej škole, strednej škole a v špeciálnej škole.

Hodiny určené na výučbu špecifického vyučovacieho predmetu, ktorý podľa písomného vyjadrenia poradenského zariadenia žiak nepotrebuje, škola použije na výučbu:

- a) iných špecifických vyučovacích predmetov alebo
- b) vyučovacích predmetov, v ktorých žiak vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie nemôže primerane napredovať, čo musí byť zaznamenané v jeho individuálnom vzdelávacom programe.

17. Primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Ciele výchovy a vzdelávania

Hlavnými cieľmi primárneho vzdelávania sú rozvinuté kľúčové kompetencie (spôsobilosti), ako kombinácie vedomostí, skúseností a postojov žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná.

Primárne vzdelávanie poskytuje východiskovú bázu pre postupné rozvíjanie kľúčových spôsobilostí žiakov ako základu všeobecného vzdelania prostredníctvom nasledujúcich cieľov:

- poskytnúť žiakom primerané možnosti skúmania ich najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia tak, aby získali záujem o poznávanie nového,
- rozvíjať cieľavedome, systematicky a v tvorivej atmosfére osobnosť žiaka v poznávacej, sociálnej, emocionálnej a morálnej oblasti,
- viesť žiakov k spoznávaniu svojich schopností, k využívaniu svojich možností, ku kompenzácii svojich obmedzení a tým k vytváraniu reálneho obrazu seba samého,
- rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, osvojiť si základy spôsobilosti učiť sa a poznávať seba samého,
- podporovať kognitívne procesy a kompetencie žiakov kriticky a tvorivo myslieť prostredníctvom získavania vlastnej poznávacej skúsenosti a aktívnym riešením problémov,
- umožniť žiakom získať základné pracovné zručnosti a návyky, aby ich mohli využiť pri ďalšom vzdelávaní aj v občianskom živote,
- vyvážene rozvíjať u žiakov kompetencie dorozumievať sa a porozumieť si, hodnotiť (vyberať a rozhodovať) a iniciatívne konať,
- podporovať rozvoj intrapersonálnych a interpersonálnych kompetencií, najmä otvorene vstupovať do sociálnych vzťahov, naučiť sa kooperovať v skupine, kolektíve a preberať na seba primeranú zodpovednosť, rozvíjať sociálnu vnímavosť a citlivosť k spolužiakom, učiteľom, rodičom, ďalším ľuďom a k svojmu kultúrnemu a prírodnému okoliu,

- viesť žiakov k tolerancii, znášanlivosti, porozumeniu a k akceptovaniu iných ľudí, ich duchovno-kultúrnych hodnôt, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami, cirkvami a náboženskými spoločenstvami, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva a súčasne plniť svoje povinnosti, niesť zodpovednosť za svoje zdravie, aktívne ho chrániť a upevňovať, chrániť životné prostredie.

Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím podľa § 16 ods. 3 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z., dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

Profil absolventa

Absolvent má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej, kultúrnej a mediálnej gramotnosti.

Absolvent programu primárneho vzdelávania pre **žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia** disponuje na primeranej úrovni s nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami:

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa,
- vyjadruje sa súvisle ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti v materinskom, štátnom jazyku,
- rozumie obsahu písaného textu, dokáže ho ústne zreprodukovat',
- vie samostatne písomne komunikovať (nakoľko mu to umožňuje dosiahnutý stupeň vo vývine jemnej motoriky a aktuálna úroveň zrakovo-motorickej koordinácie),
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,
- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií,
- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 124
--------------------------------------	-----------------------------------	-------------------

- chápe základné prírodné javy v ich vzájomnej súvislosti, vie porovnávať a objavovať vzťahy medzi predmetmi a javmi,
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia,
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností,
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať,
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

Špecifiká výchovy a vzdelávania

- Dieťa s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s odloženou povinnou školskou dochádzkou sa môže vzdelávať v prípravnom ročníku, po absolvovaní ktorého môže žiak pokračovať v primárnom vzdelávaní na takom type školy, pre ktorý má predpoklady.
- Dôležité postavenie vo výchovno-vzdelávacom procese má pracovné vyučovanie, čomu musí zodpovedať materiálno-technické a priestorové vybavenie školy.
- V prípade ťažkosti pri osvojovaní si predpísaného učiva je možné žiakovi vypracovať individuálny vzdelávací program z jedného alebo viacerých predmetov, podľa ktorého sa vzdeláva a postupuje do vyššieho ročníka.
- Žiakovi s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia a narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) poskytuje individuálnu alebo skupinovú logopedickú terapiu školský logopéd.

Žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia môžu byť vzdelávaní:

- a) v špeciálnych základných školách,
- b) v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím v základnej škole,
- c) v triedach základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.).

Vzdelávacie oblasti

Obsah primárneho vzdelávania pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je rozdelený do vzdelávacích oblastí, ktoré vychádzajú z obsahu vzdelávania a z kľúčových kompetencií.

Vyučovacie predmety vo vzdelávacích oblastiach pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským.

Primárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť	Predmety
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra
	Rozvíjanie komunikačnej schopnosti
	Rozvíjanie grafomotorických zručností
Matematika a práca s informáciami	Matematika
	Informatika
Človek a príroda	Vecné učenie
	Fyzika
	Chémia
	Biológia
Človek a spoločnosť	Vlastiveda
	Dejepis
	Geografia
	Občianska náuka
Človek a hodnoty	Etická výchova/ Náboženská výchova/Náboženstvo
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie
Umenie a kultúra	Hudobná výchova
	Výtvarná výchova
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova

18. Učebné osnovy - žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Učebné osnovy pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia sú rozpracované v Prílohe 5 a sú v súlade s Obsahom vzdelávania, ktorý je súčasťou Vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím platného od 1.9.2016.

19. Učebný plán - žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Rámcový učebný plán pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom slovenským <i>Štátny vzdelávací program</i>												
Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Ročník										
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra		8	8	8	7	6	6	5	5	5	58
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti	7										7
	rozvíjanie grafomotorických zručností	2										2
Matematika a práca s informáciami	matematika	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	39
	informatika						1	1	1	1	1	5
Človek a príroda	vecné učenie	1	1	1	1							4
	fyzika								1	1	1	3
	chémia										1	1
	biológia								1	1	1	3
Človek a spoločnosť	vlastiveda					2	2	3				7
	dejepis								1	1	1	3
	geografia								1	1	1	3
	občianska náuka								1	1	1	3
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo						1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1	1	2	3	4	4	4	4	4	4	31
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
	základ	18	18	19	20	21	22	23	24	24	25	214
	Voliteľné (disponibilné) hodiny	2	4	4	4	4	4	3	4	4	4	37
	Spolu	20	22	23	24	25	26	26	28	28	29	251

Rámcový učebný plán

pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie
s vyučovacím jazykom slovenským

Školský vzdelávací program – doplnenie voliteľných(disponibilných) hodín

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník										
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra			1	1	1	1		1	1	1	7
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti											
	rozvíjanie grafomotorických zručností											
Matematika a práca s informáciami	matematika		1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
	informatika											
Človek a príroda	vecné učenie		1	1	1							3
	fyzika											
	chémia											
	biológia											
Človek a spoločnosť	vlastiveda											
	dejepis											
	geografia											
	občianska náuka											
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo											
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie		1			1	1	1	1	1	1	7
Umenie a kultúra	hudobná výchova											
	výtvarná výchova		1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova											
	základ		18	19	20	21	22	23	24	24	25	196
Školský vzdelávací program	Voliteľné (disponibilné) hodiny		4	4	4	4	4	3	4	4	4	35
	Spolu		22	23	24	25	26	26	28	28	29	231

<p align="center">Rámcový učebný plán pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom slovenským</p> <p align="center">Školský vzdelávací program</p>												
Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník										
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra		8	9	9	8	7	6	6	6	6	65
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti											
	rozvíjanie grafomotorických zručností											
Matematika a práca s informáciami	matematika		5	5	5	5	5	5	5	5	5	45
	informatika						1	1	1	1	1	5
Človek a príroda	vecné učenie		2	2	2							6
	fyzika								1	1	1	3
	chémia										1	1
	biológia								1	1	1	3
Človek a spoločnosť	vlastiveda					2	2	3				7
	dejepis								1	1	1	3
	geografia								1	1	1	3
	občianska náuka								1	1	1	3
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/nábožensktvo						1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie		2	2	3	5	5	5	5	5	5	37
Umenie a kultúra	hudobná výchova		1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
	výtvarná výchova		2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova		2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	základ		18	19	20	21	22	23	24	24	25	196
Školský vzdelávací program	Voliteľné (disponibilné) hodiny		4	4	4	4	4	3	4	4	4	35
	Spolu		22	23	24	25	26	26	28	28	29	231

Poznámky:

1. Počet týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch je presne určený pre každý učebný plán. Taktiež celkový počet vyučovacích hodín je presne daný.
2. Vyučovacia jednotka má 45 v prvej vyučovacej zmene a 40 minút v druhej vyučovacej zmene v tomto rozdelení učebného plánu.
3. V 5. až 9. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie sa vyučujú v skupinách s maximálnym počtom 6 žiakov.
4. V 5. až 9. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sa vyučujú spravidla oddelene pre chlapcov a dievčatá.
5. Pri vyučovaní predmetu informatická výchova pri počítači sedí jeden žiak.
6. V 5. až 9. ročníku sa v niektorých vyučovacích predmetoch výchovno-estetického zamerania vzdelávajú žiaci špeciálnych tried so žiakmi bežných tried podľa podmienok školy.
7. Voliteľné hodiny, uvedené v štátnom vzdelávacom programe, sme prideliť povinným učebným predmetom, posilnením jednotlivých oblastí a tém. Zvolené predmety a počty hodín odrážajú zameranie a profiláciu školy.

20. Primárne vzdelávanie – žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia

Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je:

- rozvíjať kognitívne a psychomotorické procesy, všestrannú komunikáciu, rozvíjať individuálne schopnosti a predpoklady mentálne postihnutých žiakov tak, aby si osvojili vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré dokážu využiť v osobnom živote,
- zamerať sa na pripravenosť v praktickom živote s možnosťou prirodzenej integrácie do spoločnosti a stať sa jej prirodzenou súčasťou,
- podnecovať žiakov k mysleniu na podklade názoru a k riešeniu problémov,
- učiť žiakov chrániť si svoje zdravie a zdravie iných.

Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím podľa § 16 ods. 3 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z, dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

Profil absolventa

Absolvent primárneho stupňa vzdelania má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej a kultúrnej gramotnosti na elementárnej úrovni.

Absolvent programu primárneho vzdelávania pre **žiacov so stredným stupňom mentálneho postihnutia** disponuje na primeranej úrovni s nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami:

- vyjadruje sa ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti,
- rozumie obsahu jednoduchého písaného textu, dokáže ho ústne zreprodukovať,
- zvláda jednoduchou formou písomnú komunikáciu,
- je schopný vyjadriť svoj názor,

- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi s ktorými prichádza do kontaktu,
- dokáže využiť získané základné matematické zručnosti na riešenie rôznych pracovných úloh a praktického života, používa pri tom konkrétne myslenie,
- rozumie a používa základné pojmy z oblasti matematiky a prírodných vied,
- chápe základné prírodné javy v ich vzájomnej súvislosti, vie porovnávať vzťahy medzi predmetmi a javmi,
- využíva základné formy informačnej a komunikačnej technológie,
- ovláda elementárne spôsoby práce s počítačom,
- ovláda základy čítania, písania, počítania a využíva ich k svojmu vzdelávaniu,
- dokáže pracovať s pomocou učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami,
- dokáže popísať problém, vie na koho sa môže obrátiť o pomoc pri riešení problémov,
- uvedomuje si, že má svoje práva a aj povinnosti.

Špecifiká výchovy a vzdelávania

Vzdelávanie je zamerané na:

- maximálny možný rozvoj žiakov s mentálnym postihnutím po stránke psychickej, fyzickej a emocionálnej,
- na kompenzáciu ich nedostatkov s cieľom optimálne ich pripraviť na praktický život,
- schopnosť žiakov osvojiť si základy vzdelania a pokračovať vo vzdelávaní v praktickej škole.

Žiakovi so stredným stupňom mentálneho postihnutia a narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) poskytuje individuálnu alebo skupinovú logopedickú terapiu školský logopéd.

Žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia môžu byť vzdelávaní

a) v špeciálnych základných školách,

b) v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím v základnej škole alebo v domove sociálnych služieb

c) v triedach základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94,

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 133
--------------------------------------	-----------------------------------	-------------------

ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z).

Špeciálna základná škola – variant B má desať ročníkov s možnosťou zriadenia prípravného ročníka.

Žiakovi skončilo plnenie povinnej školskej dochádzky, ak od začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky absolvoval desať rokov vzdelávania, alebo dňom 31. augusta príslušného školského roka, v ktorom žiak dovšil 16.rok veku (§ 22 ods.1 zákon č. 245/2008).

Žiakovi s ťažkým zdravotným postihnutím môže riaditeľ školy umožniť vzdelávanie až do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši 18. rok veku (podľa § 22 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z.).

Vzdelávacie oblasti

Obsah primárneho vzdelávania pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je rozdelený do vzdelávacích oblastí, ktoré vychádzajú z obsahu vzdelávania a z kľúčových kompetencií.

Vyučovacie predmety vo vzdelávacích oblastiach pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským.

Primárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť	Predmety
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra
	Rozvíjanie komunikačnej schopností
	Rozvíjanie grafomotorických zručností
Matematika a práca s informáciami	Matematika
	Informatika
Človek a príroda	Vecné učenie
Človek a hodnoty	Etická výchova/Náboženská výchova/Náboženstvo
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie
Umenie a kultúra	Hudobná výchova
	Výtvarná výchova
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova

21. Učebné osnovy - žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia

Učebné osnovy pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia sú rozpracované v Prílohe 6 a sú v súlade s Obsahom vzdelávania, ktorý je súčasťou Vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím platného od 1.9.2016.

22. Učebný plán - žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia**Rámcový učebný plán**

pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie

s vyučovacím jazykom slovenským

Štátny vzdelávací program

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník												
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Spolu	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra		2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	28
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti	5	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	31	
	rozvíjanie grafomotorických zručností	2	1	1	1	1	1	1					8	
Matematika a práca s informáciami	matematika	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	31	
	informatika								1	1	1	1	4	
Človek a príroda	vecné učenie	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	25	
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo						1	1	1	1	1	1	6	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	48	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11	
	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11	
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22	
	základ	18	18	19	20	20	21	21	22	22	22	22	225	
	Voliteľné (disponibilné) hodiny	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	42	
	Spolu	20	22	23	24	24	25	25	26	26	26	26	267	

Rámcový učebný plán

pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie
s vyučovacím jazykom slovenským

Školský vzdelávací program – doplnenie voliteľných(disponibilných) hodín

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník												
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Spolu	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti													
	rozvíjanie grafomotorických zručností		1	1	1	1	1	1						6
Matematika a práca s informáciami	matematika		1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	14	
	informatika													
Človek a príroda	vecné učenie													
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo													
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie													
Umenie a kultúra	hudobná výchova													
	výtvarná výchova		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova													
	základ		18	19	20	20	21	21	22	22	22	22	207	
Školský vzdelávací program	Voliteľné (disponibilné) hodiny		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	
	Spolu		22	23	24	24	25	25	26	26	26	26	247	

Rámcový učebný plán

pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie
s vyučovacím jazykom slovenským

Školský vzdelávací program

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Ročník												
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Spolu	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra		3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	38
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti		3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	26	
	rozvíjanie grafomotorických zručností		2	2	2	2	2	2					12	
Matematika a práca s informáciami	matematika		3	4	4	4	4	4	5	5	5	5	43	
	informatika								1	1	1	1	4	
Človek a príroda	vecné učenie		2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	24	
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo						1	1	1	1	1	1	6	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie		4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	44	
Umenie a kultúra	hudobná výchova		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	
	výtvarná výchova		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	
	základ		18	19	20	20	21	21	22	22	22	22	207	
Školský vzdelávací program	Voliteľné (disponibilné) hodiny		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	
	Spolu		22	23	24	24	25	25	26	26	26	26	247	

Poznámky:

1. Počet týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch je presne určený pre každý učebný plán. Taktiež celkový počet vyučovacích hodín je presne daný.
2. Vyučovacia jednotka má 45 v prvej vyučovacej zmene a 40 minút v druhej vyučovacej zmene v tomto rozdelení učebného plánu.
3. Vyučovaciu hodinu špecifického vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti zabezpečuje školský špeciálny pedagóg.
4. V 5. až 10. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie sa vyučujú v skupinách s maximálnym počtom 6 žiakov.
5. V 5. až 10. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sa vyučujú spravidla oddelene pre chlapcov a dievčatá.
6. Pri vyučovaní predmetu informatická výchova pri počítači sedí jeden žiak.
7. V 5. až 10. ročníku sa v niektorých vyučovacích predmetoch výchovno-estetického zamerania vzdelávajú žiaci špeciálnych tried so žiakmi bežných tried podľa podmienok školy.
8. Voliteľné hodiny, uvedené v štátnom vzdelávacom programe, sme prideliť povinným učebným predmetom, posilnením jednotlivých oblastí a tém. Zvolené predmety a počty hodín odrážajú zameranie a profiláciu školy.

Prílohy

Príloha 1 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 0.ročník

Príloha 2 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 1.cyklus

Príloha 3 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 2.cyklus

Príloha 4 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 3.cyklus

Príloha 5 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy

Obsah vzdelávania – primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Príloha 6 k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy

Obsah vzdelávania – primárne vzdelávanie – žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 141
--------------------------------------	-----------------------------------	-------------------

Záverečné ustanovenia

Zmeny a doplnky prerokúva pedagogická rada a rada školy, schvaľuje riaditeľ školy.

Zmenové konanie

Zmeny eviduje tvorca dokumentu.

P. č.	Dátum zmeny	Strana	Prepis, Doplnok	Obsah zmeny	Zmenu zaznačil

ZŠ so sídlom v Bystranoch	Školský vzdelávací program	Strana 142
------------------------------	----------------------------	------------

Rozdeľovník

Por. č. výťažku	Držiteľ	Organizačná jednotka	Podpis o prevzatí
1.	Riaditeľ školy	Vedenie školy	
2.	Vedúca MZ pre ročníky 0. - 2.	Poradný orgán	
3.	Vedúca MZ pre ročníky 3. - 4.	Poradný orgán	
4.	Vedúca MZ pre špeciálne triedy	Poradný orgán	
5.	Vedúca PK pre všeobecno- vzdelávacie predmety	Poradný orgán	

Zmeny a doplnky Školského vzdelávacieho programu budú zviazané osobitne ako postupné prílohy podľa zápisu poradového čísla v tomto dokumente.

Mgr. Júlia Čurillová
riaditeľka školy